

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Analiza atrakcyjności inwestycyjnej regionu w świetle współczesnych trendów

Analiza współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu „Analizy, badania i prognozy na rzecz Strategii Województwa Dolnośląskiego” [POKL.08.01.04-02-003/08]

Opracowanie:

Magdalena Stawicka

Leszek Kwieciński

Marek Wróblewski

Grudzień 2010

Wstęp	3
.....	
1. Atrakcyjność inwestycyjna - aspekt teoretyczny	4
.....	
2. Determinanty atrakcyjności inwestycyjnej	7
.....	
3. Delokalizacja, fragmentacja i dezindustrializacja – wzajemne relacje	18
.....	
4. Atrakcyjność inwestycyjna Dolnego Śląska w latach 2005 - 2009 w świetle badań empirycznych	22
.....	
5. Kapitał zagraniczny na Dolnym Śląsku	30
.....	
5.1. Przepływy BIZ – tendencje globalne	30
.....	
5.2. Przepływy BIZ – tendencje krajowe	35
.....	
5.3. BIZ na Dolnym Śląsku	37
.....	
6. Wskaźniki aktywności inwestycyjnej inwestorów zagranicznych na Dolnym Śląsku w latach 2003-2008	54
.....	
7. Dolnośląskie „Gminy Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	61
.....	
8. Studium przypadków (gminy: Kobierzyce, Siechnice, Gromadka)	76
.....	
9. Analiza SWOT	93
.....	
10. Wnioski i rekomendacje	97
.....	
Bibliografia	10
.....	
Spis rysunków	10
.....	
Spis tabel	10
.....	
.....	6

Wstęp

Województwo dolnośląskie charakteryzuje się obecnie bardzo wysoką atrakcyjnością inwestycyjną. Przykładowo, biorąc pod uwagę raport przygotowywany przez Instytut Badań nad Gospodarką oceniający atrakcyjność inwestycyjną województw i podregionów Polski można stwierdzić, iż w roku 2005 Dolny Śląsk plasowany był na miejscu czwartym w skali kraju, natomiast w roku 2009 zajął on miejsce drugie co pokazuje, iż atrakcyjność inwestycyjna regionu uległa znacznemu polepszeniu. Bardzo wysoko oceniona została aktywność województwa wobec inwestorów (pierwsza lokata) w Polsce. Aktywność województw wobec inwestorów rozumiana jest, jako zdolność do kreowania wizerunku regionu, jego popularyzacji, a także stworzenia przez władze samorządowe dobrego klimatu dla inwestycji. Drugie miejsce w rankingu Dolny Śląsk otrzymał pod względem wskaźnika – poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej, gdzie wpływ na atrakcyjność inwestycyjną mają usprawnienia procesu realizacji inwestycji, jak i jej dalsze funkcjonowanie.

Dolny Śląsk jest wybierany przez przedsiębiorców na miejsce lokalizacji ich inwestycji z uwagi na bardzo korzystne położenie geograficzne. Leży on bowiem na skrzyżowaniu szlaków tranzytowych północ – południe oraz wschód – zachód. Takie umiejscowienie oraz bliskość głównych dróg polskich i europejskich, a także dobre połączenia ze stolicami europejskimi sprawia, że województwo dolnośląskie nazywane jest regionalnym ośrodkiem o znaczeniu międzynarodowym cenionym przez inwestorów zagranicznych.

Celem przedmiotowego opracowania jest próba oceny atrakcyjności województwa dolnośląskiego. Autorzy dokonali analizy dostępnych raportów atrakcyjności publikowanych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową oceniających stopień atrakcyjności regionu Dolnego Śląska. Ponadto badaniu poddane zostały dane statystyczne dotyczące napływu kapitału zagranicznego do województwa dolnośląskiego w podziale na podmioty gospodarcze, kraj pochodzenia oraz branżę. Autorzy w swoim opracowaniu zaprezentowali również ranking „Gmina Fair Play”, w którym gminy biorące udział w konkursie uzyskują nagrody i tytuły oznaczające dla nich wyróżnienie pod względem oferowania sprzyjającego klimatu dla inwestycji.

1. Atrakcyjność inwestycyjna – aspekt teoretyczny

Atrakcyjność to słowo pochodzące od łacińskiego wyrazu *attractio*, czyli przyciąganie, a tłumaczonego na język polski jako atrakcja. W języku niemieckim brzmi ono *Attraktion*, a we francuskim *attraction* i oznacza to coś, co przyciąga uwagę, interesuje swoją niezwykłością. Samo słowo atrakcyjność to według słowników wyrazów obcych właściwość tego, co jest atrakcyjne, co wzbudza zainteresowanie, pociąga.

Atrakcyjność inwestycyjna jest pojęciem złożonym obejmującym szereg czynników ważnych z punktu widzenia planowanych inwestycji, jak i działań gospodarczych. To czy kraj postrzegany jest jako atrakcyjny, zależy od oceny inwestora, który analizuje atrakcyjności rynku czynników produkcji dostępnych w danej gospodarce oraz potencjalny wzrost korzyści netto z ulokowania kapitału w postaci bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Na atrakcyjność inwestycyjną kraju wpływ mają m.in.

- stopień liberalizacji gospodarki;
- poziom fiskalizmu;
- istnienie równowagi społeczno – ekonomicznej;
- struktura własnościowa gospodarki,
- zmiany w polityce dochodowej państwa;
- tendencje na rynku pracy, ze szczególnym naciskiem na poziom jednostkowego kosztu pracy;
- istniejące relacje państwa, przedsiębiorstw i związków zawodowych.

Ponadto istotną rolę odgrywają również wprowadzane reformy oraz prowadzona polityka gospodarcza, których nadrzędnym celem powinno być znoszenie barier inwestycyjnych i przyczynianie się do poszerzania wolności gospodarczej i konkurencji między podmiotami rynkowymi (Bossak, Bieńkowski, 2004).

Podstawowymi miarami atrakcyjności inwestycyjnej kraju jest pozycja inwestycyjna netto, która uwzględnia saldo skumulowanych bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Kolejną miarą zaliczaną do miar atrakcyjności jest udział inwestycji zagranicznych w wartości aktywów kraju. Dzięki tej mierze, możemy poznać znaczenie inwestycji zagranicznych w gospodarce. Istotna jest tu zwłaszcza wysokość rocznego napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w stosunku do całości nakładów inwestycyjnych (Ibidem).

Atrakcyjność inwestycyjna państwa czasami utożsamiana jest również oceną konkurencyjności przez partnerów zagranicznych, wyrażaną za pomocą konkurencyjności systemu funkcjonowania gospodarki, w tym istnieniu ładu instytucjonalnego, a także prawnego. Wśród motywów ekspansji przedsiębiorstw na rynki zagraniczne wymienia się przede wszystkim chęć poszukiwania nowych zasobów, rynków, dążenie do podnoszenia efektywności prowadzonej działalności gospodarczej lub lepszego wykorzystania posiadanych zasobów, co można uznać za bazowe źródła kształtowania przewag konkurencyjnych (Dunning, 1993).

W literaturze przedmiotu można również odnaleźć definicje atrakcyjności inwestycyjnej dotyczącej sektorów. W pracach A. Thompson, A. Strickland czy Ch. Hill, G. Johnes ocena tej atrakcyjności skupia się na takich czynnikach jak: wielkość rynku oraz tempo jego wzrostu, rentowność, intensywność konkurencji, warunki rozwoju, wpływ sezonowości i cykliczności, wymagania technologiczne i kapitałowe, cechy otoczenia społecznego i politycznego (Thompson, Strickland, 1994; Hill, Johnes, 1992).

Niniejsze opracowanie dotyczy atrakcyjności inwestycyjnej regionu Dolny Śląsk, zatem konieczne jest odrębne stworzenie definicji atrakcyjności inwestycyjnej regionu przyjętej przez Autorów dla potrzeb niniejszego badania. I tak regionem, jako jednostką terytorialną, atrakcyjną dla potencjalnych inwestorów będzie nazywany obszar posiadający pewne własności korzystniejsze z punktu widzenia przedsiębiorców, w porównaniu z innymi regionami funkcjonującymi w polskiej gospodarce¹. W praktyce oznacza to, iż Autorzy opracowania podejmą próbę oceny zdolności poszczególnych gminy województwa dolnośląskiego w przyciąganiu inwestorów przez pryzmat zrealizowanych dotychczas inwestycji. Z drugiej strony konieczna jest również analiza możliwości pozyskiwania nowych inwestycji, które stanowią potencjał inwestycyjny regionu. Istotną rolę odgrywać zatem będą czynniki lokalizacyjne oraz dostępne zasoby lokalne, omówione w dalszej części opracowania, które w optymalnej kombinacji tworzyć będą najlepsze warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej, zarówno dla podmiotów krajowych, jak i zagranicznych.

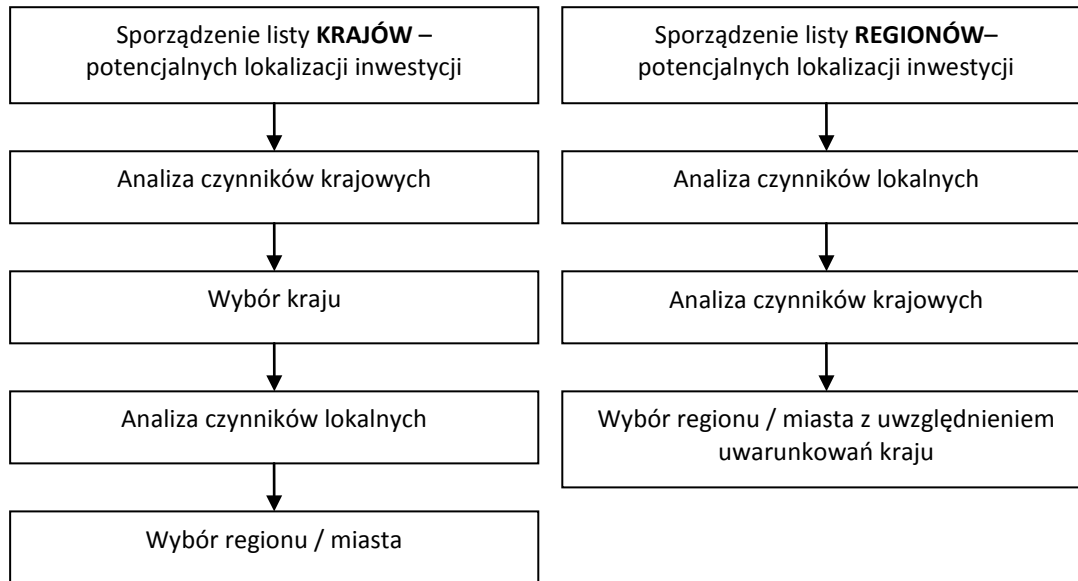
¹ *Takie podejście do badanej tematyki jest prezentowane w corocznym raporcie przygotowywanym przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, pt. Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów oraz w publikacji Urzędu Statystycznego we Wrocławiu, pt. Ranking atrakcyjności inwestycyjnej miast Polski — refleksje po czterech edycjach badań.*

Warte do zasygnalizowania jest jednak to, że nie zawsze to atrakcyjność inwestycyjna danego regionu sprawia, że przedsiębiorca podejmuje decyzję o lokalizacji swojej inwestycji w danym miejscu. W przypadku inwestycji w istniejące podmioty gospodarcze, sama lokalizacja i oferta inwestycyjna danego regionu odgrywać będą drugorzędną rolę, bo inwestor pojawia się *post factum* i nie dokonuje wyboru miejsca prowadzenia działalności. Ma on jedynie wpływ na skalę produkcji, rodzaj wykonywanej działalności czy też może przeprowadzać konieczne zmiany restrukturyzacyjne. Efektem tych działań może być wpływ na kształtowanie się sektora, branży, gałęzi gospodarki, w której działa oraz oddziaływanie na rozwój regionu. Z drugiej strony istnieją również inwestycje, polegające na organizowaniu prowadzonej działalności od postaw, czyli włącznie z wybudowaniem nowego zakładu. W przypadku bezpośrednich inwestycji zagranicznych, nazywane są one inwestycjami greenfield. W ich przypadku mamy do czynienia z koniecznością wyboru miejsca lokalizacji inwestycji i wówczas można mówić o preferencjach przestrzennych inwestora oraz ocenie atrakcyjności inwestycyjnej najpierw kraju, a następnie regionu.

Na rys. 1 przedstawione zostały dwa możliwe warianty wyboru procesu decyzyjnego przez przyszłego inwestora. W wariacie I przedsiębiorca w pierwszej kolejności przeprowadza analizę czynników określających atrakcyjność inwestycyjną gospodarek, a następnie po dokonaniu wyboru konkretnego kraju, analizuje czynniki lokalne, na podstawie których wybiera region lub miasto, w którym decyduje się na ulokowanie swojej inwestycji. Wariant II pokazuje, iż przedsiębiorca swoją uwagę koncentruje przede wszystkim na wyborze konkretnego regionu lub miasta po przeprowadzeniu analizy czynników lokalnych, bez szczególnego zwracania uwagi na kraj, w którym dany region lub miasto się znajduje. Dopiero po dokonaniu wyboru regionu lub miejsca analizie poddawane są czynniki krajowe, które ostatecznie stanowią podstawę do podjęcia ostatecznej decyzji.

WARIANT I

WARIANT II

Rys. 1. Schematy procesu decyzyjnego inwestora

Źródło: T. Kalinowski, D. Sobczak (pod red.), *Czynniki lokalizacyjne przedsiębiorstw w województwie śląskim i gdańskim. Wyniki badań ankietowych*, IBnGR, Gdańsk, 1997, s.8.

Z badań przeprowadzonych przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową wynika, iż około 75% podejmowanych decyzji inwestycyjnych jest dokonywana na podstawie wariantu I, czyli najpierw przedsiębiorca wybiera kraj, a następnie region lokalizacji swojego zaangażowania kapitałowego.

2. Determinanty atrakcyjności inwestycyjnej

Atrakcyjność inwestycyjna została zdefiniowana przez Autorów jako zdolność skłonienia przedsiębiorcy do inwestycji na podstawie korzyści (czynników) lokalizacji, które możliwe są do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Determinanty te wynikają ze specyficznych cech regionu / obszary, na którym ta działalność ma być prowadzona i nazywane są otoczeniem ekonomiczno – politycznym danego miejsca lokalizacji. Są one dostępne na tych samych warunkach dla wszystkich przedsiębiorstw, niezależnie od ich wielkości oraz kraju lub regionu pochodzenia. Ponadto bardzo często są specyficzne, wręcz unikalne i charakterystyczne tylko dla danego regionu i tylko na jego terytorium mogą być wykorzystywane.

W literaturze przedmiotu istnieje duża rozbieżność poglądów zarówno, co do ustalania rodzajów, jak i ważności czynników lokalizacyjnych inwestycji, przede wszystkim

tych pochodzących z zagranicy, a nazywanych BIZ. Niemniej jednak inwestycje firm krajowych na terytorium gospodarki polskiej oraz poszczególnych regionów zależą również w dużej mierze od wielu czynników, które w sposób istotny wpływają na decyzje przedsiębiorców zagranicznych. I tak, na podstawie badań i analiz dostępnych w literaturze fachowej można stwierdzić, iż krąg czynników decydujących o podjęciu w danym kraju bezpośrednich inwestycji zagranicznych jest bardzo obszerny, jednakże można te determinanty podzielić na pięć zasadniczych grupy:

1. **determinanty ekonomiczne**, do których można zaliczyć między innymi wskaźniki charakteryzujące poziom i tempo rozwoju gospodarczego, liczbę ludności, zasoby pracy, potencjalnych konsumentów, bilans płatniczy, zadłużenie wewnętrzne kraju, kurs walutowy, wielkość rynku, dostępność surowców, koszty siły roboczej, itp.;
2. **determinanty polityczne**, związane przede wszystkim ze stabilnością systemu politycznego kraju pozyskującego bezpośrednio inwestycje zagraniczne (ustrój polityczny, stabilność rządu i jego program, konflikty polityczne, społeczne oraz uczestnictwo państwa w stowarzyszeniach integracyjnych), a ponadto prowadzoną przez ten kraj polityką proinwestycyjną (w tym polityką podatkową, monetarną, celną oraz regulacje prawne);
3. **determinanty technologiczne**, czyli skala i tempo wydatków państwa na badania, szybkość transferu w technologii, rozwój elektroniki, komputeryzacja, automatyzacja, miniaturyzacja oraz rozwój ekotechnologii, tempo starzenia się technologii, prawna ochrona patentów, wynalazków;
4. **determinanty naturalne**, czyli przede wszystkim położenie geograficzne, zasoby naturalne, klimat oraz inne warunki naturalne;
5. **determinanty kulturowo-społeczne**, do których zalicza się język, religię, obyczaje, podział społeczeństwa na klasy oraz modele działań.

W przypadku regionów/miast logiczne jest, iż nie wszystkie wymienione powyżej czynniki będą odgrywały decydującą rolę przy wyborze miejsca lokalizacji inwestycji przez przedsiębiorcę, jednakże jak zostało zaprezentowane na rys. 1 w zdecydowanej większości inwestorzy najpierw analizują czynniki krajowe a następnie dokonują selekcji regionów na

podstawie konkretnych determinant lokalnych. Istotne jest to, że państwo może również oddziaływać na decyzje lokalizacyjne przedsiębiorców poprzez tworzenie wewnątrz regionu warunków sprzyjających przyciąganiu inwestorów, a także ich dalszemu rozwojowi na danym terytorium. Wśród narzędzi wymienić tu można instrumenty stosowane w polityce ekonomicznej do których należą (Winiarski, 1992):

- narzędzia polityki fiskalnej i monetarnej, stwarzające bodźce dla podmiotów gospodarczych do prowadzenia działań pożądaných przez państwo na danym terytorium;
- normy powszechnie obowiązujące ustalane przez państwo i jednostki samorządu terytorialnego, w których określa się reguły postępowania przedsiębiorców np. odnośnie sposobu użytkowania ziemi, przestrzegania zasad ochrony środowiska naturalnego czy krajobrazu itp.;
- decyzje administracyjne ograniczające lub zabraniające prowadzenia określonych przedsięwzięć produkcyjnych lub technologicznych np. z uwagi na zagrożenia ekologiczne;
- przedsięwzięcia inicjowane bezpośrednio przez władze państwowe lub jednostki samorządu terytorialnego, w których wymienione podmioty stają się partnerem inwestycji lub dysponentem kapitału. Najczęściej występujące powiązanie w inwestycjach w infrastrukturę techniczno – ekonomiczną.

Istniejące teorie lokalizacji wyodrębniają pięć typów regionów , w których przedsiębiorcy zagraniczni lokują swój kapitał w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych (Hodgkinson, Nyland, Pomfred, 2001; Lasota, 2003):

- 1) **stare regiony przemysłowe** – bezpośrednie inwestycje zagraniczne podejmowane są w formie 100% udziałów firm w przemyśle tradycyjnym, których charakteryzuje się niskimi kosztami produkcji;
- 2) **regiony zindustrializowane** – firmy zlokalizowane w tych regionach są bardziej konkurencyjne z uwagi na efekty skali, a produkty i usługi, które oferują są atrakcyjne pod względem jakościowym, cenowym, a także technologicznym;
- 3) **dzielnice przemysłowe** – to regiony, na terenie których istnieje silna korelacja pomiędzy lokalnymi przedsiębiorstwami a filiami korporacji ponadnarodowych.

Istniejąca kooperacja związana jest z wymianą informacji dotyczących innowacji produktowych oraz technologicznych, a także informacji rynkowych dotyczących oczekiwanych przez klientów produktów i usług oraz ich cen.;

- 4) **korytarze wysokiej technologii** - to w zazwyczaj regiony centralne oraz metropolie, w których istnieją ośrodki badawcze, a na rynku dostępna jest wykwalifikowana siła robocza. Ponadto są to obszary charakteryzujące się szeroko rozwiniętą infrastrukturą oraz posiadające usługi wspierające funkcjonowanie biznesu;
- 5) **nowoczesne lub stagnacyjne regiony wiejskie** – są to regiony, w których występuje niska populacja, wysokie koszty transakcyjne, a czynnikami zachęcającymi do inwestowania są tania siła robocza, wiedza i doświadczenie lokalnych firm oraz usytuowanie regionu w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych (drogowych, kolejowych, morskich czy też lotniczych). W regionach stagnacyjnych BIZ nie występują.

W literaturze przedmiotu można również odnaleźć podział czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną kraju lub regionu na czynniki twarde oraz miękkie. Czynniki twarde nazywane również obiektywnymi wpływają bezpośrednio na działalność przedsiębiorstwa i posiadają cechy mierzalne, tzn. można je zmierzyć lub oszacować. Drugą grupę stanowią czynniki miękkie, nazywane subiektywnymi, które w przeciwieństwie do czynników twardych są trudne do zmierzenia lub nawet oszacowania, jednakże odgrywają ważną rolę dla funkcjonowania przedsiębiorstwa, ponieważ kształtują otoczenie inwestycji.

Do **czynników twardych** zaliczyć można (rys. 2):

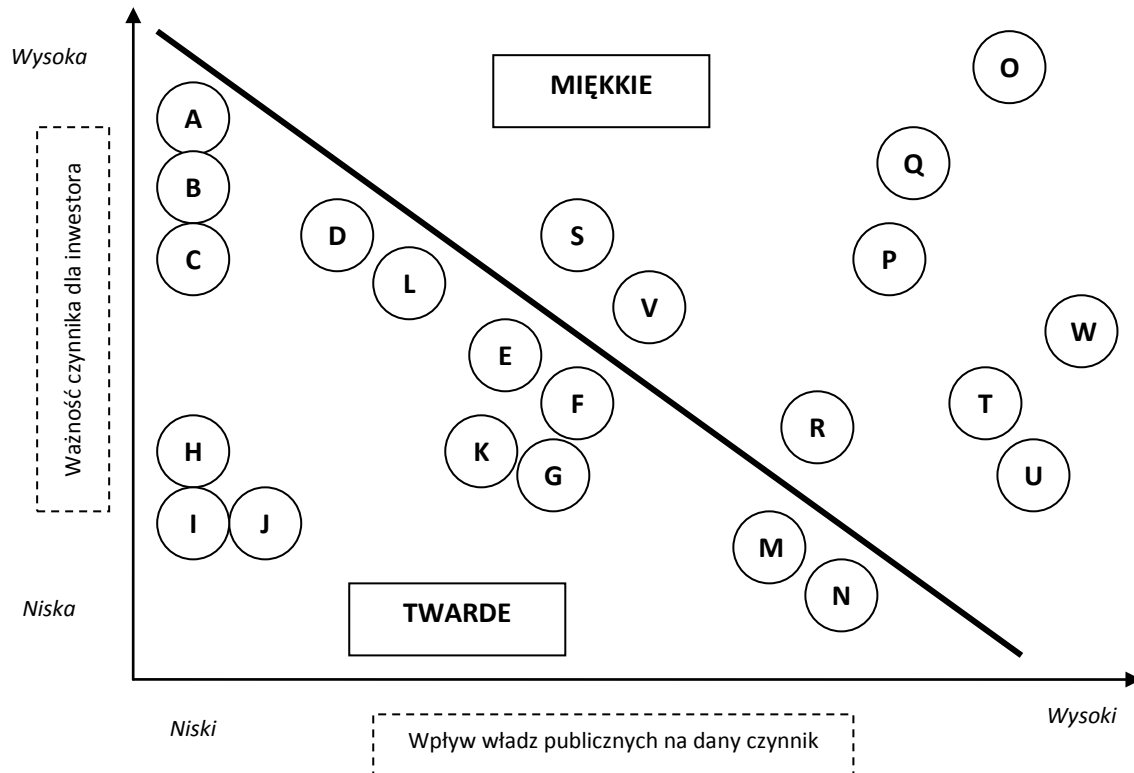
- A. lokalizację – bliskość i atrakcyjność sąsiadujących miast / regionów;
- B. wielkość rynku zbytu;
- C. podaż i koszt wykwalifikowanej siły roboczej;
- D. dostępność transportową (istniejące oraz budowane połączenia komunikacyjne)
- E. ceny budynków i gruntów;
- F. wcześniejszą współpracę inwestora z polskimi partnerami, a w szczególności z firmami zlokalizowanymi w danym regionie;
- G. istnienie instytutów badawczych i możliwość nawiązania z nimi współpracy;

- H. bliskość dostawców i kooperantów;
- I. bliskość granic kraju – możliwość wykorzystania bliskości innych rynków zbytu;
- J. mała konkurencja ze strony firm lokalnych;
- K. wysokość podatków i subwencji obowiązujących w danym regionie – zachęty inwestycyjne ;
- L. infrastruktura techniczna;
- M. regionalne nakłady na ochronę środowiska
- N. składowanie odpadów i przyjęte w tym zakresie standardy

Do **czynników miękkich** z kolei zalicza się (rys. 2):

- O. klimat gospodarczy, w tym administrację oraz politykę rządu sprzyjającą dokonywaniu inwestycji;
- P. klimat społeczny – bezpieczeństwo, aktywność społeczna;
- Q. opinie na temat danego miejsca lokalizacji inwestycji;
- R. znaczenie historyczne i kulturowe regionu;
- S. mentalność społeczeństwa (otwartość i gotowość podejmowania wyzwań, nastawienie mieszkańców do nowych inwestycji) ;
- T. ofertę edukacyjną;
- U. atrakcje regionu - możliwość spędzania wolnego czasu;
- V. korzyści mieszkaniowe;
- W. jakość obsługi w urzędzie

Rys. 2. Czynniki twarde i miękkie i ich istotność dla inwestora oraz wpływ władz publicznych na ich kształtowanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie W. Dziemianowicz, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne – między teorią a praktyką*, Regionalne Centrum Informacji Integracji Europejskiej przy Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2002.

Inny podział, na czynniki bezpośrednie i pośrednie, przedstawiany jest w corocznym raporcie przygotowywanym przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową pod tytułem „*Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*” Autorzy opracowania wyróżniają wiele zmiennych będących podstawą dla oceny przestrzennego zróżnicowania poszczególnych korzyści (czynników) lokalizacji, takich jak (Kalinowski, 2008):

- dostępność transportowa;
- wielkość i jakość zasobów pracy, koszty pracy;
- chłonność rynku zbytu;
- poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej i społecznej;
- poziom rozwoju gospodarczego;
- stan środowiska;

- poziom bezpieczeństwa powszechnego;
- aktywność województw wobec inwestorów

Wszystkie te czynniki podlegają dalszej ekstrapolacji, ażeby dokładnie wyeksponować ich znaczenie i wpływ na lokowanie inwestorów w obręb danego regionu.

Pierwszy czynnik stanowią zasoby i koszty pracy. Kształtują one atrakcyjność inwestycyjną umożliwiając:

- zatrudnienie odpowiedniej liczby pracowników,
- zatrudnienie pracowników o pożądanym poziomie umiejętności zawodowych i doświadczeniu,
- zatrudnienie pracowników spełniających oczekiwania pracodawców w zakresie cech osobistych (sumienność, odpowiedzialność, uczciwość, inicjatywa, elastyczność),
- ponoszenie kosztów pracy gwarantujących rentowność inwestycji.

W związku ze wzmożoną w ostatnich latach aktywnością inwestorów zagranicznych, pojawił się kolejny czynnik, który ma obrazować rzeczywisty stopień przygotowania, zaangażowania regionu do przyjęcia nowych inwestycji. Aktywność województw wobec inwestorów, bo o niej tu mowa, rozumiana jest, jako zdolność do kreowania wizerunku regionu (swego rodzaju *imago regionis*, o czym napiszemy poniżej), jego popularyzacji, a także stworzenia przez władze samorządowe dobrego klimatu dla inwestycji. Analizując atrakcyjność inwestycyjną pod uwagę należy wziąć takie aspekty aktywności województw jak:

- stopień przygotowania ofert inwestycyjnych,
- działalność informacyjno-promocyjną wobec inwestorów z kraju pochodzenia kapitału, realizowaną przy pomocy stosownego wsparcia, jakiego udzielają regionom, a w przypadku Polski województwom, placówki za granicą, np. Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad RP (WPHil) (Ibidem, *passim*).

Rozpatrując z kolei trzeci z faktorów, czyli dostępność transportową w kształtowaniu atrakcyjności należy pamiętać, iż wiąże się ona z:

- umożliwieniem dostaw surowców i komponentów niezbędnych do produkcji,
- umożliwieniem dostarczenia produktów finalnych do odbiorców,

- zapewnieniem warunków transportu pasażerskiego umożliwiającego bezpośrednie spotkania z dostawcami, współpracownikami, klientami, doradcami.

Chłonność rynku jako piąty z kolei czynnik kształtuje atrakcyjność inwestycyjną wyznaczając możliwości sprzedaży przez potencjalnego inwestora dóbr i usług na rynku regionalnym. Im jest ona większa tym poniesione nakłady inwestycyjne szybciej zostaną zwrócone. Wysoka chłonność rynku regionalnego pozwala również ograniczyć koszt finalny dobra poprzez redukcję kosztów transportu. W tym aspekcie możemy mówić o chłonności (wielkości) rynku w sensie nabywców instytucjonalnych i indywidualnych.

Wpływ infrastruktury gospodarczej na poziom atrakcyjności inwestycyjnej jest szóstym elementem oceny atrakcyjności inwestycyjnej województw. Jakość tej infrastruktury wiąże się z usprawnieniem procesu realizacji inwestycji, jak i jej dalszego funkcjonowania. W analizie atrakcyjności inwestycyjnej uwzględnić zatem należy takie elementy infrastruktury jak:

- gęstość instytucji otoczenia biznesu,
- obecność ośrodków naukowo-badawczych,
- liczba imprez targowo-wystawienniczych,
- funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych.

Dopełnieniem powyższego czynnika jest wpływ poziomu rozwoju i struktury gospodarki, który wiąże się przede wszystkim z występowaniem środowiska gospodarczego na odpowiadającym inwestorowi poziomie rozwoju technicznego, umożliwiającym nawiązanie kooperacji w zakresie niezbędnych usług jak i dostaw, umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie inwestycji.

Obok czynników mających bezpośredni wpływ na atrakcyjność inwestycyjną istnieje grupa czynników pośrednich, które także są rozważane przy planowaniu inwestycji. Grupę tę otwiera infrastruktura społeczna, która rozumiana jest jako:

- kształtowanie korzystnych warunków życia, przyciągających imigrantów, co umacnia wielkość i jakość zasobów pracy,
- tworzenie klimatu otwartości w wymianie poglądów, sprzyjającego kreatywności i innowacjom,
- ułatwienie organizacji szkoleń, konferencji, spotkań z klientami.

Drugi z czynników pośrednich to stan środowiska, który ma trojaki wpływ na kształtowanie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez:

- istnienie obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego, objętych prawną ochroną znacznie ogranicza możliwości lokalizacji inwestycji,
- znaczny poziom zanieczyszczenia środowiska tworzy wymierne finansowo straty w działalności przedsiębiorstw związane z: kosztami wprowadzenia systemów utylizacji zanieczyszczeń, podwyższoną absencją chorobową, a w skrajnych przypadkach z przyspieszonym zużyciem majątku trwałego (np. korozja),
- wysoki poziom zanieczyszczenia obniża również poziom życia, co negatywnie wpływa na wielkość i jakość zasobów pracy.

Ostatnim z pośrednich czynników atrakcyjności inwestycyjnej jest określenie wpływu poziomu bezpieczeństwa. Należy zaznaczyć, że ten czynnik pośredni jedynie w niewielkim stopniu przekłada się na wyniki finansowe planowanej inwestycji. Rola tego czynnika w kreowaniu atrakcyjności inwestycyjnej w większym stopniu wiąże się z poczuciem bezpieczeństwa osobistego i odpowiedzialnością za najbliższych współpracowników lub ważnych kontrahentów inwestora. Jak jednak wynika z badań poziom bezpieczeństwa powszechnego:

- może powodować zmniejszenie wielkości i obniżenie jakości zasobów pracy w wyniku migracji spowodowanej pogorszeniem się warunków życia w zakresie poczucia bezpieczeństwa,
- świadczy o występowaniu deficytów kapitału społecznego; niski poziom kapitału społecznego utrudniać zaś może sam proces realizacji inwestycji i jej dalsze funkcjonowanie,
- jest sygnałem występowania patologii społecznych lub słabości systemu władzy publicznej.

Z powyżej przedstawionego szerokiego katalogu czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną regionów i ją określających wyraźnie widać, iż pojęcie to jest stosowane i rozumiane jedynie w kontekście przyciągania (ang. *attract*) nowych inwestorów do prowadzenia działalności w regionie. Z kolei drugie z pojęć, jakie jest operacjonalizowane w analizach odnoszących się do inwestycji zagranicznych, czyli klimat inwestycyjny, skupia się

nie tylko na kwestii przyciągania inwestycji, lecz jest także związany z ich utrzymaniem oraz pozytywnymi doświadczeniami zebranymi w toku prowadzenia działalności. Ta właśnie perspektywa behawioralna pozwala opisać klimat inwestycyjny z perspektywy działalności konkretnego przedsiębiorstwa realizującego projekt inwestycyjny i jest dopełnieniem wizerunku regionu. W tym sensie klimat inwestycyjny nie może być zredukowany wyłącznie do obiektywnie istniejących uwarunkowań, gdyż konstytuuje się on poprzez działania konkretnych przedsiębiorstw. Klimat inwestycyjny należy więc rozumieć jako zespół obiektywnych uwarunkowań decydujących o dogodności funkcjonowania w regionie, sprawności przebiegu całego procesu inwestycyjnego, a także możliwości powtórzenia inwestycji przy posiadanym aktualnie stanie wiedzy i doświadczeń. Reakcje sprzyjające inwestycji tworzą pozytywny klimat inwestycyjny, zaś reakcje utrudniające procesy inwestycyjne klimat ów pogarszają. Do cech określających klimat inwestycyjny zalicza się kwestie działania administracji publicznej, infrastrukturę szeroko pojętą, rynek pracy, uwarunkowania prawne i makroekonomiczne, a także, co jest kluczowe dla naszego tematu jakość otoczenia biznesu. Pod pojęciem tym należy rozumieć infrastrukturę przedsiębiorczości, która jako efekt działania różnych sił ukształtowała się na danym terenie. Infrastrukturę tę oraz istniejącą w jej ramach sieć wzajemnych powiązań, tworzą wszystkie inne podmioty gospodarcze, które podobnie jak inwestor zdecydowały się na danym rynku lokalnym lub regionalnym, czy też w jego pobliżu prowadzić działalność gospodarczą. Są to z jednej strony bezpośredni kooperanci, którzy na potrzeby realizowanej przez inwestora działalności (głównie produkcyjnej) dostarczają różnego rodzaju komponenty, podzespoły, elementy, półfabrykaty, a z drugiej usługodawcy, którzy świadczą określone usługi na rzecz tych pierwszych. W szerokim znaczeniu do tej grupy można zaliczyć także wyspecjalizowane agendy rządowe lub samorządowe, które realizując zadania powierzone im przez administrację akumulują na danym obszarze kapitał inwestycyjny, tak krajowy, jak i zagraniczny i tym samym kształtują środowisko biznesowe danego regionu. Są to więc regionalne agencje rozwoju, biura obsługi inwestora, parki technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, strefy aktywności gospodarczej, w tym specjalne strefy ekonomiczne (Rymarczyk, Błaszczyk, Michalski, Niemiec M., Niemiec W., Wróblewski 2008, s. 18-19). W znaczącym stopniu elementem tego systemu powinny być uczelnie wyższe, a w szczególności ich wyspecjalizowane jednostki zajmujące się transferem wiedzy

i technologii, a więc komercjalizacją badań naukowych, np. centra transferu technologii, akademickie inkubatory przedsiębiorczości, rzecznicy patentowi, działy badań naukowych, biura karier, biura projektów zagranicznych, itp.

Jakkolwiek efekty ekonomiczne, społeczne i rozwojowe, wynikające z lokalizacji korporacji w regionie, budzą niekiedy poważne kontrowersje, to jednak nie ulega wątpliwości, iż część tych rezultatów determinuje pozytywnie stopień innowacyjności na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Znamienne, iż zachodzą tutaj specyficzne interakcje między KTN a regionem, tzn., że z jednej strony podmioty te przyciągane są do regionu siłą grawitacji wynikającą z jego ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej, ale z drugiej - same KTN po pewnym czasie stanowią również ważny element klimatu inwestycyjnego.

Można zatem konkludować, iż inwestorzy zagraniczni lokalizujący działalność na danym terenie przyczyniają się do rozwoju gospodarczego całego regionu poprzez:

- tworzenie nowych miejsc pracy – zmniejszanie bezrobocia,
- modernizację infrastruktury,
- wzrost konkurencyjności produkcji i świadczonych usług,
- zwiększenie wartości eksportu,
- wdrażanie nowych technologii,
- wdrażanie nowych systemów zarządzania (Inwestycje zagraniczne we Wrocławiu 2007, s. 11).

Aktorzy zewnętrzni, jak i wewnętrzni tworzą zatem system sprzężeń zwrotnych (ang. *feedback relation*), w wyniku których powinna tworzyć się wartość dodana w formie inkrementalnego rozwoju regionu w kierunku regionu wiedzy i tworzenia swego rodzaju marki regionu (*imago regionis*).

3. Delokalizacja, fragmentacja i dezindustrializacja – wzajemne relacje

Zdefiniowany i opisywany od 1961 roku proces globalizacji pozwolił na uwidocznienie, nazwanie oraz badanie nowych zjawisk społeczno - gospodarczo-politycznych. Jednym z transparentnych elementów procesu rzeczony globalizacji

ekonomicznej stała się delokalizacja, która w literaturze przedmiotu określana bywa także jako internacjonalizacja (umiędzynarodowienie), fragmentacja czy dezindustrializacja. Terminy te nie są substytutami pojęciowymi, co wykażemy w dalszej części niniejszego opracowania. Sam proces delokalizacji czy zmian w międzynarodowej fragmentacji produkcji jest częścią procesów występujących od lat w całej gospodarce światowej. W ostatnich latach stał się on trwałym elementem dyskursu publicznego w wielu krajach Unii Europejskiej.

Od lat dziewięćdziesiątych XX wieku notujemy dynamikę definiowania nowych globalnych procesów gospodarczych, w tym też związanych z delokalizacją i działalnością koncernów transnarodowych (KTN). Z racji tematyki opracowania, najbliższą funkcjonalnie definicją delokalizacji jest według nas, ta zaproponowana przez Komisję Europejską w 2005 roku, a więc stosunkowo nowa propozycja. Według Komisji Europejskiej delokalizacja to „proces przenoszenia aktywności gospodarczej za granicę, odzwierciedlający zmiany w funkcjonowaniu przedsiębiorstw wynikające z ich adaptacji do coraz bardziej konkurencyjnego środowiska ich funkcjonowania oraz szybszych zmian technologicznych” (Pelkmans, 2006, s. 32-33).

W definicji stosowanej przez Komisję uwypuklony został dynamiczny charakter tego zjawiska, a więc delokalizacja to proces, a nie stan. Nie jest to zatem fragmentacja czy internacjonalizacja produkcji rozumiana jako stan w danym momencie, ale proces polegający na zmianach (przesuwaniu produkcji dóbr lub usług), zachodzący między kolejnymi stanami tej fragmentacji. Dynamiczny charakter delokalizacji pociąga za sobą zmiany strukturalne w gospodarce, co powoduje, że proces ten jest wielokierunkowy i zachodzi w różnych kierunkach (do i z danego kraju) oraz na różnych płaszczyznach (produkcja, usługi, działalność pracochłonna, kapitałochłonna, itp.) (Nowicka, 2006).

Podobne niejasności terminologiczne towarzyszą pozornej zbieżności delokalizacji i dezindustrializacji. Ten drugi termin jest rozumiany jako odpływ kapitału produkcyjnego za granicę, czy też przenoszenie fabryk przy jednoczesnym spadku zatrudnienia w przemyśle (Navaretti, Castellani, Disdier, 2006). W kontekście rozważań o delokalizacji należy zauważyć, że pojęcie dezindustrializacji jest węższe od delokalizacji i dotyczy wyłącznie sektorów produkcyjnych, podczas gdy delokalizacja może obejmować również usługi. Definiując dezindustrializację, należy podkreślić, iż nie można się zgodzić z definicją, w której jest ona

utożsamiana z relatywnym zmniejszaniem się roli przemysłu w gospodarce. Proces taki następuje w całej gospodarce światowej od wielu lat i jest następstwem dynamicznego rozwoju sektora usług. Zmiany te nie wiążą się z realnym spadkiem produkcji przemysłowej, ale wynikają z różnic w dynamice wzrostu wartości dodanej wytwarzanej w usługach i produkcji przemysłowej. Bardziej uzasadnioną definicją dezindustrializacji wydaje się utożsamienie tego zjawiska z realnym spadkiem wartości dodanej wytwarzanej w przemyśle. Dezindustrializacja nie jest więc obecnie problemem gospodarczym, a efektem zmian strukturalnych w gospodarkach narodowych i gospodarce globalnej. Jako problem należałoby ją rozważyć wówczas, gdy byłaby ona elementem trwałego spadku wielkości produktu krajowego brutto (PKB), a takie zagrożenie dotychczas nie wystąpiło.

Reasumując przyjmujemy, że delokalizacja oznacza przenoszenie produkcji dóbr i usług między krajami oraz przejawia się w formie międzynarodowych przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz międzynarodowych przepływów dóbr i usług w ramach jednej korporacji, bądź międzynarodowych przepływach określonych dóbr lub usług między przedsiębiorstwami nie powiązаныmi ze sobą kapitałowo. W tym pierwszym przypadku, zgodnie z terminologią przyjętą przez Komisję Europejską i w literaturze ekonomicznej (Feenstra, Hanson 2001), będzie zwykle mowa o *offshoringu*, przez który rozumie się przesunięcie produkcji za granicę z zachowaniem własności środków produkcji i bezpośredniej kontroli nad procesem produkcji. W drugim przypadku jest zaś mowa o *outsourcingu*, który oznacza, że przedsiębiorstwa zamawiają produkty lub usługi w przedsiębiorstwach zagranicznych, nie będąc z nimi powiązane kapitałowo. Procesy *offshoringu* w praktyce przejawiają się m.in. pod postacią strumieni bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Zgodnie z definicją, stosowaną zarówno przez IMF, OECD, jak i UNCTAD, obejmują one inwestycje podmiotu (inwestora bezpośredniego) z jednego kraju w przedsiębiorstwo funkcjonujące w innym kraju. Inwestycje te są odzwierciedleniem długookresowych interesów inwestora bezpośredniego związanych z posiadaniem i zarządzaniem przedsiębiorstwem za granicą. Tak rozumiane inwestycje bezpośrednie obejmują nie tylko początkową transakcję związaną z nabyciem przedsiębiorstwa lub jego stworzeniem za granicą, ale również późniejsze transakcje dokonywane między tymi przedsiębiorstwami, jak również między nimi a innymi przedsiębiorstwami. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne mają trzy podstawowe formy: kapitał właścicielski (nabycie

udziałów), reinwestycja zysków (przypadających na inwestora zagranicznego) oraz pożyczki i kredyty wewnątrz korporacyjne (IMF 1993; OECD 1996; UNCTAD 2002).

W ujęciu społeczno-politycznym należy także zaznaczyć, iż na podstawie przeprowadzanych badań empirycznych w Holandii, Belgii, Wielkiej Brytanii, Francji, Włoszech, istnieje ścisła zbieżność między wzrostem aktywności inwestycji zagranicznych KTN a wzrostem ich aktywności inwestycyjnej w kraju macierzystym. Oznacza to, że w przypadku korporacji transnarodowych należy mówić o komplementarności inwestycji w kraju macierzystym i inwestycji zagranicznych, a nie ich substytucji². Przywoływane badania dotyczą także określenia wpływu delokalizacji na zatrudnienie i tu także nie potwierdzają one popularnej tezy o delokalizacji miejsc pracy za granicę. Skala utraconych w wyniku delokalizacji miejsc pracy zwykle jest bardzo mała w stosunku do liczby zanikających i tworzonych na nowo miejsc pracy w poszczególnych gospodarkach. W większości wypadków osoby tracące pracę w następstwie delokalizacji znajdują ją w innym sektorze, bądź nawet w tym samym. Jednocześnie delokalizacja powoduje wzrost wydajności pracy i zyskowności przedsiębiorstw. Tym samym przyczynia się ona do wzmocnienia potencjału przedsiębiorstw i gospodarek, a nie odwrotnie.

Rosnąca mobilność kapitałów i możliwości transferów zysków za granicę powodują, że aktorzy odpowiedzialni za polityki wzmacniania wzrostu gospodarczego i zatrudnienia muszą uwzględniać motywy, jakimi kierują się przedsiębiorstwa podczas wyboru lokalizacji dla swej działalności. W tej perspektywie kluczem do skorzystania z delokalizacji staje się tworzenie elastycznego środowiska gospodarczego, które determinuje tempo i koszty zachodzenia procesów dostosowawczych w gospodarce. Te zależą zarówno od elastyczności regulacji rynków pracy i produktów, jak również jakości i unikalności zasobów, jakimi dana gospodarka dysponuje. Im bardziej elastyczna jest gospodarka i im bardziej unikalnymi zasobami ona dysponuje, tym szybciej jest ona w stanie zaadaptować się do zmian w międzynarodowym podziale pracy i tym szybciej jest w stanie z nich skorzystać. W tym

² Patrz szerzej: Coucke, K., Sleuwaegen, L., 2007, [Offshoring as a Survival Strategy in Globalizing Industries: New Evidence from Belgian Manufacturing](#), [Vlerick Leuven Gent Management School Working Paper Series](#) 2007-13; Amiti M., Shang-Jin W., 2005, *Fear of Outsourcing: Is it Justified?*, *Economic Policy* (April), s. 308-348; Gorter, J., Tang P., Toet M., 2005, *Relocation away from the Netherlands. Motives, consequences and policy*, *The Hague/Heerlen: CPB*; Desai M.A., [Foley F., Hines J. R.](#), 2005, [Foreign Direct Investment and Domestic Economic Activity](#), October 2005, *NBER Working Paper No. 11717*; Feldstein M., 1994, [Fiscal Policies, Capital Formation, and Capitalism](#), [NBER Working Papers](#) 4885, *National Bureau of Economic Research*.

miejscu kluczową rolę pełnią aktorzy publiczni odpowiadający za kreowanie polityki prorozwojowej.

4. Atrakcyjność inwestycyjna Dolnego Śląska w latach 2005 - 2009 w świetle badań empirycznych

Biorąc pod uwagę wszystkie wyżej opisane wskaźniki atrakcyjności inwestycyjnej można wyodrębnić jeden syntetyczny wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa dolnośląskiego. Od razu należy zaznaczyć, iż od 2005 roku do 2009 roku Dolny Śląsk zawsze lokował się w grupie województw najbardziej atrakcyjnych, tj. na pozycjach 2-4. (tab. 1). Według ostatniego z rankingów z 2009 roku województwo dolnośląskie ulokowało się na drugim, do tej pory najwyższym, miejscu wśród regionów Polski. Biorąc pod uwagę siedem wskaźników atrakcyjności można pokazać, w jakich obszarach region zyskuje a w jakich traci na wartości inwestycyjnej (patrz tab. 2). Zaczynając od mocnych stron należy zaznaczyć, iż Dolny Śląsk, zajął pierwsze miejsce w Polsce odnośnie aktywności wobec inwestorów. Zdecydowanie pozytywnie podkreśla się wysoką liczbę atrakcyjnych ofert inwestycyjnych, co jest zasługą bardzo dobrze przygotowanej oferty Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Invest-Park, która jak wiadomo, ma charakter strefy rozproszonej. Z drugiej strony do pewnych mankamentów zaliczono działalność informacyjno-promocyjna regionu. Wpływ na to może mieć mała przejrzystość instytucjonalna tym zakresie. Obecnie aż 3 agencje (Wrocławska Agencja Rozwoju Regionalnego, Agencja Rozwoju Aglomeracji Wrocławskiej oraz Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej) mają wpisane w swoje statuty i regulaminy działania, jako kluczowy obszar zadań, obsługę inwestorów zagranicznych. Do tego należy także dodać kompetencje centralne Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIIZ), która odpowiada za kluczowe, a zatem wysokiej wartości inwestycje dokonywane w Polsce. Sytuacja ta prowadzi, po pierwsze, do rozproszenia środków publicznych przy jednoczesnym dublowaniu zadań, a także do niskiej transparentności dla podmiotów zewnętrznych zainteresowanych lokowaniem inwestycji na Dolnym Śląsku. W tym obszarze należałoby przeprowadzić badania jakościowe, które pozwoliłyby określić zakres i stopień wzajemnego powiązania tych 3 agencji między sobą, co w efekcie skutkowałoby albo restrukturyzacją części z nich, albo klarowniejszym wyodrębnieniem kompetencji.

Tab. 1. Zmiany atrakcyjności inwestycyjnej województwa dolnośląskiego w latach 2005-2009 – ujęcie syntetyczne

	Wartość wskaźnika syntetycznego w 2005 roku	Pozycja w rankingu w 2005 roku	Wartość wskaźnika syntetycznego w 2006 roku	Pozycja w rankingu w 2006 roku	Wartość wskaźnika syntetycznego w 2007 roku	Pozycja w rankingu w 2007 roku	Wartość wskaźnika syntetycznego w 2008 roku	Pozycja w rankingu w 2008 roku	Wartość wskaźnika syntetycznego w 2009 roku	Pozycja w rankingu w 2009 roku	Zmiana pozycji 2008-2009
Województwo dolnośląskie	0,47	4	0,73	3	0,73	2	0,50	3	0,69	2	+1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: M. Nowicki (red.) 2009, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski w 2009 roku*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk, s. 59.

Tab. 2: Wskaźniki szczegółowe atrakcyjności inwestycyjnej województwa dolnośląskiego w latach 2005-2009 roku oraz miejsce w rankingu

Rodzaj wskaźnika	Zasoby i koszty pracy	Aktywność wobec inwestorów	Dostępność transportowa	Wielkość rynku zbytu	Poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej	Poziom rozwoju infrastruktury społecznej	Poziom bezpieczeństwa powszechnego
Miejsce w rankingu ogólnopolskim w roku							
2005	3	2	3	5	2	3	12
2006	4	1	3	5	2	3	12
2007	5	1	1	5	1	3	12
2008	7	2	3	5	2	3	15
2009	6	1	4	4	2	3	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie: T. Kalinowski (red.) 2005-2008, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski w latach 2005-2008*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk oraz M. Nowicki (red.) 2009, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski w 2009 roku*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk.

Drugim mankamentem, który jest zauważalny w odniesieniu do tego wskaźnika jest nieprzejrzystość dokumentów strategicznych, które odnoszą się mniej lub bardziej pośrednio do inwestycji zagranicznych.

W przedstawionym kontekście analizie treści poddaliśmy 4 dokumenty strategiczne, tj. Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku, Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2007-2013, Dolnośląską Strategię Innowacji, a także ze względu na specyfikę lokalizacji interesujących nas inwestycji - Strategię Miasta Wrocławia. Przystępując do analizy dokumentów strategicznych trzeba zauważyć pewną prawidłowość, iż czym nowszy dokument, tym więcej pojawia się tam odniesień do inwestycji zagranicznych.

Swoją analizę rozpoczniemy od *Dolnośląskiej Strategii Innowacji* (DSI), a więc dokumentu najstarszego, bo przyjętego przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego w kwietniu 2005 roku i do tej pory nie uaktualnianego (!). DSI, która ma być sektorową strategią rozwoju województwa w zakresie procesów proinnowacyjnych, praktycznie w ogóle nie odnosi się do kwestii inwestorów zagranicznych i potencjalnego włączenia tych aktorów bądź w realizację zapisów tej strategii, bądź co ma być celem DSI, w tworzenie regionalnego systemu innowacji na Dolnym Śląsku. Fakt ten jednak mniej dziwi, gdy weźmie się pod uwagę, że zarówno na etapie przygotowania DSI, jak i jej implementacji nie zaplanowano włączenia partnerów zagranicznych, np. z Saksonii, Czech. Warto w tym miejscu dodać, że w strategiach opracowanych i przyjętych w innych polskich województwach, tacy partnerzy byli i są włączani w ramy Regionalnych Komitetów Sterujących, np. RIS Wielkopolska – partnerzy z Marche (Włochy) i Brandenburgii (Niemcy), RIS Silesia – partnerzy z Nord Pas de Calais (Francja) i Limburgii (Belgia), RIS Opole – partnerzy z Toskanii. Dobitnym przykładem braku myślenia strategicznego o możliwościach pozyskania kapitału egzogenego dla rozwoju innowacji na Dolnym Śląsku niech będą zapisy widniejące w celu 1 DSI, zatytułowanym *Wzmacnianie regionalnych bloków kompetencji* (Dolnośląska Strategia Innowacji, 2005). Główny nacisk położony jest tu na wsparcie klastrów. Przy czym autorzy sugerują wspieranie 4 rodzajów klastrów, tzn.: miedzi i energetyki oraz ochrony zdrowia i turystyki. Pytaniem otwartym pozostaje dlaczego nie

zauważono innych rodzajów klastrów, w tym tych odnoszących się do usług, np. w postaci centrów BPO i B+R. W żadnym pozostałych siedmiu celów DSI nie wspomniano o roli BIZ. Fakt ten oraz brak nowelizacji DSI są chyba najlepszym komentarzem.

W kolejnym dokumencie, przyjętym w listopadzie 2005 roku tj. *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku* (SRWD) zdecydowanie szerzej uwzględniona aspekt działalności KTN. Zauważyć należy jednak, iż spośród trzech priorytetów dotyczących rozwoju sfery gospodarczej Dolnego Śląska działania wobec inwestorów zagranicznych uwzględniono realnie zaledwie w jednym. Mianowicie w priorytecie 1 *Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska* do KTN odnoszą się dwa działania. W pierwszym z nich nazwanym *Wspieranie inwestycji krajowych i zagranicznych. Marketing gospodarczy Dolnego Śląska* wsparcie przewidziane jest na zwiększenie instytucjonalnego potencjału obsługi inwestorów krajowych i zagranicznych. Działania mają obejmować projekty szkoleniowe, informacyjne i tworzenie platform internetowych, ukierunkowanych na lepsze promowanie walorów regionu oraz zwiększające możliwości informowania na temat zachęt inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów. Dofinansowane mogą być również przedsięwzięcia konferencyjne i udział w targach, jak również przygotowywanie strategii promocyjnej dla województwa pod kątem przyszłych inwestorów (*Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku*, 2005).

W drugim działaniu *Tworzenie obszarów oraz ośrodków wzrostu i rozwoju* jest z kolei odwołanie do nawiązania ściślejszej kooperacji z najbardziej innowacyjnymi i konkurencyjnymi gospodarczo ośrodkami Europy i powiązanie ich z działaniami sektorowymi podejmowanymi na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki (Ibidem, s. 43).

Co istotne z punktu oceny monitoringu i efektywności realizacji SRWD to fakt, iż działaniom tym przypisano wskaźniki realizacji, którymi są:

- dla Działania 1: liczba BIZ, nakłady inwestycyjne BIZ, wartość środków trwałych (Ibidem, s. 74),
- dla Działania 2: liczba powiązań jednostek B+R z podmiotami zagranicznymi (Ibidem, s. 75).

Zastanawiające jest dlaczego działania wobec KTN nie znalazły się w ogóle w priorytecie 2 dotyczącym *wzmocnienia potencjału innowacyjności województwa*.

Najprawdopodobniej jest to skutek implementacji zapisów DSI, która, jak wskazaliśmy powyżej, posiada pod tym względem poważne braki. Natomiast w priorytecie 3 nazwanym *Współpraca gospodarcza w regionie*, choć zapisano literalnie w działaniu 4 i 5 zarówno stworzenie zachęt dla wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych w regionie oraz rozwijanie gospodarczej kooperacji międzynarodowej (Ibidem, s. 44-45), to realnie nie znalazło to odzwierciedlenia we wskaźnikach realizacji działań. Ten stan rzeczy może spowodować, że pożądane działania staną się jedynie strategicznym zapisem.

Wieloletni Program Inwestycyjny (WPI) dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2007-2013 jest finansowym dokumentem wykonawczym SRWD. W założeniach ogólnych WPI jest napisane, że jednym z priorytetowych działań samorządu województwa jest budowa i modernizacja infrastruktury technicznej regionu, mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu gospodarczego województwa oraz przyczyniająca się do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej i wzrostu konkurencyjności regionu (Wieloletni Program Inwestycyjny dla województwa dolnośląskiego na lata 2007-2013, 2008). Zapis ten ma udokumentowanie w nakładach inwestycyjnych przeznaczonych na rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej, gdyż z ogólnej kwoty 4 113 613 PLN, aż 1 355 899 PLN jest przeznaczonych na ten właśnie cel, co stanowi niespełna 33% całości środków WPI. Dodatkowo działania inwestycyjne dopełniają nakłady na infrastrukturę ochrony środowiska (1 185 666 PLN, czyli około 29% całości budżetu), a także nakłady na infrastrukturę IT (304 865 PLN, czyli 7% całości budżetu) (Ibidem, s. 31). Środki WPI mają być także uzupełnione o finansowanie pochodzące z przygotowywanego *Programu Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Dolnośląskiego*. Na podstawie diagnozy stanu istniejącego wytyczono kierunki dotyczące m.in. rozwoju:

1. Infrastruktury drogowej,
2. Transportu drogowego województwa,
3. Infrastruktury i komunikacji kolejowej,
4. Transportu intermodalnego,
5. Transportu lotniczego w regionie (Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacyjnej dla Województwa Dolnośląskiego).

Z obu przytoczonych dokumentów inwestycyjnych wyraźnie widać, iż władze samorządowe są świadome zapóźnień w rozwoju infrastruktury twardej (drogowej, kolejowej, lotniczej) oraz miękkiej (IT) i w związku z tym swoje działania skupiają właśnie na tych rodzajach inwestycji infrastrukturalnych.

Jak już wspomnieliśmy wyżej, z racji silnej koncentracji inwestycji we Wrocławiu analizie treści poddaliśmy także Strategię Wrocławia noszącą nazwę *Wrocław w perspektywie 2020 plus*. W dokumencie tym widoczne jest zaangażowanie władz gminnych w tworzenie klimatu inwestycyjnego. Władze lokalne swoją aktywność chcą realizować w głównej mierze poprzez aktywność na rynku pracy. Jest to odzwierciedlone w strategii miasta w dwóch miejscach. Z jednej strony, bowiem deklarowane jest wsparcie dla inwestorów, którzy już są obecnie na terenie gminy Wrocław i w tym zakresie miasto oferuje przewyższanie barier kadrowych dla inwestorów (Strategia. Wrocław w perspektywie 2020 plus, 2006). Z drugiej strony, pisze się o przygotowywaniu kadry na powstawanie nowych zawodów lokowanych zwłaszcza w gałęzi informatycznej, a także o kreowaniu zdolności adaptacyjnych poprzez rozwój różnych form kształcenia ustawicznego (Ibidem, s. 26). W naszym przekonaniu w omawianej strategii więcej działań winno odnosić się do tworzenia przestrzeni gospodarczej poprzez przygotowanie ofert inwestycyjnych, powierzchni pod inwestycje, choćby na terenach nieużytków przemysłowych. W strategii jest to jedynie sygnałnie wspomniane, ale nie znajduje odzwierciedlenia w planowanych działaniach (Ibidem, s. 45).

Podsumowując tę część opracowania należy zauważyć, iż opisywane dokumenty w dość powierzchownym stopniu traktują rolę KTN i w związku z tym inwestorzy nie stanowią pejzażu inwestycyjnego Dolnego Śląska w takim zakresie, w jakim odbywa się to w rozwiniętych regionach państw UE.

Oba powyżej opisane mankamenty strategiczno-instytucjonalne będą musiały znaleźć swoje rozwiązanie w przygotowywanej ustawie o obszarach metropolitalnych. Jak wiadomo, obecnie są dwie odmienne wizje kreowania i zarządzania obszarem metropolitalnym, które zgładza Miasto Wrocław oraz Samorząd Województwa Dolnośląskiego. Nie poddając analizie problemów instytucjonalno-prawnych dotyczących wyłaniania i zarządzania obszarów

metropolitarnych, co jest zabiegiem wykraczającym merytorycznie poza ramy niniejszej analizy, pragniemy jedynie zasugerować, że jednym z pól funkcjonalnych nowego Wrocławskiego Obszaru Metropolitarnego powinny być spójne i klarowne działania władz Metropolii, władz Miasta Wrocław oraz Samorządu Województwa Dolnośląskiego w odniesieniu do budowy atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Ten obszar musi w oczach inwestorów być jednakowo rozumiany i wspierany przez władze regionalnego różnego szczebla, w innym przypadku możemy mieć do czynienia z konfliktem w ramach ról, co może się odbić na regresie wolumenu ściąganych inwestycji.

Kolejnym wskaźnikiem, w którym województwo dolnośląskie zajmuje wysokie – drugie miejsce jest poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej. Znowu akcentuje się tu ilość i jakość terenów inwestycyjnych przygotowywanych w ramach specjalnych stref ekonomicznych działających w regionie. Ponadto korzystnie jest oceniana ilość i oferta instytucji otoczenia biznesu, czyli: parków technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości, centrów transferu technologii, parków przemysłowych oraz sfery badawczo-rozwojowej. Słabą stroną w omawianym zakresie jest niska aktywność targowo-wystawiennicza, za którą odpowiedzialne powinny być władze samorządowe różnego szczebla. Ta przesłanka koresponduje bezpośrednio z powyżej opisanym brakiem koherentnego działania władz samorządowych i gminnych.

Wysoko oceniany jest także poziom rozwoju infrastruktury społecznej. Region wyróżnia się na tle kraju intensywnością działalności kulturowej oraz poziomem rozwoju infrastruktury turystycznej i towarzyszącej.

Stosunkowo dobrze region oceniany jest także pod względem dostępności transportowej i wielkości rynku zbytu. Wskazuje się na korzystne położenie geograficzne wobec granicy z Niemcami i Republiką Czeską oraz rozbudowę autostrady A-4 i prace nad Autostradą Obwodnicą Wrocławia, co ma bezpośredni związek z przyznaniem Polsce prawa do organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej mężczyzn w 2012 roku. Pozytywnie należy także ocenić założenia dotyczące rozbudowy infrastruktury drogowej i komunikacyjnej zapisane w Wieloletnim Programie Inwestycyjnym, opisywanym powyżej. Permanentnym problemem jest brak szybkiego połączenia drogowego i kolejowego

z Warszawą. Jest to czynnik, który od lat wpływa ujemnie na dostępność komunikacyjną regionu. Jeśli chodzi natomiast o chłonność rynku to wysoko oceniany jest poziom popytu indywidualnego i instytucjonalnego, choć zaznaczano, że w regionie popyt instytucjonalny przeważa nad popytem indywidualnym.

Zdecydowanie gorzej oceniane są dostępne w regionie zasoby i koszty pracy. Przede wszystkim akcentuje się wysokie koszty pracy, które z drugiej strony są pewną konsekwencją stosunkowo wysokiej jakości tych zasobów. Koszty pracy są jednak tym czynnikiem na który wpływa mają metaregulacje, tzn. regulacje centralne, ustawowe, a z drugiej strony rynek jako samoistny regulator. O ile zatem władze publiczne można czynić pośrednio odpowiedzialnymi za zasoby rynku pracy, to już odnośnie kosztów pracy mają one śladowy, o ile nie żaden wpływ.

Bez wątplenia natomiast władze publiczne winny poprawić wskaźniki bezpieczeństwa powszechnego. W tym zakresie województwo dolnośląskie zajmuje od 2005 roku jedno z najniższych miejsc na tle kraju, a co więcej, od 2008 roku zajmuje przedostatnią pozycję w rankingu! Akcentuje się wysoki poziom przestępczości, o ile bowiem w 2008 roku w województwie dolnośląskim popełniono 105 351 przestępstw to już w 2009 roku było ich 109 336. Dodatkowo nie zauważalnie zwiększa się wskaźnik wykrywalności sprawców, który w 2008 roku wynosił 67,6% a w 2009 – 67,7% (Bank Danych Regionalnych GUS: <http://www.stat.gov.pl>, 15.11.2010). Fakt ten ma negatywny wpływ na możliwość kreowania pozytywnego wizerunku wobec inwestorów zagranicznych. Wydaje się zatem, że władze samorządu województwa działając wraz z administracją podległą wojewodzie powinny przedsięwziąć bardziej zdecydowane kroki mające wpływ na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa.

Reasumując można podkreślić, że wśród przytoczonych czynników atrakcyjności inwestycyjnej województwa dolnośląskiego do mocnych stron należą: dostępność transportowa, rynek zbytu, infrastruktura gospodarcza, infrastruktura społeczna oraz aktywność wobec inwestorów, natomiast do słabych stron zaliczymy niski poziom bezpieczeństwa powszechnego.

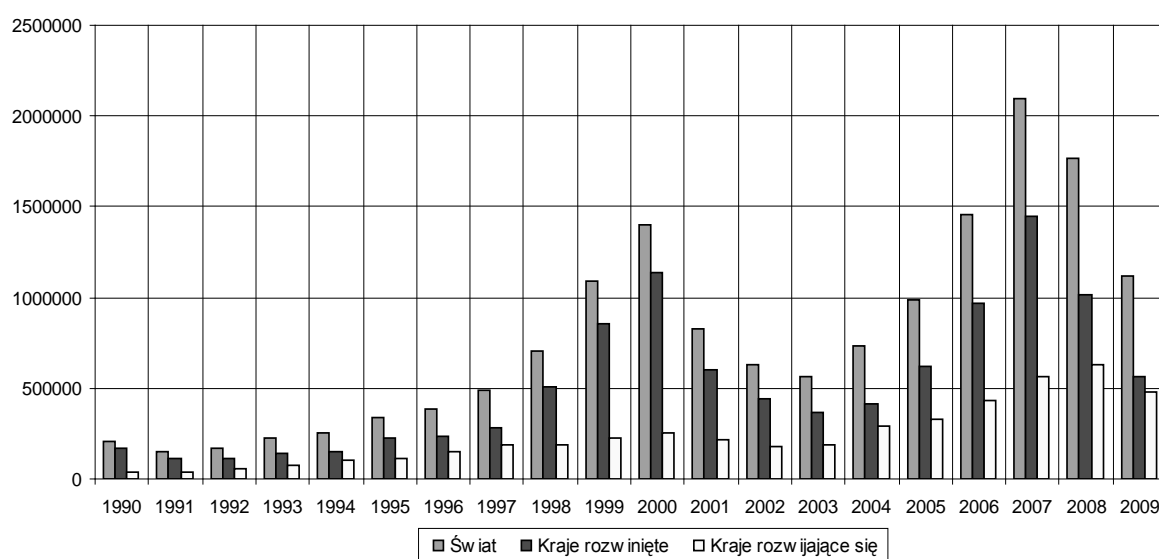
5. Kapitał zagraniczny na Dolnym Śląsku

5.1. Przepływy BIZ – tendencje globalne

Istotną egzemplifikacją atrakcyjności inwestycyjnej danego regionu może być w dużym stopniu obserwowany napływ kapitału zagranicznego w formie bezpośredniej (BIZ) rejestrowany na terenie poszczególnych województw. Konkretnie bowiem decyzje lokalizacyjne podejmowane przez inwestorów zagranicznych oparte są zwykle na analizie dostępnych informacji o potencjalnym miejscu przyszłego przedsięwzięcia gospodarczego oraz na pogłębionych analizach zasadniczych determinant kształtujących ogólny poziom atrakcyjności poszczególnych jednostek administracyjnych. Z tego względu trendy obserwowane w odniesieniu do napływu BIZ do danych krajów czy województw (tak jak w przypadku Polski), poprzez dyskonto dostępnych informacji, opinii oraz doświadczeń, odzwierciedlają zasadniczą percepcję i ewaluację wybranych lokalizacji przez inwestorów zagranicznych.

Należy jednak podkreślić, iż przepływy kapitału w formie zarówno BIZ, jak również w formie portfelowej do poszczególnych lokalizacji, są silnie skorelowane z globalną koniunkturą oraz stopniem awersji do ryzyka w danym czasie. Zwykle w okresach wyraźnie sprzyjających ogólnemu rozwojowi gospodarczemu, co naturalne z perspektywy ekonomicznej, notuje się znacznie większą aktywność inwestycyjną, podczas gdy czas kryzysu znacząco zmniejsza zainteresowanie inwestorów działalnością operacyjną. Co więcej, ta prosta prawidłowość jest szczególnie ważna dla gospodarek rozwijających się, w tym także przechodzących nadal procesy transformacji systemowej (do której to grupy wciąż należy Polska). Typowe bowiem turbulencje ekonomiczne związane z cyklem koniunkturalnym (naprzemiennym występowaniem faz wzrostu i regresji gospodarczej) lub też nieregularne zjawiska kryzysowe w sferze finansowej, implikują najczęściej poważną redukcję zaangażowania kapitałowego inwestorów w tzw. „gospodarkach wschodzących”,

uznawanych powszechnie za bardziej ryzykowne lokalizacje inwestycyjne w niesprzyjających warunkach rynkowych. W rezultacie prezentacja i badanie trendów w odniesieniu do napływu kapitału zagranicznego w formie bezpośredniej na teren Dolnego Śląska powinno posiadać również podstawowe odniesienia nie tylko krajowe, ale także globalne na wstępnym etapie prowadzonej analizy.

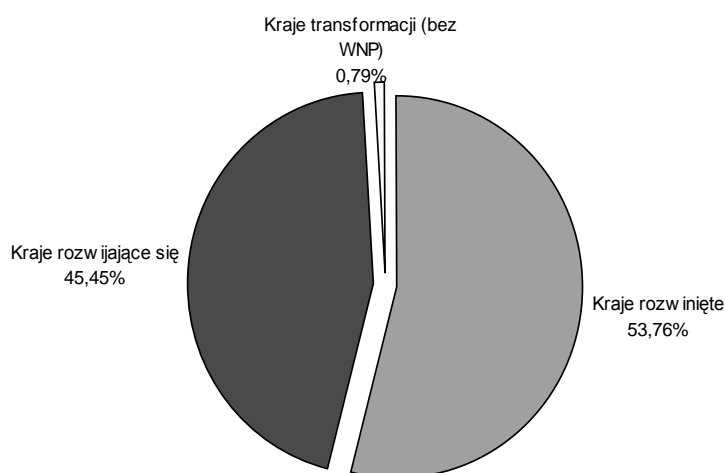

Rys. 3. Przepływy BIZ w gospodarce światowej w latach 1990 – 2009
(ceny bieżące, w mln USD)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: UNCTAD, 2010. UNCTADSTAT DATABASE, www.unctad.org
25.10.2010.

Generalnie przepływy kapitału w formie BIZ w ostatnich dwóch dekad wykazywały tendencję rosnącą (por. rys. 3), z wyjątkiem dwóch wyraźnych okresów załamania. Systematyczny wzrost wartości inwestycji bezpośrednich w gospodarce światowej wynikał z szeregu czynników strukturalnych, w tym m.in. z postępującej liberalizacji rachunku kapitałowego w wielu krajach świata, relatywnie długich okresach koniunktury, dynamicznej wymiany handlowej czy też oddziaływania postępujących procesów globalizacji i regionalizacji sfery ekonomicznej. Wskazane wcześniej załamania tego zasadniczego i pozytywnego trendu obserwowane w 2001 roku oraz 2008 roku wynikały natomiast z poważnych zjawisk kryzysowych, które ujawniły się w analizowanym okresie. W pierwszym

przypadku negatywne implikacje dla globalnych przepływów BIZ spowodował kryzys związany z załamaniem na rynku spółek z sektora IT tzw. *dotcom*. W drugim natomiast przypadku, spadek globalnego przepływu BIZ związany był (i także do tej pory jest) z wybuchem oraz szybką dyfuzją, jeszcze bardziej złożonego i destrukcyjnego, kryzysu finansowego zapoczątkowanego w Stanach Zjednoczonych.

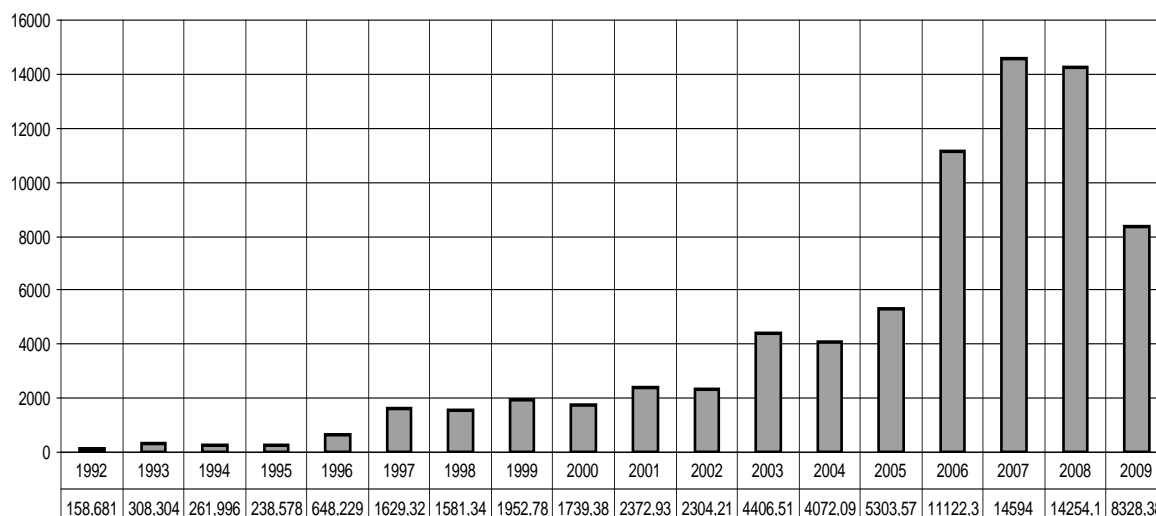
Rys 4. Struktura podmiotowa BIZ w gospodarce światowej w 2009 roku
(ceny bieżące, w mln USD)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: UNCTAD, 2010. UNCTADSTAT DATABASE, www.unctad.org
25.10.2010.

Obok jednak prezentacji samej wartości przepływów BIZ w poszczególnych latach, niezwykle ważna jest także analiza ich struktury geograficznej wskazująca ogólnie preferowane lokalizacje (rys. 4). W ujęciu zagregowanym można zauważyć, iż w dalszym ciągu większa część inwestycji bezpośrednich lokowana jest w krajach wysokorozwiniętych (niemal 54% światowych BIZ w 2009 roku). Z uwagi na relatywnie mniejsze ryzyko biznesowe, wyższy poziom rozwoju infrastruktury oraz generalnie bardziej sprzyjające w wymiarze systemowym środowisko biznesowe destynacje te, chociaż zazwyczaj oferują mniejszą stopę zwrotu z zainwestowanego kapitału, to nadal absorbują większe strumienie inwestycji. Tendencja ta ulega jednak stopniowemu osłabieniu. Coraz częściej

bowiem kapitał zagraniczny lokowany jest w formie bezpośredniej także w krajach rozwijających się, oferujących niekiedy niezwykle atrakcyjne perspektywy rozwoju działalności operacyjnej. We wskazanym roku ponad 45% światowych BIZ trafiło ostatecznie do tej kategorii państw. Warto jednak dodać, iż grupa ta również posiada swoich wyraźnych liderów, do których trafia znaczna część kapitału zagranicznego lokowanego w państwach rozwijających się. W szczególności stale atrakcyjne i popularne dla lokalizacji BIZ są rynki Chin, Indii, Azji Płd.-Wsch. (Korea Płd., Singapur, Malezja) oraz część krajów Ameryki Łacińskiej (np. Meksyk, Argentyna,). Do krajów transformacji ekonomicznej, co jest istotne z punktu widzenia niniejszej analizy, w 2009 roku trafiło zaledwie 0,79% globalnych przepływów BIZ. Oznacza to, iż tylko niewielka część bezpośrednich inwestycji zagranicznych znajduje dogodną lokalizację w tej ostatniej grupie krajów. Biorąc jeszcze pod uwagę fakt, iż do krajów transformacji należy także Rosja (największy powierzchniowo kraj świata) posiadająca znaczący potencjał i możliwości absorpcji kapitału, a także samą liczebność tej grupy, to można stwierdzić, iż warunki konkurencyjne w zakresie przyciągania BIZ są tutaj szczególnie trudne. Sytuacja ta znajduje później swoje odzwierciedlenie także w skali napływu kapitału zagranicznego do Polski oraz na Dolny Śląsk, pomimo względnie dobrego klimatu inwestycyjnego, jaki utrzymuje się ogólnie w kraju i regionie. W dalszych analizach i ocenach należy zatem uwzględniać także i ten specyficzny kontekst globalny.

Mimo, zasygnalizowanych problemów oraz relatywnie niewielkiego znaczenia tej grupy państw w gospodarce światowej, to jednak napływ BIZ do krajów transformacji systematycznie wzrastał w latach 1992 – 2008 (rys. 5). Zmiany systemowe wynikające z transformacji ustroju politycznego i gospodarczego stworzyły nowe ramy regulacyjne dla prowadzenia działalności gospodarczej na tych rynkach, w tym także kreowały sprzyjające warunki dla napływu inwestycji bezpośrednich z innych części świata. Z uwagi na poważne braki kapitałowe oraz szanse rozwojowe towarzyszące absorpcji BIZ, gospodarki będące w okresie transformacji wykazywały duże zainteresowanie przyciąganiem tego rodzaju kapitału, implementując z czasem także szereg zachęt inwestycyjnych.

Rys.5. Napływ BIZ do krajów transformacji ekonomicznej w latach 1992 – 2009
(ceny bieżące, w mln USD)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: UNCTAD, 2010. UNCTADSTAT DATABASE, www.unctad.org 25.10.2010.

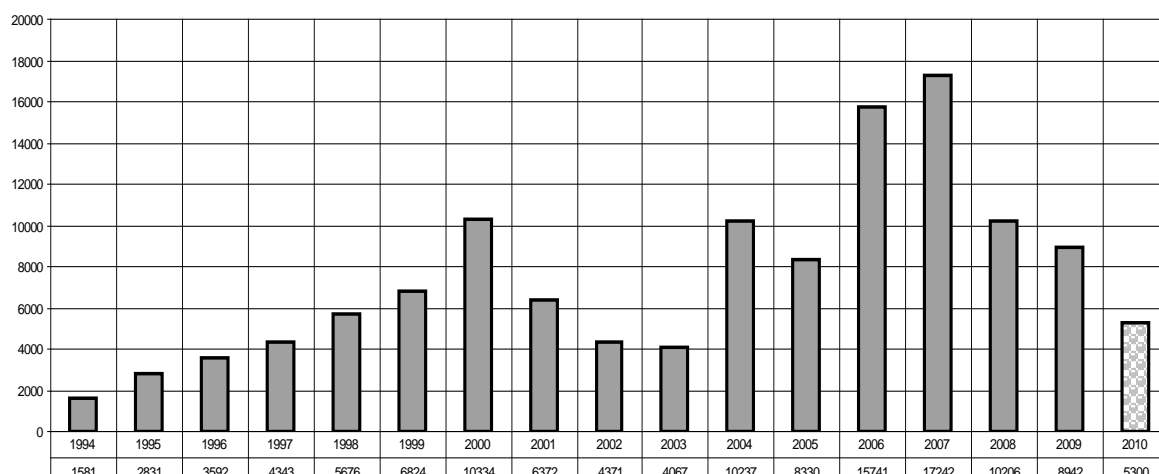
Generalnie pozytywne trendy w odniesieniu do przepływów BIZ w gospodarce światowej, jak już wcześniej zauważono, zostały w poważnym stopniu zahamowane szczególnie drastycznie w wyniku wybuchu ostatniego globalnego kryzysu finansowego w połowie 2007 roku. Stąd też niezwykle ważne i interesujące poznawczo są próby estymacji przyszłych trendów w zakresie wartości i lokalizacji BIZ. Obserwacje i prognozy zawarte w ostatnim raporcie UNCTAD „*World Investment Report*” (UNCTAD, 2010a) prezentującym systematycznie trendy związane z przepływem BIZ w gospodarce światowej oraz zjawiska i procesy im towarzyszące wskazują na stopniową umiarkowaną poprawę sytuacji w zakresie globalnych przepływów kapitału bezpośredniego. W pierwszej połowie 2010 roku zanotowano skromną poprawę aktywności inwestorów wyrażającą się nieco większą aniżeli wcześniej w okresie apogeum kryzysu (lata 2007 – 2009) skłonnością do rozpoczynania nowych projektów biznesowych. UNCTAD przewiduje napływ inwestycji bezpośrednich na poziomie 1,2 biliona USD w 2010 roku i 1,3-1,5 biliona USD w 2011 oraz 1,6-2,0 bilionów USD w 2012 roku. Oczekiwania te jednak traktowane są z dużą ostrożnością i rezerwą z uwagi na wciąż występujące oznaki kryzysu oraz symptomy poważnych problemów finansowych

w niektórych sektorach i regionach gospodarki światowej. Co ciekawe, pomimo wstrzeźliwości zaprezentowanych wcześniej opinii, UNCTAD prognozuje, iż kraje rozwijające się oraz kraje transformacji mogą odegrać bardzo ważną rolę w ponownej dynamizacji globalnych przepływów BIZ jako atrakcyjne i perspektywiczne lokalizacje. Z tego względu przełamywanie barier dla absorpcji inwestycji bezpośrednich oraz tworzenie sprzyjających warunków dla napływu tego rodzaju kapitału jest kluczowe już na poziomie konkretnego kraju i województwa, bowiem choć zjawiska te mają globalną naturę, to jednak posiadają później także liczne lokalne odniesienia.

5.2. Przepływy BIZ – tendencje krajowe

Proces napływu BIZ do Polski, podobnie jak w przypadku pozostałych krajów transformacji, zapoczątkowany został w szerszej skali dopiero wraz liberalizacją działalności gospodarczej oraz wdrożeniem szeregu reform systemowych tworzących warunki dla działalności operacyjnej zagranicznych podmiotów gospodarczych. Z uwagi zatem na wdrożone reformy, początek tego procesu miał miejsce w pierwszej połowie dekady lat 90. ubiegłego stulecia. Znamienne jednak, iż skala napływu BIZ do gospodarki polskiej, co potwierdza przebieg krzywej na poniższym wykresie (rys. 6.), była silnie skorelowana z trendami globalnymi. W rezultacie do roku 2000 notowano systematyczny wzrost wartości zainwestowanego kapitału w Polsce, jednak już w latach 2001-2003 nastąpił znaczny spadek napływu BIZ wynikający z wcześniej wspomnianych determinant globalnych. Podobnie także w kolejnym okresie widoczna była nadal korelacja absorpcji bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez rodzimą gospodarkę z koniunkturą w tym zakresie w gospodarce światowej. Kulminacyjnym rokiem dla wartości napływu BIZ do Polski był jak dotąd rok 2007, w którym zarejestrowano największą wartość zrealizowanych lub rozpoczętych projektów inwestycyjnych przez podmioty zagraniczne. Według raportu Ernst&Young w 2008 roku Polska znalazła się na wysokiej piątej pozycji pod względem ilości pozyskanych inwestycji zagranicznych w Europie (za Wielką Brytanią, Francją, Niemcami i Hiszpanią).

Niestety, pomimo relatywnie korzystnej sytuacji rodzimej gospodarki w latach 2007-2009, wpływy czynników egzogenicznych w postaci szeregu negatywnych implikacji związanych z eskalacją zjawisk kryzysowych w gospodarce światowej, także i przypadku Polski znacząco ograniczył skalę i intensywność napływu BIZ w kolejnych latach.

Rys. 6. Napływ BIZ do Polski w latach 1994 – 2009 (w mln EUR)

Uwaga: wartość dla roku 2010 obejmuje okres styczeń wrzesień

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: NBP, 2009. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2009 roku, www.nbp.gov.pl 10.10.2010

Wartość skumulowana bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce wynosiła we wrześniu 2010 roku niemal 126 mld EUR, co oznacza znaczący przyrost w porównaniu do początku lat 90. XX wieku, kiedy proces ten w zasadzie dopiero się rozpoczynał w krajowej gospodarce. Jednocześnie wynik ten wskazuje na stworzenie względnie dobrego ogólnego klimatu dla działalności podmiotów zagranicznych na terenie Polski w wyniku implementacji reform systemowych oraz wykorzystywania przewag komparatywnych kraju.

W 2009 roku w Polsce najwięcej środków zainwestowano w sektor przetwórstwa żywności (1711 mln EUR), usług biznesowych (1644 mln EUR), pośrednictwa finansowego (1617 mln EUR) oraz w sektor handlu i napraw (948 mln EUR), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę (856 mln EUR), a także w sektor produkcji środków transportu (524 mln EUR). W strukturze geograficznej napływu BIZ w tym samym roku kluczową pozycję zajmuje kapitał niemiecki (23,9%), francuski (15,4%), a także kapitał

pochodzący formalnie z Luksemburga (14%), Szwecji (10,5%) oraz Stanów Zjednoczonych (10%).

W 2009 roku w rankingu PAIiZ „Największa Inwestycja 2009 roku” pozycję pierwszą zajęło przedsiębiorstwo Cargotec Poland, które wybuduje na około 41 ha montażownię maszyn przeładunkowych (wartość inwestycji 64,4 mln EUR). Natomiast w kategorii inwestycji generujących najwięcej miejsc pracy nagrodę otrzymała firma IBM Polska Sp. z o.o., która zamierza zatrudnić we Wrocławiu około 2000 informatyków. Polski oddział koncernu IBM świadczy usługi administrowania serwerami, bazami danych oraz sieciami dla europejskich klientów firmy.

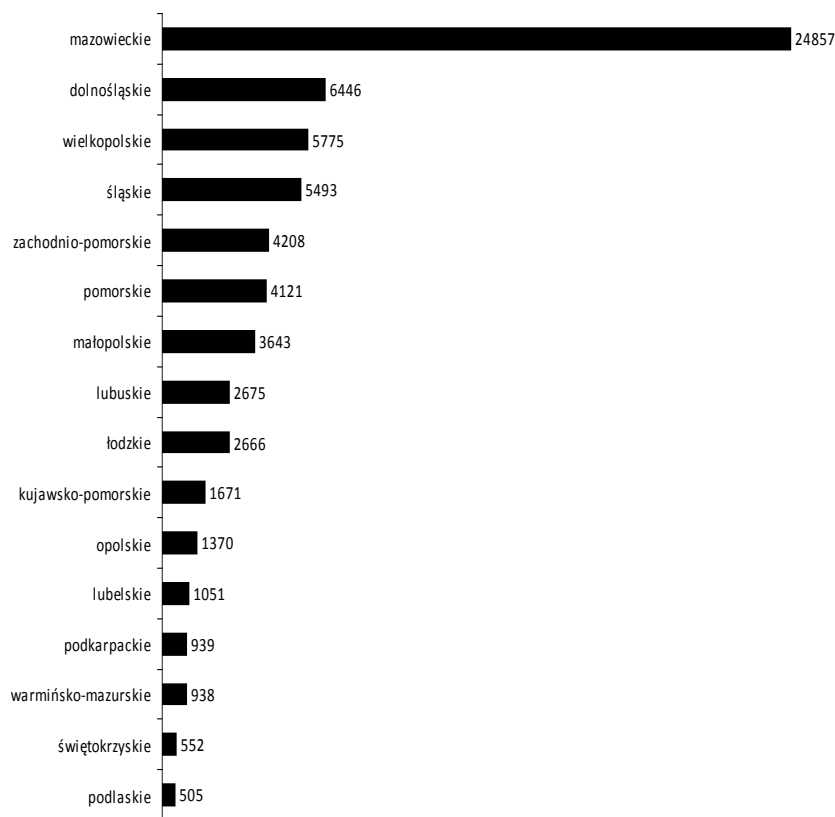
Wspomniany jednak globalny kryzys finansowy zredukował skalę napływu BIZ do Polski. Według danych z raportu firmy doradczej Ernst & Young w 2009 roku Polska stała się lokalizacją dla 102 przedsięwzięć inwestycyjnych, podczas gdy jeszcze w 2008 roku rozpoczęto aż 176 tego rodzaju projektów. Główne przyczyny pogorszenia klimatu inwestycyjnego Polski w badanym okresie upatrywane były w niestabilności waluty krajowej oraz typowej w takiej sytuacji ostrożności inwestorów zagranicznych względem młodej gospodarki rynkowej. Autorzy przedmiotowego raportu wskazują jednak na fakt, iż cały region Europy Środkowej i Wschodniej w ciągu najbliższych trzech lat może być jednym z najbardziej atrakcyjnych regionów świata dla napływu BIZ (po Chinach i Indiach), z zachowaniem oczywistych proporcji tego procesu. Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych szacuje natomiast, iż w 2010 roku wartość BIZ osiągnie poziom około 9 mld EUR, co wskazywałoby na poprawę tego wyniku z roku poprzedniego. Oczekuje się jednak, iż podjęte zostaną przez zainteresowane kraje regionu, w tym także Polskę, dalsze działania liberalizujące warunki dla napływu kapitału zagranicznego w formie bezpośredniej oraz działanie wspierające innowacyjność sektora przedsiębiorstw.

5.3. BIZ na Dolnym Śląsku

Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na teren Dolnego Śląska jest pochodną napływu tego rodzaju kapitału do gospodarki polskiej. Wynika to bowiem z faktu,

iż wiele elementów regionalnego klimatu inwestycyjnego ma charakter systemowy. Z tego też względu, jakkolwiek przewagi komparatywne w przyciąganiu BIZ do danego województwa są bardzo istotne, to jednak ogólna percepcja całego kraju oraz stworzone ogólne warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej, w tym także uwarunkowania makroekonomiczne, stanowią zespół istotnych czynników branych pod uwagę przez inwestorów podejmujących konkretne decyzje lokalizacyjne.

Według danych GUS w Polsce rośnie liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w systemie REGON w 2010 roku w poszczególnych województwach. Na miejscu pierwszym, regionem mocno wyróżniającym się pod względem ilości takich podmiotów jest województwo mazowieckie, w którym istnieje ponad 24 tysiące spółek prawa handlowego posiadających w swoim majątku kapitał pochodzący od zagranicznych inwestorów. Tak dużą liczbę podmiotów województwo mazowieckie zawdzięcza przede wszystkim Warszawie, w której swoją siedzibę posiada 80% ogółu spółek z kapitałem zagranicznym. Warszawa jako stolica przyciąga od lat inwestorów zagranicznych, co sprawiło, że co trzecia firma to przedsiębiorstwo z udziałem kapitału obcego pochodzącego z zagranicy. Na drugim miejscu w rankingu uplasowało się województwo dolnośląskie, które posiada $\frac{1}{4}$ liczby przedsiębiorstw posiadających kapitał pochodzący z zagranicy na terenie województwa mazowieckiego, jednak na tle pozostałych regionów Dolny Śląsk stał się regionem wyróżniającym się. Wysoka pozycja w rankingu świadczy o tym, iż województwo dolnośląskie jest postrzegane jako region niemal równie dobry dla inwestycji jak stolica kraju. Na trzecim miejscu uplasowała się Wielkopolska, w której liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego wynosi 5.775 (rys.7.).

Rys. 7. Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w 2010 roku zarejestrowanych w systemie REGON w podziale na województwa (stan na koniec czerwca 2010).

Źródło: Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w I półroczu 2010 roku, GUS, 2010, s.151 - 159

Porównując miasta powyżej 500 tysięcy mieszkańców pod względem udziału spółek z kapitałem zagranicznym we wszystkich spółkach prawa handlowego na miejscu pierwszym plasuje się Warszawa z 30%, na miejscu drugim Wrocław – 25%, następnie Łódź – 21% oraz Kraków – niecałe 19%. Istotne jednak jest to, iż wśród miast liczących ponad pół miliona mieszkańców Wrocław ma najmniejszy udział (46%) w tworzeniu ogólnej liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego na terytorium danego województwa. Jak już zostało wspomniane największy udział, 80%, ma Warszawa, na miejscu drugim Kraków – 71%, na trzecim Łódź – 61%, potem Poznań – 47% i dopiero Wrocław. Świadczy to, iż spółki z udziałem kapitału zagranicznego są rozproszone po całym województwie dolnośląskim, a nie tylko skupione w stolicy Dolnego Śląska (tab. 3).

Tab. 3. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane w systemie REGON w powiatach województwa dolnośląskiego w roku 2005 i 2009.

Jednostka terytorialna	Rok	
	2005	2009
DOLNOŚLĄSKIE	5 360	6 337
Podregion 1 - jeleniogórski	1 075	1 182
Powiat bolesławiecki	127	152
Powiat jaworski	60	64
Powiat jeleniogórski	192	214
Powiat kamiennogórski	63	68
Powiat lubański	89	105
Powiat lwówecki	59	62
Powiat zgorzelecki	143	156
Powiat złotoryjski	48	50
Powiat m. Jelenia Góra	294	311
Podregion 2 - legnicko-głogowski	413	454
Powiat głogowski	81	91
Powiat górowski	17	21
Powiat legnicki	42	47
Powiat lubiński	73	79
Powiat polkowicki	48	48
Powiat m. Legnica	152	168
Podregion 3 - wałbrzyski	795	823
Powiat dzierzoniowski	103	113
Powiat kłodzki	181	176
Powiat świdnicki	260	280
Powiat wałbrzyski	195	194
Powiat ząbkowicki	56	60
Podregion 4 - wrocławski	664	833
Powiat milicki	28	26
Powiat oleśnicki	86	94
Powiat oławski	86	107
Powiat strzeliński	62	73
Powiat średzki	63	78
Powiat trzebnicki	91	100
Powiat wołowski	42	53
Powiat wrocławski	206	302
Podregion 5 - m. Wrocław	2 413	3 045

Źródło: www.stat.gov.pl 21.10.2010

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w tab. nr 3 można wywnioskować, iż okresie od roku 2005 do 2009 w województwie dolnośląskim liczba istniejących spółek z udziałem kapitału zagranicznego zwiększyła się o 18%. Ponadto z danych GUS wynika, iż w roku 2001

spółek z udziałem kapitału zagranicznego było 4.557, co oznacza wzrost do połowy roku 2010 o ponad 41%.

Analiza wielkości prezentowanych dla podregionów pokazuje, iż w badanym okresie największą dynamikę zmian można zaobserwować w podregionie 5, czyli mieście Wrocław – wzrost o 26 % oraz podregionie wrocławskim – 25%. Najmniejszy przyrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego wystąpił w podregionie wałbrzyskim – zaledwie o 4%. Jak już zostało wcześniej opisane w skład powyższych podregionów wchodzi różne powiaty, wśród których również można zaobserwować te, które posiadają więcej przedsiębiorstw z udziałem inwestorów zagranicznych, a także w okresie od 2005 do 2009 roku wykazały silny wzrost lub spadek ilości takich podmiotów.

Dla podregionu jeleniogórskiego powiatem, w którym funkcjonuje najwięcej spółek z udziałem kapitału zagranicznego jest miasto na prawach powiatu Jelenia Góra – 311 spółek w 2009 roku oraz powiat jeleniogórski – 214 podmiotów. Wśród gmin należących do powiatu jeleniogórskiego najwięcej spółek z kapitałem zagranicznym zlokalizowanych było w 2009 roku w gminie Podgórzyn – 41, następnie Karpaczu – 37 oraz Szklarskiej Porębie – 26. Najmniejszą liczbą podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w podregionie jeleniogórskim w 2009 roku charakteryzował się powiat lwówecki, gdzie funkcjonowało jedynie 50 takich podmiotów. Największy wzrost liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w ciągu badanych 4 lat wystąpił w powiecie bolesławieckim, a w szczególności w mieście Nowogrodziec, gdzie dynamika wzrostu liczby podmiotów z kapitałem zagranicznym wyniosła 143%. Zwiększenie zainteresowania podmiotów zagranicznym terenami zlokalizowanymi w okolicy miasta Nowogrodziec tłumaczyć można przede wszystkim funkcjonowaniem na jego terenie Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości (KSSEMP) z podstrefą Nowogrodziec – Wykroty, która do 1 grudnia 2017 roku oferuje potencjalnym przedsiębiorcom specjalne zachęty inwestycyjne. Ponadto teren na którym znajduje się podstrefa Nowogrodziec – Wykroty zlokalizowany jest w pobliżu autostrady A4, uważaną za najdłuższą w Polsce autostradę w południowej części kraju, a także w odległości około 20 km znajdują się już miejscowości należące do Niemiec. Po względem ilościowym najwięcej nowych podmiotów

zarejestrowano w okresie od 2005 do 2009 w gminie Podgórzyn - 18 spółek, następnie w Jeleniej Górze – 17 oraz Bolesławcu - 16. W niektórych powiatach podregionu jeleniogórskiego doszło również zmniejszenia liczby podmiotów działających na danym terytorium, co oznacza iż zostały one zlikwidowane lub kapitał zagraniczny został wycofany. Taka sytuacja wystąpiła w Lubaniu, gdzie jeszcze w 2005 roku spółek z kapitałem zagranicznym było 13, a w roku 2009 już tylko 10.

W podregionie drugim, legnicko – głogowskim największy przyrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego od roku 2005 do 2009 jest widoczny dla powiatu górowskiego – 24%, natomiast najmniejszy dla powiatu polkowickiego, gdzie w omawianym okresie, czterolecia nie pojawiła się, żadna nowa spółka posiadająca w swojej strukturze kapitał pochodzenia zagranicznego. Pod względem ilości, najwięcej podmiotów gospodarki narodowej w formie spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych było w 2009 roku w Legnicy - 168, a następnie w powiecie głogowskim - 91. Najmniej natomiast w powiecie górowskim - 21. W powiecie głogowskim najczęściej wybieranym miejscem lokowania spółek z udziałem kapitału zagranicznego jest miasto Głogów, gdzie zarejestrowanych w 2009 roku takich podmiotów było 82 z 91 przypisanych dla tego powiatu. Na tak wysoką liczbę przedsiębiorców z kapitałem zagranicznym wpływ z pewnością miało powstanie w 2008 roku na terenie granic administracyjnych Głogowa podstrefy Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Głównym atutem oferowanych przez Głogów terenów jest zlokalizowanie podstrefy w pobliżu szlaku komunikacyjnego północ – południe, portu rzeczno, przystani przeładunkowej a także boczniczy kolejowej.

Największa dynamika wzrostu liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w podregionie legnicko – głogowskim w okresie od 2005 roku do 2009 roku jest charakterystyczna dla miasta Legnica + 16 podmiotów. Na drugim miejscu plasuje się Głogów z 8 dodatkowymi przedsiębiorstwami oraz Lubin – 7. W tym regionie w badanym okresie doszło jednak do kilku likwidacji omawianej grupy spółek, w tym najwięcej zostało zlikwidowanych w Polkowicach – aż 5 firm.

W podregionie wałbrzyskim występuje najmniej powiatów, jednakże jest on najbardziej liczebny pod względem ludności, która go zamieszkuje. W okresie od 2005

do 2009 roku był to podregion, który osiągnął najniższą stopę wzrostu liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w całym województwie dolnośląskim. Na pięć przypisanych do tego podregionu powiatów dwa z nich jako jedyne wśród wszystkich powiatów Dolnego Śląska odnotowały ogólny spadek liczby zarejestrowanych spółek z kapitałem zagranicznym. Były to powiat kłodzki oraz wałbrzyski. W powiecie kłodzkim największy spadek ilości firm z udziałem kapitału zagranicznego odnotowano w Kłodzku (obecnie jest o 4 mniej w porównaniu z rokiem 2005), kolejno w Kudowie Zdroju (2 mniej) oraz po jednej w Bystrzycy Kłodzkiej oraz Łądku Zdroju. W powiecie wałbrzyskim, miasto Wałbrzych stanowi centrum lokalizacji firm z kapitałem zagranicznym, jednak i ono w okresie omawianego czterolecia zmniejszyło liczbę takich podmiotów o pięć spółek. Pod względem liczebności umiejscowionych spółek z kapitałem zagranicznym w powiecie wałbrzyskim liderem rankingu, mimo spadku ilości firm w badanym okresie jest miasto Wałbrzych, w którym według rejestru REGON zlokalizowanych było w 2009 roku 143 podmiotów posiadających taki kapitał. Na miejscu drugim uplasowała się Świdnica (139 spółek), a na miejscu trzecim Dzierżoniów – 60 podmiotów. Przeprowadzając analizę z punktu widzenia powiatów podregionu wałbrzyskiego najliczniejszym pod względem spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego jest powiat świdnicki - 280 spółek, potem wałbrzyski, kłodzki, dzierżoniowski oraz ząbkowicki. Największy przyrost liczby spółek w okresie od roku 2005 do 2009 odnotowana została dla powiatu świdnickiego, gdzie ilość badanych spółek zwiększyła się o 20, w tym 19 z nich zlokalizowało swoją działalność w mieście Świdnica. Podobnie jak w pozostałych opisanych przypadkach, Świdnica również jest podstrefą należącą do Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, co jest zapewne doskonałym bodźcem do przyciągania inwestorów zagranicznych. Ponadto warto nadmienić, iż Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna składająca się z 40 podstref została uznana przez FDI Magazine jako jedno z najatrakcyjniejszych miejsc do inwestowania na świecie. W raporcie opracowanym przez brytyjskie wydawnictwo przeanalizowano ponad 700 specjalnych stref ekonomicznych na świecie i WSSE uzyskała lokatę 17. Do tego zajęła trzecie miejsce wśród europejskich specjalnych stref ekonomicznych (FDI Magazine, 2010).

Podregion wrocławski w okresie od 2005 do 2009 roku odnotował największy przyrost liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego. 25% wzrost ilości podmiotów w tym podregionie zagwarantowany został przede wszystkim z uwagi na duży przyrost liczby spółek w powiecie wrocławskim, który wyniósł prawie 50%. Tak imponujący wynik powiat wrocławski zawdzięcza przede wszystkim dwóm gminom, Kobierzyce i Żórawina. W pierwszej z nich w okresie 4 lat liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym wzrosła z 33 do 94, czyli o 185%, a w drugiej 9 do 16, czyli o 178%. Pod względem ilości spółek z kapitałem zagranicznym w podregionie wrocławskim do najliczniejszych powiatów zaliczyć można: powiat wrocławski, ponad 300 spółek, następnie oławski – 107 oraz trzebnicki- 100. Wśród gmin na miejscu pierwszym plasuje się gmina Kobierzyce, a potem Kąty Wrocławskie oraz Długołęka. Każda z nich na swoim terenie posiada ponad 50 takich podmiotów. Sukces gminy Kobierzyce łączony jest przede wszystkim z doskonałym położeniem gminy w pobliżu aglomeracji wrocławskiej oraz posiadaniem w pobliżu najważniejszych węzłów komunikacyjnych, takich jak autostrada A4 i drogi międzynarodowe nr 35 i nr 8. Ponadto w niedalekiej przyszłości sfinalizowana zostanie na jej terenie obwodnica Wrocławia, łącząca wyżej wymienione trasy komunikacyjne. Jednak również w tym regionie odnotowano zmniejszenie się liczby spółek w niektórych gminach. I tak od 2005 roku po 3 spółki z udziałem kapitału zagranicznego zostały odjęte od ogólnej liczby takich podmiotów funkcjonujących w gminie Święta Katarzyna, Milicz oraz Trzebnica.

Z najnowszych danych wstępnych opublikowanych przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu (Komunikat, 2010) wynika, iż w sierpniu 2010 roku zanotowano 6481 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. W analogicznym okresie roku poprzedniego liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego wynosiła dla Dolnego Śląska 6279, czyli była niższa o 3,2%. Tab. 4 pokazuje ilość spółek z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku w podziale na miesiące oraz dynamikę zmian roku 2010 do roku 2009. Z przedstawionych danych wynika, iż w roku 2010 omawianych podmiotów gospodarczych na terenie Dolnego Śląska przybywa, a od początku roku dynamika ich przyrostu jest z miesiąca na miesiąc coraz większa i oscyluje wokół 3%.

Tab.4. Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku w 2009 i 2010 roku w podziale na miesiące.

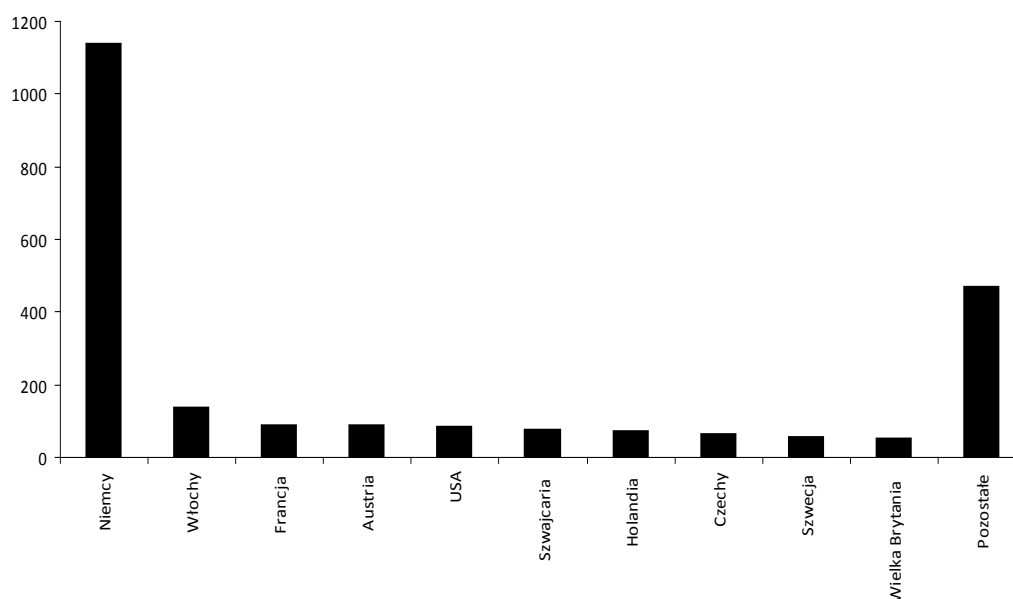
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2009	6202	6207	6229	6228	6248	6260	6269	6279	6300	6304	6318	6346
2010	6378	6398	6411	6428	6435	6446	6463	6481				
Zmiana %*	+2,8	+3,1	+2,9	+3,2	+3,0	+3,0	+3,1	+3,2				

*Zmiana liczona jest w stosunku do analogicznego miesiąca roku poprzedniego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego we Wrocławiu - www.stat.gov.pl/wroc, 21.10.2010.

Spółki z kapitałem zagranicznym zarejestrowane w systemie REGON na Dolnym Śląsku są reprezentowane przede wszystkim przez przedsiębiorstwa niemieckie. Ich udział stanowi 49% w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw w 2010 roku i to zjawisko utrzymuje się od roku 2004. Przedsiębiorstwa niemieckie działają głównie w branżach: handel i naprawy, przetwórstwo przemysłowe, obsługa nieruchomości i budownictwo. Na uwagę zasługuje fakt, iż niewielkie firmy założone w latach dziewięćdziesiątych zachęciły do zainwestowania duże koncerny.

Udział kolejnych państw we wkładach kapitałowych w spółki z udziałem podmiotów zagranicznych nie jest już tak imponujący, jak dla gospodarki niemieckiej, bo oscyluje wokół poziomu kilku procent. I tak na drugim miejscu sklasyfikować można gospodarkę włoską (udział ok. 6%), następnie francuską, austriacką i amerykańską (po 4%), potem szwajcarską, holenderską i czeską (po 3%) oraz szwedzką oraz brytyjską po około 2%. Rys. 8 przedstawia liczbę spółek z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku pod względem kraju pochodzenia kapitału.

Rys. 8. Spółki z kapitałem zagranicznym we Wrocławiu w ujęciu liczbowym według kraju pochodzenia kapitału.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – www.stat.gov.pl 21.10.2010

Dotychczasowa prezentacja kapitału zagranicznego ulokowanego w Polsce oraz w poszczególnych regionach, jak wcześniej zaznaczano, została przeprowadzona na bazie danych udostępnionych przez GUS w ramach systemu REGON. Jakkolwiek dane te mają pewne walory poznawcze i umożliwiają ogólne przedstawienie skali zjawiska w odniesieniu do napływu kapitału zagranicznego, to jednak nie są dostatecznie precyzyjne. Sam GUS rekomenduje wykorzystanie także danych odnośnie podmiotów z kapitałem zagranicznym działających w Polsce, jednak zbieranych na bazie specjalnego i odrębnego formularza KZ „Sprawozdanie dla spółek z udziałem kapitału zagranicznego”. Dane te bowiem ukazują obraz faktycznie działających przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego na terenie Polski, podczas gdy informacje w systemie REGON z uwagi na jego specyfikę mogą obejmować podmioty gospodarcze nieaktywne operacyjnie.

W rezultacie, posługując się danymi zebranymi przez GUS na bazie formularza KZ, na Dolnym Śląsku w 2008 roku (są to możliwe najnowsze dostępne dane) było zarejestrowanych 2112 przedsiębiorstw zagranicznych (tab. 5).

Tab.5. Podmioty gospodarcze z kapitałem zagranicznym w układzie regionalnym – wybrane aspekty (stan na 31.12.2008)

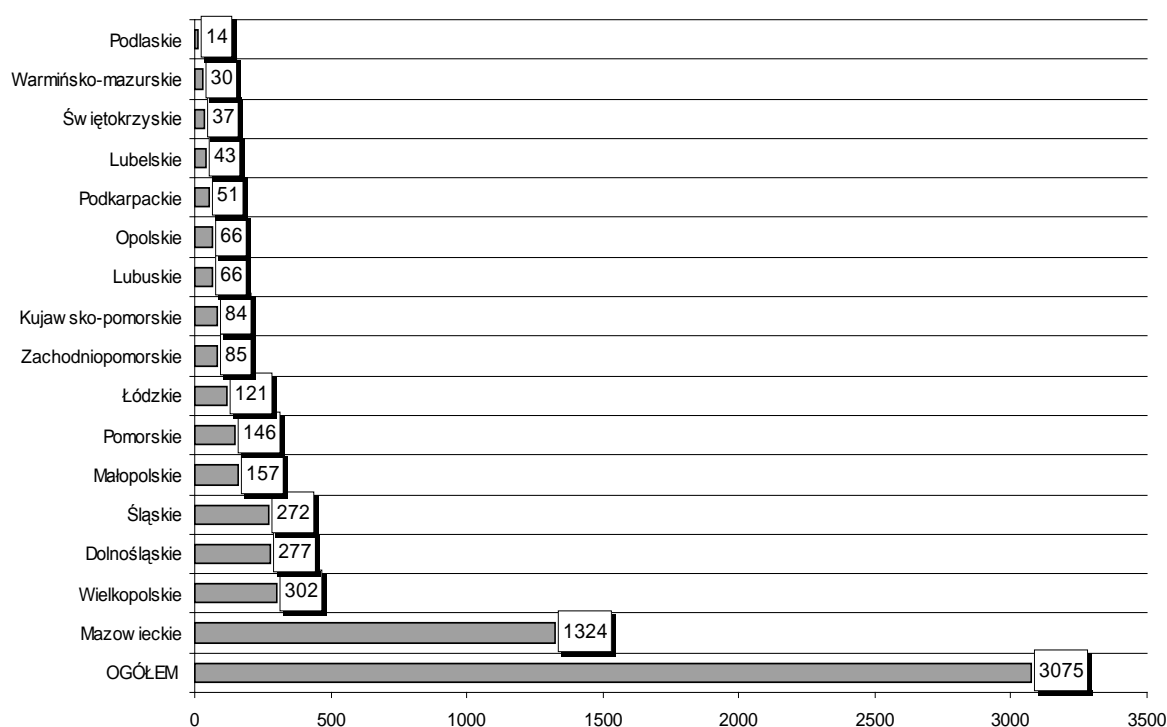
Województwo	Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym	Liczba pracujących	Kapitał zagraniczny (mln PLN)	Liczba jednostek wykazujących zysk netto
Dolnośląskie	2112	149644	13410,3	903
Kujawsko-Pomorskie	537	38376	2246,3	280
Lubelskie	329	21647	722,1	143
Lubuskie	776	37455	1939,5	327
Łódzkie	867	68781	3860,3	408
Małopolskie	1251	86283	10636,2	562
Mazowieckie	7622	535589	73084,1	3290
Opolskie	462	25292	1455,8	230
Podkarpackie	317	44569	2009,8	151
Podlaskie	127	10130	275,4	63
Pomorskie	1216	67890	3948,8	616
Śląskie	1882	157527	11739,0	946
Świętokrzyskie	164	17571	2709,0	90
Warmińsko-Mazurskie	291	15224	1401,2	140
Wielkopolskie	1923	205417	12880,1	925
Zachodniopomorskie	1216	50273	3679,2	564
Polska	21092	1531668	145996,9	9638

Uwaga: Dane w powyższej tabeli zebrane zostały przez GUS na bazie Formularza KZ

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: GUS, 2009. Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2008r., Warszawa, (tabele statystyczne: <http://www.stat.gov.pl>, 18.10.2010).

Pomimo faktu, iż dane zbierane w systemie REGON i na bazie formularza KZ istotnie się różnią, to jednak nadal można zauważyć bardzo korzystną sytuację na Dolnym Śląsku w odniesieniu do wielkości populacji przedsiębiorstw. Liczba inwestorów zagranicznych na Dolnym Śląsku jest bowiem także i w tym zestawieniu znacząca na tle kraju (druga pozycja pod tym względem w Polsce), co sugeruje posiadanie i utrzymywanie istotnych przewag komparatywnych regionu względem większości pozostałych województw Polski. Co więcej, w 2008 roku według tych samych danych GUS w województwie dolnośląskim mieścił się zarząd 10% wszystkich podmiotów zagranicznych operujących w Polsce. Ponadto za znaczącą

można także uznać skalę zatrudnienia pracowników przez podmioty gospodarcze na Dolnym Śląsku. Liczba pracujących w przedsiębiorstwa zagranicznych wyniosła we wskazanym okresie referencyjnym ponad 149 000 i była jedną z najwyższych w kraju. Również porównanie wielkości zainwestowanego kapitału oraz liczby podmiotów zagranicznych wykazujących zysk bardzo korzystnie wyróżnia województwo dolnośląskie na tle Polski. Ponadto za istotny i pozytywny można uznać fakt, iż w przedmiotowym regionie działalność operacyjną prowadzi aż 277 dużych inwestorów zagranicznych, dla których wartość ulokowanego tutaj kapitału przekracza 1 mln USD (rys. 9).

Rys.9. Podmioty gospodarcze z kapitałem zagranicznym przekraczającym 1 mln USD w układzie regionalnym (stan na 31.12.2008)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: GUS, 2009. Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2008r., Warszawa, (tabele statystyczne: <http://www.stat.gov.pl>; 18.10.2010).

Analizując dalej w oparciu o dane zebrane na bazie formularza KZ wielkość przedsiębiorstw zagranicznych działających na terenie Dolnego Śląska można stwierdzić,

iz dominują wyraźnie pomioty mikro (1237), stanowiące ponad 58% całości populacji tego rodzaju firm (tab. 6). Licznie reprezentowaną grupą są także przedsiębiorstwa małe (470), natomiast zdecydowanie mniej jest podmiotów średniej wielkości (283) oraz podmiotów dużych (122). Charakterystyczny i pozytywny jednocześnie jest ogólny systematyczny przyrost liczby inwestorów zagranicznych na Dolnym Śląsku.

Tab. 6. Populacja firm zagranicznych działających na Dolnym Śląsku w latach 2003-2008 w podziale na mikro-, małe, średnie i duże

Rok	Ogółem	Mikro	Małe	Średnie	Duże
2003	1675	1055	349	193	78
2004	1758	1094	379	204	86
2005	1831	1127	391	225	88
2006	1962	1203	409	253	97
2007	2048	1239	427	267	115
2008	2112	1237	470	283	122

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Banku Danych Regionalnych GUS: <http://www.stat.gov.pl>, 04.11.2010.

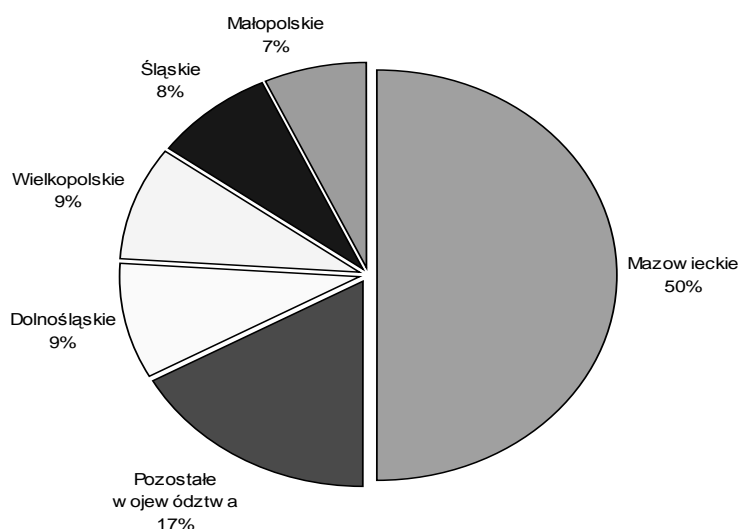
Znacząca liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych na terenie Dolnego Śląska przekłada się również na wielkość kapitału zagranicznego ulokowanego w systemie gospodarczym województwa. Na koniec 2008 roku zanotowano wartość kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku na poziomie przekraczającym 13410 mln PLN, co stanowi kolejny korzystny wyróżnik na tle całego kraju (druga pozycja pod tym względem w Polsce). Ponadto, jak dotąd, pozytywna jest również sama tendencja napływu kapitału zagranicznego do analizowanego województwa. Dolny Śląsk rejestruje regularny przyrost skali zaangażowania kapitałowego podmiotów zagranicznych działających w regionie. Tylko w okresie 2003 – 2008 nastąpił ponad dwu i półkrotny wzrost wartości kapitału zagranicznego zainwestowanego w województwie, wskazujący na pozytywną percepcję Dolnego Śląska przez inwestorów zewnętrznych. Największy przyrost wielkości zainwestowanych środków nastąpił na Dolnym Śląsku między 2004 a 2005 roku (tab. 7), co można wiązać z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Tab. 7. Wolumen zainwestowanego kapitału zagranicznego w województwie dolnośląskim w latach 2003-2008

Rok	Wielkość zainwestowanego kapitału w mln PLN
2003	5 189,5
2004	6 834,6
2005	9 575,0
2006	11 384,2
2007	12 727,5
2008	13 410,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Banku Danych Regionalnych GUS: <http://www.stat.gov.pl>, 04.11.2010.

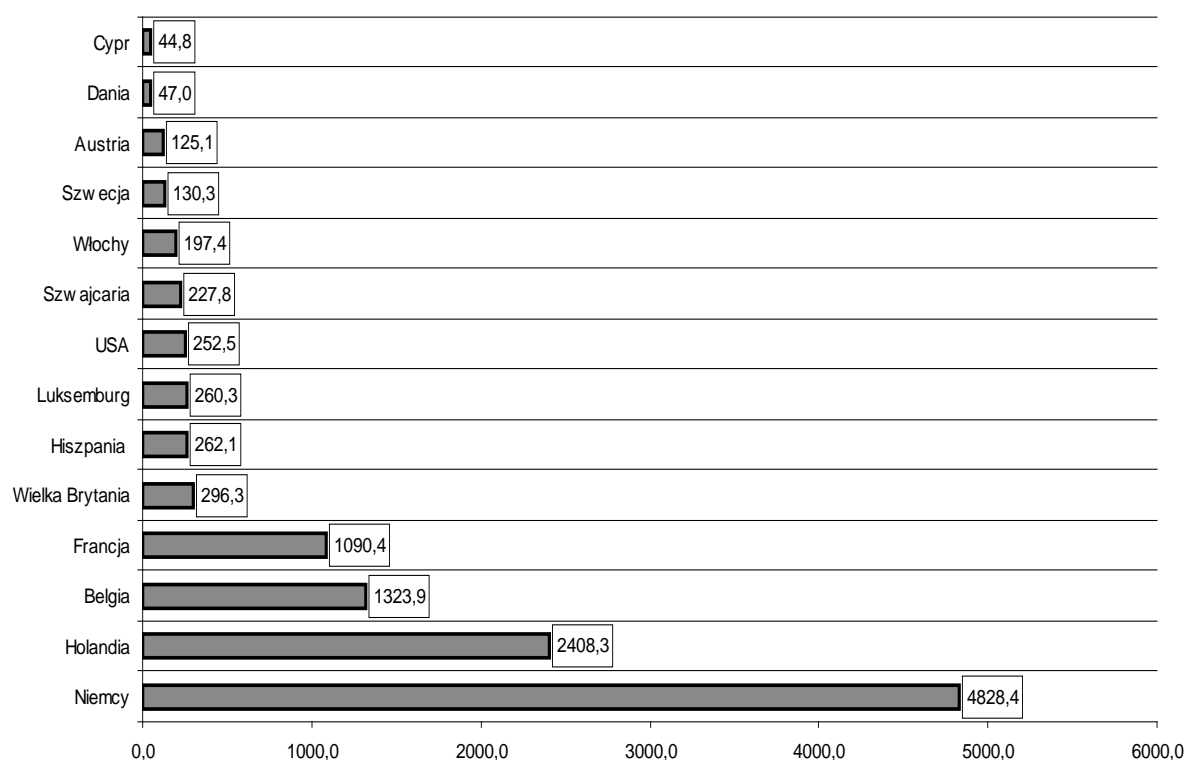
W konsekwencji Dolny Śląsk należy do tych regionów Polski, w których nastąpiła największa jak dotychczas akumulacja kapitału zagranicznego. Analizowane województwo przyjęło około 9% całości kapitału zagranicznego napływającego do Polski w 2008 roku. Wynik ten można zatem uznać za korzystny, chociaż nadal pozostaje znacząca przestrzeń do zwiększenia skali absorpcji kapitału zagranicznego w regionalnym systemie ekonomicznym.

Rys. 10. Struktura kapitału zagranicznego według województw w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: GUS, 2009. Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2008r., Warszawa.

W strukturze geograficznej napływu BIZ na teren Dolnego Śląska pierwszą i zarazem także dominującą pozycję zajmują firmy niemieckie, które zainwestowały kapitał o wartości przekraczającej 4828 mln PLN (por. rys. 10). Kolejne pozycje zajmują odpowiednie przedsiębiorstwa holenderskie (2408,3 mln PLN), belgijskie (1323 mln PLN), francuskie (1090,4 mln PLN). Inwestorzy z pozostałych krajów wykazali znacznie mniejsze zaangażowanie kapitałowe. Taki układ struktury geograficznej napływu BIZ do województwa dolnośląskiego wynika w dużej mierze z bliskości geograficznej regionu względem inwestorów niemieckich, ogólnie lepszej znajomości warunków rynkowych w Polsce i na Dolnym Śląsku oraz relatywnie korzystnej sytuacji regionu pod względem dostępności komunikacyjnej z RFN (rys. 11).

Rys. 11. Struktura geograficzna napływu BIZ na Dolnym Śląsku - stan na 31.12.2008 (w mln PLN)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: GUS, 2009. Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2008r., Warszawa, (tabele statystyczne: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_2037_PLK_HTML.htm; 18.10.2010).

W efekcie można zatem stwierdzić, biorąc pod uwagę zaprezentowane w tej części niniejszego opracowania dane, iż Dolny Śląsk zajmuje dobrą pozycję w Polsce pod względem napływu kapitału zagranicznego. W prezentowanych różnych zestawieniach region ten znajduje się zazwyczaj w ścisłej czołówce województw Polski, które cieszą się relatywnie dużym zainteresowaniem inwestorów zagranicznych. Tym bardziej, że stale zgłaszane są także nowe projekty biznesowe, które będą realizowane z udziałem kapitału zagranicznego na terenie regionu. Przykładowo ostanie doniesienia prasowe, na podstawie zapowiedzi PAIiIZ, wskazują na ukończenie w 2011 roku budowy dwóch nowych fabryk we Wrocławiu – firmy 3M Group oraz koncernu Bosch. A zatem Dolny Śląsk, pomimo szeregu problematycznych aspektów regionalnego klimatu inwestycyjnego, posiada nadal istotne z punktu widzenia inwestorów zagranicznych atrybuty funkcjonalne, umożliwiające przyciągania kapitału zagranicznego.

Analizując napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do gospodarki Dolnego Śląska warto zwrócić uwagę na wyniki kompleksowych badań empirycznych przeprowadzonych w tym zakresie w 2007 roku na terenie województwa. Badania te bowiem dostarczyły nie tylko cennych poznawczo obserwacji i informacji, ale również istotnych wniosków z punktu widzenia realizacji regionalnej strategii rozwoju.

Inwestorzy zagraniczni we wskazanym badaniu (Rymarczyk, 2008) generalnie oceniali Dolny Śląsk pozytywnie pod względem utrzymującego się w regionie klimatu inwestycyjnego. Za korzystny uznano przede wszystkim sam proces inwestycyjny na Dolnym Śląsku, co skłaniało badaną zbiorowość podmiotów do wyrażenia woli rozszerzenia tutaj skali swojego zaangażowania kapitałowego w przyszłości lub hipotetycznej realizacji ponownie inwestycji. Inwestorzy wskazywali jednak także bardziej szczegółowo na szereg innych zarówno sprzyjających, jak również niesprzyjających determinant regionalnego klimatu inwestycyjnego.

Za pozytywne atuty regionu w analizowanym kontekście bezpośredni inwestorzy zagraniczni uznali przede wszystkim korzystną lokalizację regionu wraz z relatywnie dużą

dostępnością transportową województwa z uwagi na funkcjonowanie przebiegającej przez tereny Dolnego Śląska autostrady A4, a także względnie dobrze rozwiniętą w regionie pozostałą sieć dróg (choć respondenci słabo oceniali jakość lokalnych i regionalnych szlaków komunikacyjnych). Inne elementy infrastruktury województwa nie budziły poważnych zastrzeżeń, ale inwestorzy zwracali uwagę na lokalnie występujące problemy np. z zaopatrzeniem w wodę do celów przemysłowych. Infrastruktura teleinformatyczna pozostawiała w ich ocenie jeszcze wiele przestrzeni do dalszego rozwoju, jednak doceniano tempo zmian w ostatnich latach, które uznano w tej sferze za satysfakcjonujące. Za dodatkowe czynniki korzystnie wpływające na regionalny klimat inwestycyjny przedstawiciele podmiotów zagranicznych uznawali także funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych, koniunkturę gospodarczą województwa oraz jego dynamiczny rozwój ekonomiczny, a także kontynuowane wielowymiarowe procesy modernizacyjne obserwowane w regionie. Korzystnie wypadła również ewaluacja współpracy inwestorów z administracją lokalną (szczególnie na wstępnym etapie procesu inwestycyjnego), która przejawiała się m.in. pozytywnym nastawieniem do podmiotów zagranicznych oraz wsparciem w realizacji zamierzeń inwestycyjnych. Znacznie gorzej jednak współpraca ta przebiegała często w trakcie późniejszego funkcjonowania przedsiębiorstwa w lokalnym systemie gospodarczym. Inwestorzy zagraniczni objęci przedmiotowym badaniem wskazywali na wyraźne problemy we współpracy z powiatowymi urzędami pracy, których efektywność budziła wiele zastrzeżeń. Ponadto stale eksponowanym problemem dostrzeganym przez inwestorów zagranicznych była relatywnie słaba znajomość języków obcych wśród pracowników administracji lokalnej, utrudniająca bezpośredni kontakt oraz bieżącą ich działalność operacyjną.

Jako problematyczne elementy ogólnego klimatu inwestycyjnego badani przedsiębiorcy zagraniczni najczęściej wskazywali również na słaby poziom rozwoju infrastruktury otoczenia biznesu, utrzymującą się w regionie lukę technologiczną względem podobnych regionów krajów wysokorozwiniętych, a także na problemy rozwojowe sektora B+R, implikujące konieczność przeprowadzania niezbędnych testów i symulacji poza województwem i także poza Polską. Słabo oceniony został również regionalny system

edukacji, który wykazywał w ocenie inwestorów zagranicznych istotne problemy w zakresie braku pełniejszego dopasowania do potrzeb sektora przedsiębiorstw, W rezultacie implikowało to trudną sytuację na rynku pracy województwa, w tym w szczególności ujawniały się problemy z pozyskaniem średniej kadry technicznej. Objęci badaniem inwestorzy podkreślali wprawdzie znaczący potencjał intelektualny regionalnych zasobów ludzkich, ale zauważali także jednocześnie niedostateczną efektywność jego racjonalnego zagospodarowania. Ponadto utrzymujące się problemy związane z relatywnie niską etyką pracy oraz rosnącą presją na wzrost wynagrodzeń w oderwaniu od wzrostu wydajności pracy budziły niepokój respondentów przedmiotowych badań. Dodatkowo inwestorzy zagraniczni eksponowali jeszcze niski poziom współpracy pomiędzy sektorem przedsiębiorstw oraz sektorami edukacyjnym i badawczo-rozwojowym.

Inwestorzy zagraniczni operujący na terenie Dolnego Śląska wyrażali zatem ogólnie zadowolenie z podjętej decyzji o lokalizacji swoich przedsięwzięć inwestycyjnych w regionie, jednak podkreślali także szereg wyzwań, które mogą prowadzić do stopniowej redukcji skali korzyści uzyskiwanych z tytułu wykorzystania przewag komparatywnych województwa.

6. Wskaźniki aktywności inwestycyjnej inwestorów zagranicznych na Dolnym Śląsku w latach 2003-2008

W tej części opracowania zostanie dokonana ocena aktywności inwestorów na Dolnym Śląsku. Wskaźnikami, które posłużą do określenia głównych trendów rozwoju inwestorów będą:

- populacja firm w podziale ma mikro-, małe, średnie i duże,
- inwestorzy według kraju pochodzenia,
- zainwestowany wolumen kapitału zagranicznego,
- zatrudnieni pracownicy,
- wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw,
- przychody przedsiębiorstw z całokształtu działalności,

- koszty z całokształtu działalności.

Biorąc pod uwagę populację firm, zauważalny jest sukcesywny i regularny przyrost liczby inwestorów w latach 2003-2008 w każdej kategorii firm. Jednym wyjątkiem jest spadek lokowania lub/i tworzenia firm mikro (do 9 zatrudnionych), których liczba począwszy od 2007 roku zaczyna powoli spadać. Jednakże, to właśnie ten rodzaj firm przeważa w całości populacji, następnie są firmy małe, średnie i duże. Analizując inwestorów według kraju pochodzenia na koniec 2007 roku należy stwierdzić, że zdecydowania kapitałowo dominują inwestorzy z Niemiec 4 835,1 mln PLN zainwestowanego kapitału oraz z Niderlandów 2 093,5 mln PLN. Kolejne miejsca zajmują firmy z Belgii – 1 315,5 mln PLN, Francji 805,6 mln PLN, Wielkiej Brytanii 252,3 mln PLN oraz USA 213,3 mln PLN. Inwestorzy z innych państw zainwestowali już zdecydowanie mniej (Bank Danych Regionalnych GUS: <http://www.stat.gov.pl>, 04.11.2010). Trzecim wskaźnikiem jest wolumen zainwestowanego kapitału i tu także widać stopniowy jego wzrost. Największy przyrost wielkości zainwestowanych środków nastąpił między 2004 a 2005 roku, co można wiązać z wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Statystyka regionalna nie uwzględnia niestety wartości tego wskaźnika na 2009 rok, co uniemożliwia ocenę wpływu światowego kryzysu finansowego. Równocześnie ze wzrostem ilości firm i wielkości inwestowanego kapitału w regionie rosła też liczba pracowników, czyli zatrudnionych, którzy znajdowali pracę w efekcie lokacji nowego przedsiębiorstwa (tab. 8). Począwszy od 2006 roku widać znaczny ilościowy wzrost zatrudnianych pracowników, co jest niewątpliwie najbardziej widocznym efektem wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu i kluczowym elementem polityki władz publicznych.

Tab. 8. Liczba pracujących zatrudnionych w przedsiębiorstwach zagranicznych działających na Dolnym Śląsku w latach 2003-2008

Rok	Liczba zatrudnionych
2003	80 659
2004	90 922
2005	100 040
2006	116 119
2007	135 850
2008	149 644

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Banku Danych Regionalnych GUS:
<http://www.stat.gov.pl>, 04.11.2010.

Ostatnią grupą zmiennych charakteryzujących kondycję finansowo-inwestycyjną, a szerzej rynkową działających firm zagranicznych na Dolnym Śląsku są przychody i koszty z działalności oraz wydatki inwestycyjne. Z dokonanego w tab. 9 zestawienia widać, że w latach 2005-2006 nastąpił wyraźny przyrost przychodów i kosztów, co można wiązać z wzrostem zainwestowanego kapitału z 2004 roku, natomiast w 2008 roku niebezpiecznie zmniejszyła się wartość nadwyżki przychodów względem kosztów, co można zapewne tłumaczyć zbliżającym się wówczas kryzysem gospodarczym. Ten ostatni czynnik rzutował zapewne bezpośrednio na zdecydowane zmniejszenie wydatków inwestycyjnych zagranicznych inwestorów między 2007 a 2008 rokiem i był to spadek rzędu 3 mld PLN, niespotykany dotąd wcześniej.

Tab. 9. Wysokość kosztów, przychodów z całokształtu działalności gospodarczej oraz wydatków inwestycyjnych inwestorów zagranicznych z Dolnego Śląska w latach 2003-2008

Rok	Koszty z całokształtu działalności w mln PLN	Przychody z całokształtu działalności w mln PLN	Wydatki inwestycyjne w mln PLN
2003	28 136,5	28 695,6	2 186,4
2004	33 528,9	35 387,5	3 362,2
2005	36 886,6	38 238,3	5 041,4
2006	45 177,3	46 837,0	7 753,7
2007	56 988,3	59 858,0	8 396,3
2008	66 398,2	67 261,2	5 366,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Banku Danych Regionalnych GUS:
<http://www.stat.gov.pl>, 04.11.2010.

Wreszcie ostatnim z analizowanych czynników, co wydaje się być szczególnie ważne z punktu widzenia podejmowanej w niniejszym opracowaniu problematyki, to działalność badawczo-rozwojowa inwestorów zagranicznych. Podmioty te z roku na rok charakteryzuje ogromne zaangażowanie kapitałowe w tej sferze, co w praktyce przekłada się na liczne badania, patenty oraz tworzenie centrów badawczo-rozwojowych. Według wyliczeń UNCTAD przedsiębiorstwa międzynarodowe wydały w roku 2002 na badania i rozwój blisko 450 mld USD, tj. ponad 65% ogółu inwestycji w tym zakresie na świecie (676 mld USD). W powyższym kontekście należy zwrócić uwagę przede wszystkim na proces tworzenia przez inwestorów nowych jednostek badawczo-rozwojowych. O ile bowiem do niedawna jeszcze ekspansja inwestorów zagranicznych ograniczała się w większości przypadków do fragmentaryzacji, specjalizacji i delokalizacji produkcji na nowe rynki zagraniczne, w tym także do krajów rozwijających się, posiadających liczne przewagi komparatywne w tym zakresie,

o tyle ostatnio przedmiotem tego rodzaju inwestycji stały się, obok produkcji *sensu stricte*, także inne obszary działalności, np. badania i rozwój formie centrów usługowych (BPO) czy centrów badawczo-rozwojowych (B+R).

Głównym celem działalności centrów usługowych jest zawsze redukcja kosztów działalności przedsiębiorstw. Centrum usługowe stanowi bowiem taką jednostkę organizacyjną (samodzielną firmę lub część większej grupy kapitałowej), która dzięki swej specjalizacji dostarcza wewnętrznym lub zewnętrznym klientom usługi na wysokim poziomie, po przystępnych kosztach. Centra zatrudniają zazwyczaj dużą liczbę pracowników wyspecjalizowanych w stosunkowo wąskich dziedzinach.

Ze względu na charakter centrów (tryb funkcjonowania względem zleceniodawców) zwykło się je dzielić na:

- centra usług współdzielonych SSC (*shared services centers*) - pracujących na rzecz realizacji wewnętrznych potrzeb dużej, rozproszonej terytorialnie korporacji lub grupy kapitałowej,
- centra BPO (*business process outsourcing*) - samodzielne jednostki obsługujące przedsiębiorstwa (niekiedy konkurujące ze sobą) jako firmy zewnętrzne.

Najbardziej popularne usługi świadczone przez centra usług są związane z działalnością w dziedzinie:

- IT (*information technology*) - technik informatycznych, od utrzymania systemów poprzez tworzenie oprogramowania, po projektowanie nowych produktów i rozwiązań,
- call center - centrum telefoniczne wyspecjalizowane w pasywnym zbieraniu zgłoszeń (*inbound call*) lub aktywnym kontakcie z klientem (*outbound call*),
- księgowości - w tym prowadzenia rachunkowości przedsiębiorstw, obsługi dokumentacji księgowej, sprawozdawczości i analiz,
- HR (*human resources*) - prowadzenia rozliczeń płacowych, ale także szerszych zagadnień związanych z rekrutacją pracowników, wynajmem specjalistów, czy nawet restrukturyzacjami kadrowymi.

Ze względu na zasięg oddziaływania centrów usługowych, jeśli pracują one w trybie BPO/SSC, odniesienia do lokalizacji zwykło się dzielić na:

- offshoring – współpraca z firmami na całym świecie,
- outsourcing krajowy (*onshore outsourcing*) – współpraca z firmą usługową na terenie kraju,
- outsourcing po sąsiedzku (*nearshoring*) – w Polsce jest to współpraca z firmą europejską albo tylko firmą z Europy Środkowej lub Wschodniej (CEE).

Z kolei centra B+R mają na celu utrzymanie przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw, i dlatego działają zazwyczaj w trybie SSC, pracując na rzecz jednej konkretnej korporacji. W dziedzinach wymagających szczególnie dużych nakładów powstają też centra B+R działające na rzecz kilku, nierzadko mocno konkurujących ze sobą korporacji (np. Siemens-Nokia na Dolnym Śląsku).

W kontekście tych rozważań teoretycznych, warto zastanowić się jak wyglądają możliwości aktywnej polityki proinnowacyjnej na Dolnym Śląsku w zakresie ściągania i działania inwestorów zagranicznych z obszaru centrów BPO oraz B+R.

Na koniec 2008 roku działało w Polsce około 300 centrów typu BPO i B+R, z czego około 60% stanowiły centra BPO oraz centra wewnętrzne SSC. Tryby pracy SSC oraz BPO nie wyczerpują możliwości organizacyjnych. Niektóre centra usługowe działają w sposób bardziej doraźny, świadcząc po prostu usługi wielu klientom od zlecenia do zlecenia. Pozostałe 43,3% stanowiły centra usługowe świadczące usługi właśnie w trybie doraźnym, których na pewno nie można zakwalifikować jako SSC, ale które także nie świadczą swoim klientom usług na tyle systematycznie, żeby je można było potraktować jako centra BPO. Z ogólnej sumy 300 centrów, prawie 40% prowadzi prace B+R (Przegląd 300, 2008).

Działające na terenie województwa dolnośląskiego centra usług i centra B+R lokują się w całości na terenie gminy Wrocław. Tab. 10 przedstawia zatrudnienie w owych centrach według danych na koniec 2007 roku.

Tab. 10. Liczba zatrudnionych w centach usług i centrach B+R ulokowanych we Wrocławiu – stan na koniec 2007 roku.

Specjali	I	księg	B	Za	C	B	S
zacja	T	owoś	+	so	al	P	S

		ć	R	by lu dz ki e (H R)	l c e nt er	O	C
Liczba zatrudn ionych	3 5 0 7	1810	1 6 1 5	67 0	6 4 5	1 3 3 7	8 4 0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Przegląd 300 międzynarodowych centrów usług. Definicje, segmentacja, zatrudnienie, plany i prognozy, 2008, DIS, Warszawa, s. 11.*

Jak wynika z przytoczonej tab. nr 10, we Wrocławiu było zatrudnionych 10 424 pracowników we wszystkich rodzajach centrów. Lokuje to Wrocław na trzecim miejscu za Warszawą i Krakowem, gdyż na Wrocław przypada 9,1% zatrudnionych we wszystkich centrach lokowanych w Polsce.

Podział centrów na specjalizacje jest dość mocno utrudniony. Wiele centrów świadczy bowiem usługi dla kilku branż jednocześnie, a są i takie, które deklarują obsługę praktycznie wszystkich sektorów gospodarki. Najczęściej jednak deklarowanymi branżami docelowymi centrów jest bankowość i finanse, następnie telekomunikacja, przemysł, handel oraz media i rozrywka. Warto dodać, że niektóre firmy specjalizują się w pojedynczych sektorach, takich jak np. media, farmaceutyka czy handel. Inni natomiast świadczą usługi bardzo ustandaryzowane, przez co trafiają do wielu sektorów, co potwierdza tab. 11.

Tab. 11. Podział centrów z terenu Gminy Wrocław ze względu na specjalizacje – stan na koniec 2008 roku.

Nazwa inwestora	Specjalizacja
ProLogis	logistyka
Google	B+R
Siemens	B+R
HP	Usługi rozliczeniowo-księgowo, marketing
Timer	logistyka
KPIT Cummis	IT i usługi finansowe
QAD	informatyka
VOLVO	motoryzacja
GE Money	Księgowość, HR
Credit Suisse	księgowość
Capgemini	Usługi biznesowe, IT

QHN	IT
Wipro	B+R, usługi IT

Źródło: opracowanie własne.

Reasumując można postawić tezę, że w najbliższych latach centra usług na pewno coraz głębiej będą wrastały w Polskę. Według szacunków i deklaracji kierownictw centrów, Polska ma przed sobą około 5 lat zanim przeminie czas intensywnego rozwoju centrów. Dopiero w miarę wyrównywania się cen i zarobków można się liczyć z osłabianiem motywacji do inwestowania przez następne przedsiębiorstwa międzynarodowe. W chwili obecnej najbardziej palącymi kwestiami do poprawy są: włączenie inwestorów z centrów w działania regionalne poprzez współpracę z krajowym otoczeniem biznesu (parkami technologicznymi, inkubatorami, w tym także akademickimi), zorganizowanie współpracy z sektorem szkolnictwa wyższego oraz jednostkami B+R i PAN, wyższy standard infrastruktury drogowej i komunikacyjnej oraz sprawniejsza obsługa administracyjna. Są to bez wątpienia kwestie, które możliwe są do zorganizowania na poziomie regionalnym czy wręcz lokalnym, gdyż na uwarunkowania prawne i makroekonomiczne władze te nie mają w obecnym kształcie instytucjonalno-prawnym państwa większego wpływu. W tym ostatnim kontekście raz jeszcze należy przypomnieć i podkreślić, iż przyszłe rozwiązania związane z wyłonieniem się obszaru metropolitarne wokół Wrocławia będą miały kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju atrakcyjności tej metropolii wobec inwestorów zagranicznych z obszaru wysoko innowacyjnych usług, procesów i produkcji (Domański 2009, s. 485-487). Tym bardziej, iż według analiz PAIZ jednym z trzech sektorów wysokiej szansy wzrostu w województwie dolnośląskim jest – obok sektora motoryzacyjnego i elektromaszynowego – właśnie sektor *high-tech* (porównaj: <http://www.paiz.gov.pl>, 16.11.2010). Koniecznym zatem paradygmat budowania regionu wiedzy w odniesieniu do Metropolii Wrocławskiej musi znaleźć swoje miejsce w panoramie rozwiązań instytucjonalno-prawnych i nie powinien być wikłany sporami kompetencyjnymi, politycznymi czy wszelkiej maści klientelizmu politycznego czy wręcz partyjnego.

7. Dolnośląskie „Gminy Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji

Od 2002 roku Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym przeprowadza konkurs pod patronatem Krajowej Izby Gospodarczej, w którym gminy, a w szczególności samorządy oceniane są pod kątem przeprowadzanych działań lokalnych mających wpływ na codzienne życie mieszkańców, ale również przedsiębiorców funkcjonujących na terenie danej gminy lub zamierzających podjąć taka działalność.

Cechami, którymi powinna wykazać się gmina mogąca otrzymać tytuł „Gminy Fair Play” są (<http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010):

- aktywne podejmowanie działań organizacyjnych, promocyjnych i finansowych mających na celu przyciągnięcie inwestorów do gminy;
- dążenie do rozwiązywania pojawiających się problemów w drodze wzajemnego porozumienia;
- dotrzymanie podjętych zobowiązań;
- stałe polepszanie infrastruktury gminnej;
- promowanie pro-ekologicznych inwestycji i obiektów dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- praworządność i wysoki poziomem etyczny pracowników gminy;
- prowadzenie konsultacji z mieszkańcami oraz dbałość o zaspokojenie ich potrzeb;
- współpraca z lokalnym biznesem.

Wśród nagród i tytułów poznawanych przez organizatorów wymienić można:

- **Certyfikat, tytuł oraz godło promocyjne "Gmina Fair Play" - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji** - przyznawane gminom, które spełniły wymogi konkursu i uzyskały w dwustopniowym procesie certyfikacyjnym 72 punkty na 100 możliwych w każdym z etapów;
- **Statuetka "Gmina Fair Play"** - przyznawana przez Kapitułę Konkursu dla najwyżej 3 najlepszych gmin w każdej kategorii konkursowej;

- **Wyróżnienie "Gmina Fair Play"** - przyznawane przez Kapitułę Konkursu dla najwyżej 3 gmin szczególnie wyróżniających się w każdej kategorii konkursowej;
- **Tablica "Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji"** do umieszczenia w paśmie drogowym, którą otrzymują wszyscy laureaci danej edycji konkursu;
- **Złota Lokalizacja Biznesu** - prawo do używania tego tytułu mają gminy, które przez trzy lata spełniały wymagania konkursu i programu certyfikacyjnego, rozwijały się, realizowały zamierzone cele i przedsięwzięcia inwestycyjne, a Kapituła Konkursu przyznała im certyfikat "Gmina Fair Play" w trzech kolejnych edycjach.
- **Złota Statuetka "Gmina Fair Play"** - gminy, którym Kapituła przyzna certyfikat "Gmina Fair Play - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji" w pięciu kolejnych edycjach otrzymują "Złotą Statuetkę".

Docelowo konkurs, który odbył się w 2010 roku po raz dziewiąty, ma doprowadzić do zainicjowania, a kolejno rozwinięcia kontaktów i współpracy pomiędzy gminami i firmami. Warte nadmienia jest to, iż analogiczny konkurs przeprowadzany jest wśród przedsiębiorstw pod nazwą „Przedsiębiorstwo Fair Play”, a organizatorzy konkursu zakładają, iż laureaci konkursu dla firm, staną się wkrótce potencjalnymi inwestorami zainteresowanymi lokalizacją swoich inwestycji w najlepszych gminach. Tytuł „Gminy Fair Play” czyni region bardziej atrakcyjny dla potencjalnych inwestorów, ale również samorząd otrzymuje niezależną ocenę ekspercką swoich działań, na podstawie której otrzymuje niezbędne kierunki koniecznych usprawnień w regionie. Do innych korzyści zaliczyć można również budowę pozytywnego wizerunku gminy przyjaznej dla przedsiębiorców, szeroką promocję dokonań władz samorządowych oraz planów na przyszłość, a także poznanie swojej pozycji na tle innych gmin nie tylko w powiecie, województwie, ale również w Polsce.

Jak już zostało wspomniane konkurs „Gmina Fair Play” został zapoczątkowany w 2002 roku, jednakże gminy zlokalizowane na Dolnym Śląsku nie mogły brać w nim udział. Spowodowane to było tym, iż I edycja konkursu miała charakter pilotażowy i oceniane były jedynie gminy z pięciu wybranych województwa, tj.: kujawsko-pomorskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie.

W roku 2003, po raz pierwszy do konkursu „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji, mogły zgłosić się wszystkie gminy funkcjonujące na terenie gospodarki polskiej. Finalnie zgłoszonych zostało 62 gminy, z których 44 otrzymały tytuł „Gminy Fair Play”. Wśród nagrodzonych gmin znajdowały się również gminy, reprezentanci z Dolnego Śląska, w tym gmina miejska Dzierżoniów, gmina miejska Bolesławiec, miasto Wrocław, gmina Święta Katarzyna oraz miasto i gmina Jelcz – Laskowice. Najwyższej w rankingu uplasowała się gmina Dzierżoniów i była jedną z trzech, oprócz gminy Kleszczów (województwo łódzkie) oraz gminy Zbąszynek (województwo lubuskie), które otrzymały najwyższe oceny na tle pozostałych gmin biorących udział w opisywanej edycji (tab. 12).

Tab. 12. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play”
Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja II – rok 2003.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Gmina miejska	Wyróżnienie honorowe	Gmina Miejska Dzierżoniów
2.	Gmina miejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Miejska Bolesławiec
3.	Gmina miejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Miasto Wrocław
4.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Święta – Katarzyna
5.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Miasto i Gmina Jelcz - Laskowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

Do trzeciej edycji konkursu „Gmina fair Play” zgłoszonych zostało 91 gmin polskich. Inwestorzy, którzy prowadzą swoją działalność na terenie badanych gmin, odpowiedzieli na 20 pytań, w których ocenili działalność władz lokalnych oraz kompetencje pracowników zatrudnionych w urzędach. Ponadto przedsiębiorcy dokonali oceny ogólnych warunków istniejących w gminie, które wpływają na możliwość przyciągnięcia nowych inwestycji, jak i zaktywizowanie podmiotów już działających. Finalnie 79 gmin otrzymało certyfikaty „Gmina Fair Play”, ponadto przyznano po 8 wyróżnień i statuetek, a 10 gmin uzyskało tytuł „Złoty Lokalizacji Inwestycji”. Podobnie jak w poprzedniej edycji, udział w konkursie wzięły również gminy dolnośląskie, z których 6 zostało nagrodzonych. Cztery gminy uzyskały wyróżnienie specjalne, natomiast Miasto Jelenia Góra oraz gmina Rudna – statuetkę „Gmina Fair Play”. (tab. 13)

Tab. 13. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play”
 Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja III – rok 2004.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Gmina miejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Miasto Jelenia Góra
2.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Miasto i Gmina Jelcz - Laskowice
3.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Mieroszów
4.	Gmina wiejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Rudna
5.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Święta – Katarzyna
6.	Gmina turystyczna	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Miejska Duszniki - Zdrój

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

Kolejny rok spowodował, iż liczba gmin chętnych do udziału w konkursie wzrosła o ponad 50%, dlatego też organizatorzy zdecydowali się na podzielenie konkursu na II etapy. W I etapie gminy zostały zweryfikowane na podstawie wypełnionej przez nie ankiety i uzyskując minimum 72 punkty zostały zakwalifikowane do etapy II. W drugim etapie przeprowadzone zostały audyty, które nadrzędnym zadaniem było potwierdzenie danych z przedstawionych przez gminy ankiet, a także uzyskanie informacji na temat jakości i poziomu obsługi inwestorów oraz istniejącego klimatu inwestycyjnego. Ponadto gminy podobnie jak w poprzednich edycjach konkursu zobligowane zostały do przygotowania Katalogu Ofert Inwestycyjnych, w którym gminy i miasta mają możliwość zaprezentowania swoich dokonań, ale także przedstawienia swoich ofert inwestycyjnych. Głównymi elementami takiego katalogu były: informacje o gminie, mocne strony gminy, infrastruktura, ułatwienia i ulgi dla inwestorów, a także przykładowe tereny inwestycyjne.

Gminy dolnośląskie w roku 2005 w jeszcze większej liczbie aktywnie zaangażowały się w uczestnictwo w konkursie, zdobywając aż 18 nagród. Najlepsza w kategorii miasteczek i małych miast okazała się gmina Przemków, która otrzymała statuetkę oraz wyróżnienie specjalne „Gmina Fair Play” oraz Miasto i Gmina Jelcz Laskowice (wyróżnienie specjalne plus certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji). Dwie gminy wiejskie Kobierzyce oraz Zgorzelec uzyskały statuetkę oraz wyróżnienie specjalne „Gmina Fair Play”, natomiast gmina Święta Katarzyna oprócz wyróżnienia, nazwana została Certyfikowaną

Lokalizacją Inwestycji. Po raz drugi w konkursie, w kategorii gmina turystyczna wyróżniona została również gmina Duszniki – Zdrój. (tab. 14).

Tab. 14. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play”
 Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja IV – rok 2005.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Miasteczko i małe miasto	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Przemków
2.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Miasto i Gmina Jelcz - Laskowice
3.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Pieszycy
4.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Przemków
5.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Żarów
6.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto i Gmina Jelcz - Laskowice
7.	Gmina wiejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Kobierzyce
8.	Gmina wiejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Zgorzelec
9.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Czernica
10.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Grębocice
11.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Kobierzyce
12.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Lwówek Śląski
13.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Mieroszów
14.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Święta Katarzyna
15.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Warta Bolesławiecka
16.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Zgorzelec
17.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Święta Katarzyna
18.	Gmina turystyczna	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Miejska Duszniki - Zdrój

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

W piątej edycji konkursu „Gmina Fair Play” - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji zgłoszonych zostało 185 gmin z całej Polski, z czego aż 174 z nich spełniły kryteria stawiane przez organizatorów konkursu i uzyskały tytuł Certyfikowanej Lokalizacji inwestycji.

W omawianym roku przyznano:

- 8 nagród głównych konkursu - Statuetek "Gmina Fair Play" 2006,
- 9 wyróżnień "Gmina Fair Play" 2006,
- 2 wyróżnienia specjalne "Gmina Fair Play" 2006,
- 174 równorzędne certyfikaty "Gmina Fair Play" 2006,
- 5 Złotych Statuetek "Gmina Fair Play" 2006,
- 31 Złotych Lokalizacji Biznesu "Gmina Fair Play" 2006.

Dolnośląskie gminy jeszcze aktywniej niż w roku poprzednim wzięły udział w konkursie uzyskując łącznie 22 nagrody. Większość z gmin otrzymała wyróżnienie specjalne „Gmina Fair Play”, natomiast gmina Mieroszów i Duszniki-Zdrój certyfikat „Gmina Fair Play” (tab. 15).

Tab. 15. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play”
Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja V – rok 2006.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Gmina miejska	Wyróżnienie "Gmina Fair Play"	Gmina Miejska Zgorzelec
2.	Gmina miejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Wałbrzych
3.	Gmina miejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Miejska Zgorzelec
4.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Bogatynia
5.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Miasto i Gmina Chocianów
6.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Góra
7.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina i Miasto Lwówek Śląski

8.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Miasto Pieszyce
9.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Miasto i Gmina Ścinawa
10.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Miejska Zawidów
11.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Żarów
12.	Gmina wiejska	Wyróżnienie honorowe	Gmina Kobierzyce
13.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Kobierzyce
14.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Mieroszów
15.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Zgorzelec
16.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Mieroszów
17.	Gmina turystyczna	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Miejska Duszniki -Zdrój
18.	Gmina turystyczna	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Kowary
19.	Gmina turystyczna	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Lądek Zdrój
20.	Gmina turystyczna	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Polanica Zdrój
21.	Gmina turystyczna	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Stronie Śląskie
22.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Miejska Duszniki-Zdrój

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

W 2007 roku do konkursu zgłosiło się 161 samorządów, z których 153 gminy spełniły wymagania konkursowe i zostały Certyfikowaną Lokalizacją Inwestycji. Z województwa dolnośląskiego wyróżnionych w konkursie zostało 14 gmin, w tym w kategorii miasteczko i małe miasto 6 samorządów, w kategorii gmina wiejska – 5 oraz w kategorii gmina turystyczna dwie gminy oraz jedno miasto. Gmina i Miasto Lwówek Śląski, gmina Kobierzyce, gmina Zgorzelec oraz gmina Pieszyce otrzymały również tytuł „Złota Lokalizacja Biznesu”. Nagroda ta przyznawana jest samorządom, które przez trzy kolejne lata rozwijały się, realizowały zamierzone cele i przedsięwzięcia inwestycyjne oraz brały udział w programie spełniając jego wymogi i uzyskały tym samym certyfikat „Gmina Fair Play” (tab. 16)

Tab. 16. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play”
Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja VI – rok 2007.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Chocianów
2.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto Chojnów
3.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina i Miasto Lwówek Śląski
4.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Międzyzlesie
5.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Miejska Zawidów
6.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Ząbkowice Śląskie
7.	Gmina wiejska	Statuetka "Gmina Fair Play" ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina Kobierzyce
8.	Gmina wiejska	Wyróżnienie honorowe ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina Zgorzelec
9.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Długołęka
10.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Stoszowice
11.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Złotniki Kujawskie
12.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Miejska Duszniki Zdrój
13.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Miasto Pieszyce
14.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Złoty Stok

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

W edycji VII konkursu „Gmina Fair Play” udział wzięło 159 gmin, którym przyznano: 7 nagród głównych konkursu - Statuetek "Gmina Fair Play" 2008, 17 wyróżnień "Gmina Fair Play" 2008, 157 równorzędne certyfikaty "Gmina Fair Play" 2008, 14 Złotych Statuetek "Gmina Fair Play" 2008, 33 Złote Lokalizacje Biznesu "Gmina Fair Play" 2008. 13 nagród przyznanych przez kapitułę uzyskały gminy i miasta zlokalizowane na terenie województwa dolnośląskiego. Dwie gminy miejskiej Zawidów i Duszniki Zdrój zostały nagrodzone również tytułem „Złota lokalizacja biznesu” (tab. 17).

Tab. 17. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play”
 Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja VII – rok 2008.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto i Gmina Bogatynia
2.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Świebodzice
3.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina Miejska Zawidów
4.	Gmina wiejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Kobierzyce
5.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Długołęka
6.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Gromadka
7.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Nowa Ruda
8.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Podgórzyn
9.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Święta Katarzyna
10.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Zgorzelec
11.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina Miejska Duszniki Zdrój
12.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Międzyzlesie
13.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto Pieszyce

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

Na tle wszystkich edycji konkursu „Gmina Fair Play” organizowanego przez Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym najlepszym rokiem dla gmin dolnośląskich okazał się rok 2009, w którym region otrzymał aż 25 nagród. Ze 152 gmin z Polski nagrodzono 2 gminy Dolnego Śląska w kategorii miasteczko i małe miasto, łącznie 8 miast i gmin w kategorii gmina miejsko – wiejska, 11 gmin wiejskich oraz 4 gminy turystyczne. Dodatkowo miasto i gmina Międzyzlesie oraz gmina Długołęka uzyskały tytuł „Złota Lokalizacja Biznesu”, natomiast gmina Kobierzyce, Zgorzelec, oraz miasto Pieszyce wyróżnione zostały Złotą Statuetką „Gmina Fair Play”. Nagroda ta przyznawana jest samorządom, które nieprzerwanie przez pięć lat brały udział w konkursie i każdorazowo uzyskały tytuł i certyfikat „Gmina Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji, podnosząc jednocześnie standard swoich usług w zakresie obsługi inwestorów i inwestycji (tab. 18).

Tab. 18. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play”
 Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja VIII – rok 2009.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Miejska Zawidów
2.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Świebodzice
3.	Gmina miejsko-wiejska	ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU "Gmina Fair Play"	Miasto i Gmina Międzyzlesie
4.	Gmina miejsko-wiejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Święta Katarzyna
5.	Gmina miejsko-wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto i Gmina Bogatynia
6.	Gmina miejsko-wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto i Gmina Chocianów
7.	Gmina miejsko-wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto i Gmina Międzyzlesie
8.	Gmina miejsko-	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Polkowice

	wiejska		
9.	Gmina miejsko-wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Przemków
10.	Gmina miejsko-wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Święta Katarzyna
11.	Gmina wiejska	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Kobierzyce
12.	Gmina wiejska	Wyróżnienie specjalne "Gmina Fair Play"	Gmina Długołęka
13.	Gmina wiejska	Złota statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Kobierzyce
14.	Gmina wiejska	Złota statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Zgorzelec
15.	Gmina wiejska	ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU "Gmina Fair Play"	Gmina Długołęka
16.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Długołęka
17.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Gromadka
18.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Kobierzyce
19.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Legnickie Pola
20.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Zgorzelec
21.	Gmina wiejska	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Nowa Ruda
22.	Gmina turystyczna	Złota statuetka "Gmina Fair Play"	Miasto Pieszyce
23.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Miejska Duszniki Zdrój
24.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto Pieszyce
25.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Miejska Polanica Zdrój

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

W dziewiątej edycji konkursu „Gmina Fair Play” w 2010 roku udział wzięły 124 gminy, z których do II etapu zakwalifikowanych zostało 122 gmin. 2618 respondentów, w tym przedsiębiorców i inwestorów indywidualnych oceniło różne aspekty współpracy z gminą w zakresie realizacji inwestycji, wystawiając oceny od najwyższej – 6 pkt. do najniższej 1 pkt. Wśród ocenianych aspektów wymienić można m.in.:

- terminowość,

- środowisko obsługi;
- łatwość dostępu do pracowników;
- potencjał wykonawczy
- poziom kosztów realizacji inwestycji

Najwięcej punktów z badanych 20 cech związanych z realizacją inwestycji uzyskało województwo kujawsko – pomorskie 4,93, następnie lubuskie – 4,92 oraz wielkopolskie – 4,90. Najślabiej ocenione zostały gminy z województwa – opolskiego – 4,56 pkt. oraz małopolskiego – 4,62. Gminy województwa dolnośląskiego łącznie otrzymały 4,81 pkt. Co pozwoliło w rankingu województwa zająć miejsce 7 po wspomnianych wcześniej województwach kujawsko – pomorskim, lubuskim, , wielkopolski oraz podlaskim, warmińsko – mazurskim i mazowieckim.

Tab. 19. Ocena wybranych zakresów związanych z realizacją inwestycji w gminach województwa dolnośląskiego w 2010 roku.

Terminowość	Środowisko obsługi	Łatwość dostępu do pracowników	Potencjał wykonawczy	Poziom kosztów realizacji inwestycji
4,69	4,85	4,92	4,78	4,93

Źródło: M.Lachs, P. Lesner-Andrychowska, *Ocena jakości obsługi inwestycji przez „Gminy Fair Play” w 2010 roku. Wyniki badania inwestorów*, Fundacja „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym” - <http://www.gmina.fairplay.pl> (21.11.2010)

Analizując tab. nr 19 można stwierdzić, iż największą liczbę punktów badani inwestorzy przyznali gminom Dolnego Śląska pod względem poziomu kosztów realizacji inwestycji oraz z uwagi na łatwość dostępu do pracowników. Sam poziom kosztów inwestycji został oceniony na tyle pozytywnie, że pod względem tej kategorii województwo dolnośląskie zostało sklasyfikowane na miejscu drugi, zaraz za województwem kujawsko – pomorskim wśród wszystkich badanych województw polskich.

W konkursie, edycji IX zmiany uległy kategorie według, których dzielone były gminy. I tak powstało 6 kategorii, do których zaliczyć należy (Ibidem):

- *gminy wiejskie agro* - kategoria ta obejmuje gminy, w których zlokalizowane są miejscowości, z których żadna nie posiada praw miejskich, a których rozwój jest związany z rolnictwem, agrobiznesem lub szeroko rozumianym przetwórstwem rolno-spożywczym;
- *gminy wiejskich wielofunkcyjnych* - kategoria ta obejmuje gminy, w których zlokalizowane są miejscowości, z których żadna nie posiada praw miejskich; o zróżnicowanych funkcjach rozwojowych, obejmujących przynajmniej dwie różne dziedziny gospodarki;
- *miasteczka i małe miasta* - kategoria ta obejmuje gminy, w których zlokalizowane są miejscowości, z których przynajmniej jedna posiada prawa miejskie, lub gminy obejmujące tylko jedno miasto, o liczbie ludności do 30.000 mieszkańców;
- *średnie miasta* - kategoria ta obejmuje gminy, w których zlokalizowane są miejscowości, z których przynajmniej jedna posiada prawa miejskie, lub gminy obejmujące tylko jedno miasto, o liczbie ludności od 30.001 do 100.000 mieszkańców;
- *duże miasta* - kategoria ta obejmuje gminy miejskie, o liczbie ludności powyżej 100.000 mieszkańców;
- *gminy turystyczne* - kategoria ta obejmuje gminy, w których turystyka stanowi istotną dziedzinę gospodarki, lub które stymulują rozwój turystyki w oparciu o posiadane walory turystyczne.

Po raz ósmy w konkursie wyróżnione zostały gminy dolnośląskie uzyskując, w czterech kategoriach następujące nagrody:

- 2 statuetki „Gmina Fair Play”,
- 2 wyróżnienia honorowe;
- 14 certyfikatów „Gmina Fair Play”

Ponadto po raz kolejny pięć miast i gmin uhonorowanych zostało tytułem „Złota Lokalizacja Biznesu”. Wymienić wśród nich należy: gminę Siechnice, miasto i gminę Bogatynia, miasto Świebodzice, gminę Gromadka oraz gminę Nowa Ruda (tab. 20).

Tab. 20. Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja IX – rok 2010.

L.p.	Kategoria	Nagroda	Gmina / Miasto
1.	Miasteczko i małe miasto	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Polkowice
2.	Miasteczko i małe miasto	Wyróżnienie honorowe ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina Siechnice
3.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Miasto i Gmina Bogatynia
4.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina i Miasto Gryfów Śląski
5.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Miejska Kamienna Góra
6.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto i Gmina Międzyzlesie
7.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Przemków
8.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Uzdrowskowa Gmina Miejska Szczawno Zdrój
9.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Miasto Świebodzice
10.	Miasteczko i małe miasto	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Trzebnica
11.	Gmina wiejska wielofunkcyjna	Statuetka "Gmina Fair Play"	Gmina Kobierzyce
12.	Gmina wiejska wielofunkcyjna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Długotęka
13.	Gmina wiejska wielofunkcyjna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Dobroszyce
14.	Gmina wiejska wielofunkcyjna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina Gromadka
15.	Gmina wiejska wielofunkcyjna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Gmina Kostomłoty
16.	Gmina wiejska wielofunkcyjna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji ZŁOTA LOKALIZACJA BIZNESU	Gmina Nowa Ruda
17.	Gmina wiejska agro	Wyróżnienie honorowe	Gmina Grębocice
18.	Gmina turystyczna	Certyfikat "Gmina Fair Play"- Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	Miasto i Gmina Sobótka

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

Dokonując podsumowania udziału dolnośląskich gmin w dziewięciu edycjach konkursu „Gmina Fair Play” można stwierdzić, iż badane gminy uzyskały na przestrzeni dziewięciu lat:

- 5 wyróżnień honorowych;
- 12 Statuetek „Gmina Fair Play”;
- 3 Złote Statuetki „Gmina Fair Play”;
- 1 wyróżnienie „Gmina Fair Play”;
- 29 wyróżnień specjalnych „Gmina Fair Play”;
- 59 certyfikatów „Gmina Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji;
- 13 tytułów „Złota Lokalizacja Inwestycji”

Tab. nr 21 przedstawia podział otrzymanych nagród i tytułów przez gminy Dolnego Śląska w poszczególnych latach. Jak można zauważyć najczęściej wyróżnień oraz tytułów otrzymał region dolnośląski w roku 2009, łącznie 25 nagród. Drugim dobrym rokiem był 2010 – łącznie 23 nagrody oraz 2006 z 22 nagrodami.

Tab. 21. Ilość nagród i tytułów uzyskanych przez gminy Dolnego Śląska w latach 2003 - 2010 w konkursie „Gmina Fair Play” - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji

Nagroda / Tytuł	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wyróżnienie honorowe	1			1	1			2
Statuetka „Gmina Fair Play”	1	2	3		1	1	2	2
Złota Statuetka „Gmina Fair Play”							3	
Wyróżnienie „Gmina Fair Play”				1				
Wyróżnienie specjalne „Gmina Fair Play”	3	4	13	18			1	
Certyfikat „Gmina Fair Play”			2	2	12	12	17	14
Złota Lokalizacja Biznesu					4	2	2	5
RAZEM	5	6	18	22	18	15	25	23

Źródło: obliczenia własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

Analiza geograficzna gmin Dolnego Śląska w konkursie „Gmina Fair Play” pozwala stwierdzić, iż dotychczas najwięcej nagród³ otrzymała gmina Kobierzyce, otrzymując w roku 2005 i w okresie od 2008 do 2010 roku Statuetkę „Gmina Fair Play”. Ponadto w 2009 roku otrzymała Złotą Statuetkę oraz jako jedna z pierwszych w województwie dolnośląskim uzyskała tytuł „Złota Lokalizacja Biznesu” (tab. 22).

Tab. 22. Dolnośląskie gminy wyróżnione w konkursie „Gmina Fair Play” w latach 2003 – 2010.

Gmina Miasto	Nagroda „Gmina Fair Play”			Tytuł
	Statuetka	Wyróżnienie	Złota statuetka	Złota Lokalizacja Biznesu
Bogatynia		2006		2010
Bolesławiec	2003			
Chocianów		2006		
Czernica		2005		
Długołęka		2009		2009
Dzierżoniów		2003		
Duszniki Zdrój		2004, 2005, 2006		2008
Góra		2006		
Grębocice		2005, 2010		
Gromadka				2010
Jelcz - Laskowice		2003, 2004, 2005		
Jelenia Góra	2004			
Kobierzyce	2005, 2008, 2009, 2010	2005, 2006	2009	2007
Kowary		2006		
Lądek - Zdrój		2006		
Lwówek Śląski		2005, 2006		2007
Mieroszów		2004, 2005, 2006		
Międzylesie				2009
Nowa Ruda				2010
Pieszycy		2005, 2006	2009	2007
Polanica - Zdrój		2006		
Polkowice	2010			
Przemków	2005	2005		
Rudna		2004		
Siechnice		2010		2010
Stronie Śląskie		2006		
Ścinawa		2006		
Świebodzice				2010

³ W zestawieniu nie brane są pod uwagę certyfikaty, które otrzymuje każda gmina, która zostanie zweryfikowana pozytywnie przez Kapitułę do konkursu „Gmina Fair Play”.

Święta Katarzyna	2009	2003, 2004, 2005		
Wałbrzych		2006		
Warta Bolesławiecka		2005		
Wrocław		2003		
Zawidów		2006		2008
Zgorzelec	2005	2005, 2006	2009	2007
Żarów		2005, 2006		

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://gmina.fairplay.pl>, 15.11.2010

8. Studium przypadków (Kobierzyce, Siechnice, Gromadka)

*Gmina Kobierzyce*⁴

1. Informacje o gminie

Gmina Kobierzyce posiada bardzo dobrą lokalizację, szczególnie z uwagi na sąsiedztwo miasta Wrocławia, ale również bliskie położenie w stosunku do granicy czeskiej oraz niemieckiej. Ponadto jako członek aglomeracji wrocławskiej, ma możliwość korzystania z portu rzeczno-głazowego miasta Wrocław, który zaliczany jest do największych w tej części Europy. Jako atut przyszłościowy można wymienić w tym miejscu budowę obwodnicy miasta Wrocławia, która przebiega przez gminę Kobierzyce. Zaliczana jest do gmin wiejskich i zajmuje obszar 14,9 ha, który zamieszkuje ponad 15 tys. mieszkańców. Gmina Kobierzyce jest gminą typowo rolniczą, z uwagi na dominujący udział użytków rolnych na terenie gminy (91,12%). Lasy stanowią zaledwie 2,4 % a 6,5 % pozostałe grunty i nieużytki.

Z gminą Kobierzyce najczęściej kojarzona jest wieś Bielany Wrocławskie, jako centrum handlowe i usługowo – produkcyjne zlokalizowane tuż przy mieście Wrocław. Wśród inwestorów na tym terenie wymienić należy: Tesco, Ikea, Obi, Castorama, ATM Grupa S.A., Henry Kruse i S-ka Sp. z o.o., Sonko Healthy Food Production S.A., Fabryka Mebli "Bodzio",

⁴ Informacje pochodzą ze stron internetowych Gminy Kobierzyce: <http://www.ugk.pl> oraz Katalogu Stron Inwestycyjnych Gmin Fair Play: <http://koi.fairplay.pl>

Cargill (Polska) Sp. z o. o., Cadbury Wedel Polska, ProLogis Park Wrocław czy Panattoni Park Wrocław.

Szacunkowa wartość kapitału zagranicznego zainwestowanego w Gminie Kobierzyce obecnie wynosi ponad 2000 mln euro. W ciągu ostatnich lat dzięki ulokowaniu na terenie Gminy wielu inwestycji zatrudnienie znalazło około 14 000 osób z całego regionu

Ponadto od 2005 roku na terenie gminy w Biskupicach Podgórnym istnieje Tarnobrzaska Specjalna Strefa Ekonomiczna Podstrefa Wrocław–Kobierzyce, która stanowi część Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „EURO-PARK WISŁO-SAN” utworzonej w 1997 roku. Obszar podstrefy obejmuje tereny 281,96 ha, które zarządzane są przez Oddział Agencji Rozwoju Przemysłu SA we Wrocławiu. Strategicznymi inwestorami są znajdujące się na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej zakłady LG Display, LG Electronics, Toshiba oraz ich poddostawców.

Od 2005 roku gmina Kobierzyce nieprzerwanie jest laureatem konkursu „Gmina Fair Play” uzyskując dotychczas:

- 4-krotnie statuetkę „Gmina Fair Play”
- 2-krotnie wyróżnienie specjalne „Gmina Fair Play”

Ponadto w 2009 roku gmina Kobierzyce otrzymała **Złota Statuetkę „Gmina Fair Play”**, a w 2007 tytuł **Złota Lokalizacja Biznesu**.

2. Ułatwienia, ulgi dla inwestorów i koszty funkcjonowania

Urząd Gminy Kobierzyce dokłada wszelki starań by zachęcić inwestorów do lokowania swoich inwestycji na terenie ich gminy. I tak oferuje:

- internetowy serwis informacyjny dla inwestorów (oferty inwestycyjne, dokumenty, podatki, opłaty lokalne itp.);
- elektroniczny obieg dokumentów funkcjonujący w Urzędzie Gminy;
- doradztwo i pomoc w trakcie całego procesu inwestycyjnego (od planowania lokalizacji do zakończenia realizacji procesu inwestycyjnego);

- gotowość ścisłej współpracy z inwestorem w procesie ubiegania się o wymagane przepisami prawa zezwolenia i zgody;
- gotowość ścisłej współpracy z inwestorem w procesie ubiegania się **u przedstawicieli mediów technicznych**, niezbędnych w procesie przygotowywania i realizacji inwestycji, o wymagane przepisami prawa zezwolenia i zgody;
- przygotowane, aktualizowane i dostępne dla inwestorów oferty terenów inwestycyjnych;
- dostęp do profesjonalnie przygotowanych katalogów ofert inwestycyjnych;
- opracowane oferty inwestycyjne gminy w języku angielskim i

Ponadto gmina oferuje: niskie podatki i opłaty lokalne, korzystne dla inwestorów stawki podatkowe, korzystne dla inwestorów opłaty lokalne, organizowane przez Urząd Miasta/Gminy bezpłatne szkolenia dla przedsiębiorstw (np. dla małych i średnich) oraz organizowanie przez samorząd spotkania z przedstawicielami biznesu.

Gmina Kobierzyce oferuje niskie podatki i opłaty lokalne mające być zachętą dla przedsiębiorców do dokonywania inwestycji. I tak:

- podatek od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków - od 1 m² powierzchni: **0,73 zł/m²**,
- podatek od nieruchomości (budynków) lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej - od 1 m² powierzchni użytkowej: **19,15 zł/m²**,
- podatek od wartości budowli w wysokości **2%**.

3. Atrakcje

Gmina Kobierzyce uważana jest za miejsce bardzo atrakcyjne pod względem atrakcji turystycznych oraz sportowych. W samych Kobierzycach znajduje się okazały barokowy pałac

z 1730 roku stanowiący obecną siedzibę władz gminy. Ponadto w pozostałych miejscowościach takich jak: Cieszycy, Krzyżowice, Królikowice, Biskupice Podgórne, Domasław, Solna, Wierzbice, Tyniec Mały, Bielany Wrocławskie czy Tyniec nad Ślężą odnaleźć można wiele cennych zabytków, w tym kościoły, wieże mieszkalne, dwory oraz zespoły pałacowe powstałe od XV aż do XIX wieku. Oprócz tego niewątpliwą atrakcją tego regionu są wycieczki rowerowe po najpiękniejszych szlakach Dolnego Śląska.

Gmina prowadzi również aktywną współpracę z innymi gminami partnerskimi w Europie, w tym Piove di Sacco (Włochy), Wspólnota Gmin Kantonu Lencloitrais (Francja), Gmina Raesfeld (Niemcy), Gmina Kobeřice (Czechy).

4. Infrastruktura

Gmina Kobierzyce przez ostatnie lata prowadziła i konsekwentnie dalej prowadzi działania związane z poprawą jakości życia mieszkańców. W tym celu zostało zrealizowanych szereg inwestycji, które poprawiają infrastrukturę gminną i wzbogacają otoczenie, w którym żyją mieszkańcy. Infrastruktura gminy obejmuje przede wszystkim infrastrukturę transportową oraz komunalną. W przypadku infrastruktury transportowej należy wymienić w tym miejscu najważniejsze szlaki komunikacyjne. I tak wśród dróg krajowych wyróżnić należy: autostradę krajową A-4, drogę krajową nr 8 i nr 35, drogę wojewódzką nr 346 oraz drogi powiatowe: nr 1950D, nr 1951D, nr 1952D, nr 1953D. Istotną inwestycją z punktu widzenia gminy, a także jej zwiększenia atrakcyjności jest budowa Autostradowej Obwodnicy Wrocławia (AOW) realizowanej przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, a przebiegająca przez tereny gminy Kobierzyce. Dla samej gminy korzystna będzie ona przede wszystkim z uwagi na przyszłościowe usprawnienie przejazdu tranzytu ciężarowego przez gminę, ale ulepszy również dojazd do Wrocławia i ograniczy natężenie ruchu drogowego w Bielanych Wrocławskich i Domasławiu. Budowa AOW spowoduje również jeszcze lepszy dostęp gminy do transportu lotniczego zlokalizowanego w odległości około 10 km od gminy.

W związku z intensywnym rozwojem Gminy Kobierzyce, wzrostem jej znaczenia i atrakcyjności dla potencjalnych mieszkańców oraz inwestorów - władze Gminy Kobierzyce w 2006 roku podjęły uchwałę i rozpoczęły proces rewaloryzacji miejscowości Kobierzyce. W ramach tego zadania przeprowadzane są remonty i modernizacje budynków komunalnych, budowane i modernizowane są ciągi piesze i drogowe, istniejące drogi wyposażane są w światlenie. Ponadto wprowadzane są rozwiązania przestrzenne zachęcające do chodzenia pieszo i jeżdżenia na rowerze czy też tworzone są nowe skwery zielone, organizowana jest zieleń na placach oraz nowych placach zabaw dla dzieci.

Wszystkie miejscowości znajdujące się w gminie Kobierzyce są zwodociągowane. Zaopatrzenie w wodę realizowane jest poprzez wodociągi grupowe. Ponadto na terenie gminy znajduje się siedem stacji uzdatniania wody w następujących miejscowościach: Tyniec Mały, Krzyżowice, Księginice, Kobierzyce, Cieszyce, Tyniec nad Ślężą oraz Biskupice Podgórne. Z 33 miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy Kobierzyce ponad 20% posiada sieć kanalizacyjną, a w trzech znajdują się oczyszczalnie ścieków. Sześć z miejscowości ma dostęp do sieci gazowej, natomiast wszystkie są zelektryfikowane.

5. Mocne strony Gminy

Do **mocnych stron** gminy Kobierzyce zaliczyć należy:

- atrakcyjna lokalizacja;
- dobry klimat gospodarczy i społeczny;
- dobra sytuacja finansowa gminy;
- rosnący udział dochodów własnych gminy;
- dynamicznie rozwijająca się gmina pod względem napływu inwestycji, ale również pozyskiwania środków na finansowanie inwestycji własnych;
- istnienie długofalowych dokumentów gwarantujących realizację zrównoważonego rozwoju gminy w oparciu o Strategię Rozwoju, Plan Rozwoju Lokalnego, Wieloletni Program Inwestycyjny, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- liczne nagrody i tytuły uzyskane w konkursie „Gmina Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji;
- niskie koszty pracy;
- niskie koszty działalności gospodarczej
- niskie podatki i atrakcyjne zachęty inwestycyjne (prawne i ekonomiczne instrumenty przyciągania inwestorów);
- niski wskaźnik bezrobocia rejestrowanego;
- bliska współpraca władz lokalnych z przedsiębiorcami oraz z inwestorami zagranicznymi
- kompetentna kadra zatrudniona w Urzędzie Gminy, gwarantująca szybkie i sprawne załatwienie spraw związanych z prowadzoną działalnością;
- atrakcyjna oferta turystyczna;
- dbałość o środowisko (selektywna zbiórka śmieci na terenie całej gminy);
- dobrze rozwinięte szkolnictwo na poziomie podstawowym i gimnazjalny;
- wysoki poziom aktywności mieszkańców (optymistyczne nastawienie do nowych inwestycji i nowych miejsc pracy);
- dobra infrastruktura drogowa;
- istnienie infrastruktury biznesu oraz instytucji otoczenia biznesu;
- istnienie aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego na terenach inwestycyjnych gminy;
- dobry stan rolnictwa i wysoka jakość gleb i dobre warunki agroklimatyczne

Gmina Siechnice⁵

1. Informacje o gminie

Gmina Siechnice zlokalizowana jest w województwie dolnośląskim w powiecie wrocławskim. Od północy graniczy z miastem Wrocław, natomiast od północnego-wschodu ograniczona jest rzeką Odrą. Z dniem 1 stycznia 2010 roku w wyniku decyzji Rady Ministrów gmina zmieniła siedzibę ze Świętej Katarzyny na Siechnice, co implikowało także zmianę nazwy gminy ze Świętej Katarzyny na Siechnice.

Gmina Siechnice jest gminą miejsko – wiejską, zamieszkiwaną według informacji Banku Danych Regionalnych GUS na koniec 2009 roku przez 15 121 osób. Jednocześnie na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się systematyczny wzrost liczby ludności o kilkaset nowych mieszkańców rocznie, wynikający w dużej mierze z migracji mieszkańców pobliskiego Wrocławia. Gmina ta posiada przy tym relatywnie korzystną sytuację demograficzną. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi ponad 67% całości populacji. Cztery największe miejscowości gminy to: Siechnice (4637 osób), Radwanice (2510 osób), Święta Katarzyna (1974 osób) i Żerniki Wrocławskie (1504 osób) – skupiające łącznie ponad 70% ludności gminy. Niemal 91% całkowitej powierzchni gminy stanowią niezabudowane tereny biologicznie czynne, natomiast tereny zainwestowane obejmują obszar około 11% powierzchni gminy. Co ważne, 3,66% terenu gminy zajmują obszary związane z komunikacją.

Korzystna lokalizacja skutkuje dostępnością transportową i przejawia się relatywnie dobrze rozwiniętymi szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez teren gminy. Na jej terenie znajduje się bowiem ważna droga krajowa nr 94 (Zgorzelec-Wrocław-Opole-Bytom-Kraków), droga wojewódzka nr 395 (Paczków-Ziębice-Strzelin-Wrocław), trzy linie kolejowe oraz cztery stacje kolejowe: w Świętej Katarzynie i Zębicach (na trasie kolejowej Wrocław - Brzeg - Opole), - w Siechnicach (na trasie kolejowej Wrocław - Czernica - Jelcz Laskowice)- w Smardzowie (na trasie kolejowej Wrocław - Kłodzko - Międzylesie). Ponadto w odległości

⁵ Opracowanie na podstawie: Portal Gminy Siechnice, <http://siechnice.gmina.pl>, 21.11.2010, Bank Danych Regionalnych, <http://www.stat.gov.pl>, 18.11.2010, Oficjalna strona konkursu "Gmina Fair Play" - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji, <http://gmina.fairplay.pl>, 20.11.2010

zaledwie 5 kilometrów od granic Siechnic przebiega autostrada A4, która jest niewątpliwie jednym z najważniejszych szlaków komunikacyjnych ruchu towarowego i osobowego w całej Polsce. Jednocześnie bliskość międzynarodowego portu lotniczego we Wrocławiu sprawia, iż gmina legitymuje się względnie korzystnymi warunkami komunikacji i dostępności. Warto również podkreślić, iż sytuacja w zakresie dostępności transportowej gminy w niedalekiej perspektywie ulegnie dalszej poprawie, co wynika z budowanej właśnie tzw. Wschodniej Obwodnicy Wrocławia.

Na terenie Gminy swoją działalność operacyjną prowadzi obecnie 1450 podmiotów gospodarczych. Na jej terenie zlokalizowanych jest już teraz kilka znaczących podmiotów gospodarczych zarówno krajowych, jak również zagranicznych. Do grupy tej należą: Przedsiębiorstwo Produkcji Ogrodniczej "Siechnice" (około 400 pracowników), Kogeneracja SA - Elektrociepłownia „Czechnica” w Siechnicach (około 350 pracowników), TIM SA, Peter Lacke Polska w Świętej Katarzynie, Konfexim 2 w Siechnicach, Sato Polska w Radwanicach, Zakłady Metalowe "Siwek" w Biestrzykowie, Indukta Amatec Polska w Radwanicach, Parker Hannifin, Wedan Jeans w Żernikach Wrocławskich (producent odzieży dżinsowej), Michael Bubolz Polska, Freezer System oraz centra logistyczne „Phoenix” i „Condor” firmy Pro-mi-pol.

Dla rozwoju lokalnego systemu ekonomicznego oraz poprawy klimatu inwestycyjnego ważne było utworzenie w 2000 roku Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej (GSAG) w Siechnicach. GSAG została zlokalizowana na powierzchni 80 ha w południowej części miasta z przeznaczeniem na inwestycje produkcyjne, usługowe i handlowe. Co ważne, obecnie wszystkie wydzielone działki inwestycyjne zostały sprzedane.

Atrakcyjność gminy potwierdzają także liczne i regularnie zdobywane nagrody oraz wyróżnienia. W latach 2001 – 2009 Siechnice zostały zaliczone do „Złotej Setki Samorządów, prestiżowego rankingu przygotowywanego przez CBR i Dziennik „Rzeczpospolita”. W 2008 roku gmina uzyskała w przedmiotowym zestawieniu bardzo wysoką 7 lokatę. Ponadto Siechnice uzyskały status laureata konkursu „**Gmina Fair Play – Certyfikowana Lokalizacja inwestycji**” (w latach 2003, 2004, 2005, 2008 i 2009), a także tytuł „Złotej Lokalizacji Inwestycji”, wyróżnienie w Konkursie „**Samorząd Przyjazny Przedsiębiorczości 2007**”, wyróżnienie w konkursie „**Grunt na medal**” w 2005 roku organizowany przez PAIiZ. W 2009

roku w konkursie na najlepszą dolnośląską gminę – „**Złote jedyńki**”, gmina Siechnice otrzymała wyróżnienie w kategorii gmina miejsko-wiejska.

Podczas XI Dolnośląskiego Forum Samorządu Terytorialnego, które odbyło się w Kudowie Zdroju w dniach 24-26 marca 2010 roku, gmina Siechnice otrzymała główną nagrodę (w kategorii gmin miejsko-wiejskich) w konkursie „Dolnośląska Gmina - Lider Internetu 2010”.

2. Ułatwienia i ulgi dla inwestorów

Gmina Siechnice wprowadziła szereg ułatwień oraz ulg dla inwestorów, starając się w ten sposób poprawić istniejący klimat dla realizacji przedsięwzięć biznesowych. Udogodnienia te obejmują zarówno usprawnienie procedur administracyjnych leżących w gestii samej gminy, jak również stosowanie różnego rodzaju finansowych zachęt i bodźców inwestycyjnych.

W odniesieniu do funkcjonowania urzędu wprowadzono:

- internetowy serwis informacyjny dla inwestorów, których obejmuje m.in. oferty inwestycyjne, potrzebne dokumenty, informacje podatkowe oraz związane z opłatami lokalnymi;
- elektroniczny obieg dokumentów działający w Urzędzie Miasta i Gminy;
- doradztwo i pomoc w trakcie całego procesu inwestycyjnego (od planowania lokalizacji do zakończenia realizacji procesu inwestycyjnego);
- gotowość ścisłej współpracy z inwestorem w procesie ubiegania się u przedstawicieli mediów technicznych, niezbędnych w procesie przygotowywania i realizacji inwestycji, o wymagane przepisami prawa zezwolenia i zgody;

Ponadto na terenach inwestycyjnych obowiązują aktualne plany zagospodarowania przestrzennego; przygotowane, aktualizowane i dostępne dla inwestorów oferty terenów inwestycyjnych oraz możliwość doprowadzenia mediów technicznych do terenu inwestycyjnego na koszt gminy. Urząd Miasta/Gminy razem z Urzędem Pracy wspiera

również inwestorów poprzez poszukiwanie personelu, działania promocyjne aktywności inwestorów, a także profesjonalne doradztwo w zakresie absorpcji środków z UE.

Zachęty fiskalne odnoszą się przede wszystkim do:

- stosowania ulg ustawowych: przedsiębiorca zwolniony jest z obowiązku podatkowego w roku podatkowym, w którym obiekt został oddany do użytkowania;
- możliwości rozłożenia na raty podatku, jeżeli inwestor znalazł się w trudnej sytuacji finansowej zagrażającej jego egzystencji na rynku;
- możliwości rozłożenia na raty zaległości podatkowej, jeżeli inwestor znalazł się w trudnej sytuacji finansowej zagrażającej jego egzystencji na rynku;
- możliwości przesunięcia terminów płatności podatku, jeżeli inwestor znalazł się w trudnej sytuacji finansowej zagrażającej jego egzystencji na rynku;
- częściowego zwolnienia z podatku od nieruchomości;

Ponadto Gmina Siechnice organizuje spotkania z przedstawicielami środowisk biznesowych, a także oferuje pełny dostęp do infrastruktury technicznej na terenach inwestycyjnych dla inwestorów. Warto podkreślić, iż gmina wykazuje relatywnie dużą aktywność w odpowiednim przygotowaniu terenów inwestycyjnych właśnie pod względem infrastrukturalnym. Gmina udziela także pomocy w całym procesie inwestycji zainteresowanym podmiotom.

3. Atrakcje

Gmina posiada liczne atrakcje turystyczne i interesujące walory krajobrazowo – przyrodnicze. Na jej terenie znajdują się pomniki przyrody, parki oraz inne osobliwości przyrody, a także zabytki architektury, w tym zwłaszcza zabytki sakralne. Do grupy ważnych lokalnie zabytków należą między innymi: Kościół Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej (Sanktuarium Maryjne) w Świętej Katarzynie, Kościół św. Franciszka z Asyżu w Sulimowie,

Zespół klasztorno-szpitalny sióstr ze Zgromadzenia Chrystusa Dobrego Pasterza w Świętej Katarzynie, Rycerska Wieża Mieszkalna w Biestrzykowie, Krzyże pokutne w Siechnicach i Groblicach, Kościół p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Trestnie czy Stare cmentarze Grodziszów i Trestno

Do grupy atrakcji przyrodniczych gminy Siechnice można zaliczyć między innymi Lasy Siechnicko-Kotowickie (rozciągające się pomiędzy brzegiem Odry i miejscowościami Siechnice i Kotowice) i urokliwe jeziora Czarna Łacha, Panieńskie oraz Dziewicze. Na terenie gminy znajdują się także szlaki turystyczne piesze, ścieżki rowerowe oraz szlaki kajakowe (spływy) i tereny dogodne dla wędkarstwa (rzeka Odra oraz w/w zbiorniki wodne).

W gminie zlokalizowane są również nowoczesne kompleksy sportowe (w Siechnicach, Żernikach Wrocławskich, Radwanicach, Świętej Katarzynie), stadniny koni i tor gokardowy. Ponadto znajdują się tutaj ciekawe obiekty hydrotechniczne, pełniące jednocześnie istotną rolę w gospodarce wodnej całego powiatu (okolice Siechnic, Blizanowic oraz Kotowice).

4. Koszty funkcjonowania

Zasadnicze koszty prowadzenia działalności operacyjnej na terenie gminy mają charakter fiskalny.

Podatek od nieruchomości:

- od gruntów: związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków - od 1 m² powierzchni: 0,71 zł/m²; pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych - od 1 ha powierzchni: 3,74 zł/m²; pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego - od 1 m² powierzchni: 0,30 zł/m²;
- od budynków lub ich części: mieszkalnych - od 1 m² powierzchni użytkowej: 0,59 zł/m²; związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej -

od 1 m² powierzchni użytkowej: 18,00 zł/m²; zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym - od 1 m² powierzchni użytkowej: 8,86 zł/m²; zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych - od 1 m² powierzchni użytkowej: 1,00 zł/m²; pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego - od 1 m² powierzchni użytkowej: 6,00 zł/m²;

- od budowli: od ich wartości określonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3 i ust. 3-7: 2%;

Gmina pobiera także opłaty za media techniczne:

- Woda: Podmioty gospodarcze: 3,00 zł/m³ netto; Osoby fizyczne: 3,00 zł/m³ netto;
- Kanalizacja: Podmioty gospodarcze: 5,00 zł/m³ netto; Osoby fizyczne: 5,00 zł/m³ netto;

5. Infrastruktura

Infrastruktura gminy obejmuje zarówno infrastrukturę transportową, komunalną, jak również elementy infrastruktury otoczenia biznesu. W pierwszym przypadku należy wymienić przebiegające przez teren gminy szlaki transportowe, do których należą: drogi krajowe: nr 94; drogi wojewódzkie: nr 395; drogi powiatowe: nr P1938D, nr P1939D, nr P1941D, nr P1942D; bezpośrednie połączenia kolejowe: Wrocław, (odległość 9 km); Oława, (odległość 16 km); Strzelin, (odległość 30 km); Jelcz-Laskowice, (odległość 14 km); najbliższe porty lotnicze: Port Lotniczy Wrocław, (odległość 20 km);

Natomiast infrastruktura otoczenia biznesu jest jeszcze skromnie rozwinięta i obejmuje głównie działalność instytucji finansowych. Na terenie gminy działają obecnie 4 banki. Bliskość jednak Wrocławia sprawia, iż inwestorzy mogą z łatwością skorzystać z usług innych wspierających ich działalność firm i instytucji zlokalizowanych w stolicy Dolnego Śląska. Infrastruktura komunalna obejmuje natomiast sieci wodociągową, kanalizacyjną, gazową oraz energetyczną. Tab. 23. przedstawia szacunkowe informacje w tym zakresie.

Tab. 23. Infrastruktura komunalna w gminie Siechnice – podstawowe dane za 2008 rok

Sieć:	Liczba użytkowników w 2008 roku	Długość w 2008 roku
Wodociągowa	14245 (3492 przyłącza)	140,4 km
Kanalizacyjna	5395 (1686 przyłącza)	55,6 km
Gazowa	2943	76,6
energetyczna	6225	411,0 km

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych i informacji: Źródło: Portal Gminy Siechnice, <http://siechnice.gmina.pl>, 21.11.2010

6. Mocne strony

Do mocnych stron gminy Siechnice można zaliczyć następujące atrybuty:

- dynamiczny rozwój ekonomiczny i społeczny gminy;
- korzystne położenie geograficzne i dostępność transportową;
- bliskość stolicy regionu – Wrocławia;
- aktywne działania władz gminnych na rzecz poprawy klimatu inwestycyjnego;
- systematyczny rozwój współpracy międzynarodowej i promocji gminy;
- działania na rzecz poprawy infrastruktury gminy;
- relatywnie duża efektywność w pozyskiwaniu środków europejskich;
- dobrze przygotowana kadra administracyjna do obsługi inwestora;
- profesjonalna oferta dla inwestorów krajowych i zagranicznych;
- wdrożenie procedur zarządzania procesem inwestycyjnym na poziomie gminy;
- liczne nagrody „Gmina Fair Play” – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji;
- kreowanie pozytywnego wizerunku gminy wśród potencjalnych inwestorów;
- sprzyjający przedsiębiorczości klimat gospodarczy;
- dobra kondycja gminy oraz rosnący udział dochodów własnych gminy;
- przynależność gminy do stowarzyszeń i związków lokalnych i ponadlokalnych;

- udział w licznych konkursach gmin potwierdzający profesjonalny standard; oferowanych usług, w tym także w odniesieniu do inwestycji;
- dobrze rozwinięte planowanie strategiczne w oparciu o Strategię Rozwoju, Plan Rozwoju Lokalnego, Wieloletni Program Inwestycyjny oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Gmina Gromadka⁶

1. Informacje o gminie

Gmina Gromadka jest gminą wiejską położoną w północno-zachodniej części województwa dolnośląskiego w powiecie bolesławieckim. Gminę zamieszkuje niespełna 5,7 tys. mieszkańców na powierzchni prawie 27 ha. Gmina ma charakter przemysłowo-rolniczy. W chwili obecnej na terenach należących do Gminy Gromadka gospodarują takie podmioty gospodarcze jak: Hörmann – producent bram i drzwi garażowych oraz Młynpol, produkujący mąki piekarnicze i makaronowe. Strabag Polski Asfalt – wytwórnia mas mineralno-bitumicznych typu AMMANN, Plasticos Durex – wyroby plastikowe dla sektora motoryzacyjnego, Forest Logistyka – baza przeładunkowa elementów małej architektury ogrodowej. Docelowo, zgodnie z założeniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, kluczowy przemysł funkcjonował będzie w Gromadce i Podstrefie Krzywa należącej do Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, natomiast w innych miejscowościach drobny przemysł przetwórczy, handel i usługi.

Duża lesistość gminy, położenie na terenie gminy torfowisk Przemkowskiego Parku Krajobrazowego (ponad 50 % obszaru parku leży na terenie gminy) sprzyjać będzie rozwojowi turystyki pieszej i rowerowej, pozyskiwaniu runa leśnego oraz łowiectwu. Da

⁶ Informacje pochodzą ze stron internetowych Gminy Gromadka: www.gromadka.pl oraz Katalogu Stron Inwestycyjnych Gmin Fair Play: <http://koi.fairplay.pl>.

to podstawy dla rozwoju usług, małej gastronomii i moteli. Szansę rozwoju rolnictwa ma południowa część gminy, w której są najkorzystniejsze warunki glebowe.

Gmina ta była trzykrotnym laureatem programu "Gmina Fair Play" - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji, tj. w roku 2008, 2009, 2010.

2. Ułatwienia, ulgi dla inwestorów i koszty funkcjonowania

Urząd Gminy Gromadka aktywnie wspiera inwestorów chcących zainwestować bądź to na terenie samej gminy bądź to na terenie podstrefy Krzywa. W zakresie wsparcie oferowanego przez Urząd Gminy wobec inwestorów można zaliczyć:

- działanie internetowego serwisu informacyjnego dla inwestorów, w którym znajdują się wszystkie oferty inwestycyjne, dokumenty, kwestie podatkowe oraz informacje o opłatach lokalnych,
- działalność Referatu ds. obsługi inwestorów, który współpracuje z potencjalnym investorem w procesie ubiegania się o wymagane przepisami prawa zezwolenia,
- aktualne plany zagospodarowania przestrzennego oraz dodatkowo możliwość ich adaptacji pod potrzeby inwestora,
- aktualne oferty inwestycyjne gotowe do natychmiastowej implementacji. Oferty te dostępne są w języku niemieckim i angielskim,
- pomoc w poszukiwaniu i pozyskiwaniu obiektów oraz nieruchomości dostosowanych do potrzeb inwestora,
- szeroką promocję oferowaną przez Urząd Gminy w zakresie działań gospodarczych podejmowanych przez inwestorów,
- pomoc Gminy i Urzędu Pracy w zakresie poszukiwania kadry pracowniczej lub/i przeszkolenia ze środków publicznych przyszłych pracowników pod kątem działalności inwestora.

Biorąc z kolei pod uwagę ulgi dla inwestorów to należy zaznaczyć, iż Gmina Gromadka oferuje jedne z najniższych stawek opłat za grunty i nieruchomości, tj.:

- podatek od gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków - od 1 m² powierzchni: **0,63 zł/m²**,
- podatek od nieruchomości (budynków) lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej - od 1 m² powierzchni użytkowej: **16,42 zł/m²**,
- podatek od wartości budowli w wysokości **2%**.

Atutem Gminy Gromadka mogą być także niskie opłaty za media techniczne oferowane podmiotom gospodarczym, tj.: 3,48 zł/za m³ wody oraz 1,91 zł/m³ za kanalizację.

Ponadto Gmina oferuje możliwość rozłożenia na raty podatku oraz zaległości podatkowej, jeżeli inwestor znalazł się w trudnej sytuacji finansowej zagrażającej jego egzystencji na rynku.

3. Atrakcje

Do największych atrakcji, które może zaoferować Gmina należą aquapark dostępny dla turystów w sezonie letnim, rezerwat przyrody, stadniny i szkółki jeździeckie, liczne szlaki turystyczne i ścieżki rowerowe. Ponadto na terenie Gminy znajduje się zabytkowy park i kościół.

4. Infrastruktura

Gmina Gromadka jest dobrze skomunikowana z resztą regionu oraz stolicą województwa. W sąsiedztwie Gminy przebiega autostrada A-4 oraz droga krajowa numer 18. Gmina posiada także bezpośrednie połączenia kolejowe z Wrocławiem (96 km) oraz Legnicą (36 km).

Do słabych stron można zaliczyć brak lokalnego portu lotniczego, gdyż najbliższym jest dopiero lotnisko we Wrocławiu. Innym elementem wymagającym poprawy jest zwiększenie liczby instytucji finansowych obecnych na terenie Gminy, na której obecnie działa jeden bank.

5. Mocne strony Gminy

W ocenie Krajowej Izby Gospodarczej oraz Instytutu Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym, które co roku odpowiedzialne są za konkurs i certyfikację Gmin Fair Play, do mocnych stron Gminy Gromadka zaliczono:

- bliskie położenie geograficzne przy granicy z Niemcami i Republiką Czeską i dobrze skomunikowanie z autostradą A-4,
- istnienie podstrefy Krzywa jako części Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- aktualne plany zagospodarowania przestrzennego oraz posiadanie innych dokumentów strategicznych jak: Strategia Rozwoju Gminy, Wieloletni Program Inwestycyjny,
- duże rezerwy terenów pod inwestycje tj.: 250 ha, przeznaczone pod: magazyny, place składowe, działalność przemysłową czy działalność usługową,
- rosnący udział dochodów własnych gminy,
- niskie podatki lokalne i niskie koszty pracy, co składa się na niskie koszty prowadzenia działalności gospodarczej w tym obszarze powiatu bolesławieckiego,
- niski wskaźnik bezrobocia rejestrowanego, tj. 301 bezrobotnych na zarejestrowanych na koniec 2009 roku (Biuletyn Statystyczny województwa dolnośląskiego 2010, s. 84),
- dobre zorganizowanie Urzędu Gminy pod kątem kontaktów z inwestorami – odrębny Referat oraz prężnie działające Gminne Centrum Informacji,
- dobrze rozwinięta infrastruktura otoczenia biznesu: Park Przemysłowy o powierzchni 250 ha, bliskość Sądy Rejonowego i Urzędu Skarbowego, szeroki dostęp do usług ubezpieczeniowych,
- rozwinięty przemysł przetwórczy w postaci produkcji: artykułów spożywczych i napojów, drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny, wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych, wyrobów z metali,
- dobra infrastruktura techniczna gminy: woda dostępna na 90% terenów inwestycyjnych gminy oraz Internet dostępny na 100% terenów inwestycyjnych gminy,
- szeroki wachlarz możliwości rozwoju usług turystycznych wynikających z położenia geograficznego, naturalnych bogactw krajobrazowych oraz braku przemysłu uciążliwego dla środowiska na terenie Gminy (park krajobrazowy, lasy, rezerваты przyrody),
- atrakcyjna oferta turystyczna, w tym: bogaty kalendarz kulturalno-rozrywkowy, organizowanie wielu masowych imprez kulturalno-rozrywkowo-sportowych, ścieżki

rowerowe (28 km), stadniny, szlaki turystyczne, łowiska i tereny łowieckie oraz utrzymywanie i tworzenie tradycji kulturowej poprzez zespoły folklorystyczne czy rękodzieło ludowe,

- nowoczesna oczyszczalnia ścieków,
- dobre warunki do ekologicznej produkcji rolnej, w tym: klimat z długim okresem wegetacyjnym roślin i rozwijającym się sadownictwem.

Wszystkie wyżej opisane atuty Gminy Gromadka stawiają ją w grupie kilkudziesięciu gmin z województwa dolnośląskiego o najwyższej atrakcyjności inwestycyjnej dla inwestorów.

9. Analiza SWOT

Potencjał wewnętrzny

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
PRZESTRZEŃ	
Dobra lokalizacja europejskiej przestrzeni gospodarczej	Rosnąca polaryzacja rozwoju aglomeracji wrocławskiej względem ośrodków subregionalnych
Korzystne położenie transgraniczne i możliwości wykorzystania renty geograficznego położenia	Brak planów zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym
Dobrze wykształcona wielofunkcyjna aglomeracja wrocławska	
Atrakcyjne tereny inwestycyjne	
Dobrze wykształcona sieć osadnicza	
Bogate dziedzictwo kulturowe	
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
Relatywnie duża baza surowcowa	Zły stan infrastruktury zabezpieczającej środowisko
Duży potencjał turystyczny i rekreacyjny	Występowanie miejsc degradacji środowiska
Wyjątkowe walory uzdrowiskowe	Stosunkowo duża liczba terenów przemysłowych
Znacząca bioróżnorodność regionu	Niewystarczające zasoby wodne
Atrakcyjne walory krajobrazowe	Zróżnicowana struktura morfogenetyczna terenu – bariera utrudniająca proces inwestycyjny
Zróżnicowana struktura morfogenetyczna terenu – walor rekreacyjno - turystyczny	
Poprawa warunków ekologicznych	
ZASOBY LUDZKIE	
Relatywnie wysoka podaż siły roboczej	Zbyt mała podaż osób z wykształceniem technicznym i inżynierskim
Względnie duży wolumen osób z wyższym wykształceniem	Starzejące się społeczeństwo

Duża liczba studiujących – wysoki wskaźnik skolaryzacji	Relatywnie niski poziom etyki pracy
Względnie wysoka aktywność ekonomiczna mieszkańców na terenie regionu	Relatywnie słaba znajomość języków obcych
Mobilność i otwartość mieszkańców	Niski stopień rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wyrażający się niską kulturą współpracy i stowarzyszenia, niskimi wskaźnikami zaufania społecznego, wysoki stopień penalizacji prawa
Relatywnie wysoki stopień multikulturowości	
Wzrastająca liczba studentów zagranicznych	
GOSPODARKA	
Wysoka liczba atrakcyjnych ofert inwestycyjnych	Nierównomierny przestrzennie rozwój ekonomiczny regionu wyrażający się niską wartością podstawowych figur makroekonomicznych poza aglomeracją wrocławską
Stosunkowo duża wielkość rynku zbytu indywidualnego i instytucjonalnego	Pozostałości monokultury przemysłowej i utrzymujące się lokalnie problemy infrastrukturalne
Wysoka dynamika wzrostu gospodarczego regionu	Stosunkowo niski wskaźnik kooperacji w klastrach
Aktywne funkcjonowanie trzech Specjalnych Stref Ekonomicznych	Niski stopień współpracy między inwestorami a instytucjami otoczenia biznesu
Rozproszony charakter SSE	Dysproporcje dochodów jednostek samorządowych
Duże zaangażowanie kapitału zagranicznego	Utrzymująca się luka technologiczna regionu
Wzrastająca liczba centrów B + R i BPO	Niski stopień powiązań między jednostkami badawczymi i szkolnictwem wyższym z przedsiębiorcami
Specyfika gospodarki regionu sprzyjająca inwestorom w zakresie branży motoryzacyjnej i elektromaszynowej oraz przejawiająca się atrakcyjnością dla centrów BPO i B +R	Niska aktywność targowo - wystawiennicza
Duży potencjał i wysoka aktywność MSP	Wysokie koszty pracy
Silna orientacja proeksportowa regionalnego systemu ekonomicznego	
INFRASTRUKTURA	
Relatywnie dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa, telekomunikacyjna, energetyczna i komunalna	Niska jakość infrastruktury oraz problemy z utrzymaniem jej odpowiedniego stanu funkcjonalnego
Wysoki poziom rozwoju infrastruktury społecznej i kulturowej	Rozproszona działalność informacyjna i promocyjna regionu utrudniająca absorpcję kapitału zagranicznego
Potencjalnie duża liczba instytucji otoczenia biznesu	Niewystarczający stopień rozwoju infrastruktury społecznej i obywatelskiej
Potencjalnie duża liczba jednostek naukowo – badawczych i jednostek szkolnictwa	Niski poziom rozwoju transportu intermodalnego

wyższego	
Zwiększająca się baza turystyczna i rekreacyjna regionu	Niski stopień dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców i z pracodawcami
	Niska liczba certyfikowanych laboratoriów
	Utrzymująca się luka infrastrukturalna w zakresie niektórych innowacyjnych technologii

Otoczenie

SZANSE	ZAGROŻENIA
PRZESTRZEŃ	
Postępująca integracja przestrzenna w ramach UE	Potencjalnie wysoka konkurencja z regionami ościennymi, ocenianymi wysoko w rankingach atrakcyjności inwestycyjnej, tj. woj. wielkopolskie i śląskie.
Budowanie marki regionu, tożsamości regionalnej – marka aglomeracji wrocławskiej	Potencjalna wysoka konkurencja z regionami transgranicznymi: Saksonia, Północne Czechy.
Dogodniejsze położenie transgraniczne w porównaniu z wielkopolską (tylko granica z Niemcami) i woj. śląskim (tylko granica z Czechami)	
Wzrastająca liczba dobrze przygotowanych lokalizacji inwestycyjnych w regionie	
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
Bogate zasoby mineralne i środowiskowe	Stosunkowo mała liczba wysypisk śmieci
Poprawa poziomu ochrony środowiska w regionie na wszystkich szczeblach zarządzania	Niewystarczająca działalność promocyjna regionu w zakresie prezentacji walorów turystycznych i przyrodniczych
Wzrastająca świadomość proekologiczna	Lokalizacja przestarzałych („brudnych”) technologii w regionie przez inwestorów zewnętrznych
Stopniowa rewitalizacja zdegradowanych ekologicznie obszarów w regionie	Zagrożenia ekologiczne w regionie, także o charakterze transgranicznym.
Utrzymujący się popyt na usługi turystyczne u rekreacyjne	Wzrastające oddziaływanie człowieka na środowisko przyrodnicze i występujące w nim biocenozy (antropopresja)
ZASOBY LUDZKIE	
Możliwość przyciągnięcia wykwalifikowanych zasobów siły roboczej ze względu na markę regionu i Wrocławia	Horyzontalne tendencje migracyjne
Wzrastająca liczba osób w wieku poprodukcyjnym	Niska skłonność do przekwalifikowania się
Wzrastający wolumen osób z wyższym wykształceniem technicznym	Postępujący „drenaż mózgów” w regionie

Stosunkowo duża liczba turystów odwiedzających region	Marginalizacja grup o niższym wykształceniu, upośledzonych pod względem społecznym i fizycznym
Polityka społeczna Unii Europejskiej jako wsparcie w kształceniu siły roboczej	Choroby cywilizacyjne – pogarszanie się zdrowia mieszkańców
Wsparcie krajowe w kształceniu kadr innowacyjnej gospodarki	Procesy „starzenia się” regionalnej tkanki społecznej
Transgraniczna mobilność edukacyjna regionalnych zasobów ludzkich	Znacząca migracja pracowników o wysokich kwalifikacjach po otwarciu niemieckiego rynku pracy w 2011 roku
GOSPODARKA	
Wizerunek regionu, jako otwartego i atrakcyjnego miejsca prowadzenia działalności	Nowy kodeks postępowania podatkowego Unii Europejskiej – konieczność likwidacji i restrukturyzacji SSE
Wzrastająca świadomość marki regionalnych i polskich produktów	
Funkcjonowanie liczących się KTN	Niska otwartość i uboga oferta współpracy ze strony instytucji otoczenia biznesu względem inwestorów
Duża elastyczność rynku	Wzrost dystansu gospodarczego względem wybranych państw Unii Europejskiej
Brak wyraźnej monokultury produkcji i usług	Marginalizacja kapitału rodzinnego
Rosnąca aktywność inwestorów typu BPO i centrów B+R	Powstanie „monokultury” przemysłowej
Wzrost udziału nakładów zewnętrznych, w tym prywatnych i publicznych	Spadek dynamiki regionalnego wzrostu gospodarczego
Postępująca integracja w ramach JRE	Dalsze negatywne skutki globalnego kryzysu finansowego odczuwane w regionie
Wzrost specjalizacji eksportowej	
Integracja europejska zwiększająca popyt na towary i usługi regionalne	
Generalnie pozytywne opinie o klimacie inwestycyjnym regionu	
INFRASTRUKTURA	
Finansowanie inwestycji ze środków strukturalnych	Brak szybkiego połączenia kolejowego i drogowego ze stolicą państwa
Rozbudowa portu lotniczego	Słabość infrastruktury informatycznej
Drogowe połączenia komunikacyjne z Niemcami i Krakowem A-4	Brak odpowiednich merytorycznie i osobowo komórek do kontaktu z inwestorami na uczelniach
Dobrze rozwinięta interregionalna sieć osadnicza i komunikacyjna	Skomplikowanie procedur przetargowych i wykonawczych na rzecz realizacji inwestycji infrastrukturalnych
Rosnąca presja i priorytet UE na rzecz budowy szybkich połączeń drogowych i kolejowych między Wschodem a Zachodem Europy – sieci TINA, TESTA	Postępująca degradacja istniejącej w regionie infrastruktury
Stopniowa modernizacja infrastruktury	Zmniejszenie wsparcia UE na infrastrukturę w regionie po 2013 roku
Stopniowo integracja z europejskimi systemami infrastrukturalnym	

10. Wnioski i rekomendacje

1. Weryfikacja oraz zintegrowanie działań na poziomie strategicznym (dokumentów i działań), które mają być podejmowane przez władze regionalne. Obecne zapisy Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego nie są koherentne z zapisami Dolnośląskiej Strategii Innowacji w zakresie roli i instrumentów stosowanych wobec BIZ.
2. Władze regionalne winny rozważyć zaprojektowanie mechanizmów i ciał animujących współpracę między jednostkami naukowymi oraz szkołami wyższymi a inwestorami z segmentu centrów BPO i centrów B+R. Można rozważyć wprowadzenie instytucji spotkań brokerskich czy giełd kooperacyjnych. Takie spotkania winny być profilowane albo branżowo albo problemowo. Mogłyby dotyczyć albo kwestii kooperacji technologicznej/innowacyjnej lub też dydaktyczno-personalnej, w tym m.in. wprowadzanie kierunków zamawianych przez inwestorów lub kształcenie z inwestorem i na jego rzecz. W tym ostatnim aspekcie kluczowa jest rozbudowa baz danych o studentach i absolwentach dolnośląskich uczelni. Innym zabiegiem mogłoby być powiązanie praktyk studenckich z ofertą i wymaganiami inwestorów. Obecny kapitał ludzki, choć nominalnie znaczący ilościowo, wciąż rzadko spełnia wymagania inwestorów odnośnie posiadania kluczowych kompetencji (np. zarządzanie projektem, rozwiązywanie problemów, negocjacje, praca w zespole wielokulturowym, kreatywność, *business english*). Władze samorządowe mogłyby w tym wypadku pełnić rolę swego rodzaju animatora i koordynatora działań.
3. Wydaje się także, że oferta i zakres otwartości instytucji otoczenia biznesu wobec inwestorów zagranicznych jest wciąż niewystarczający. Zarówno parki technologiczne, jak i inkubatory czy centra transferu technologii nie mają specjalnej oferty kooperacyjnej dla inwestorów i nie wydają się być szczególnie zainteresowani

podjęciem takowej współpracy. Literatura przedmiotu podaje, że tzw. parki technologiczne III generacji są silnie zintegrowane z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym.

4. W zakresie instytucjonalnej obsługi inwestorów zagranicznych na Dolnym Śląsku należałoby dążyć do większej transparentności świadczenia usług przez te instytucje. Obecnie aż 3 agencje (WARR, ARAW, DAWG) mają wpisane, jako kluczowy obszar zadań, obsługę takich inwestorów. Do tego należy także dodać kompetencje centralne Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIIZ), która odpowiada za kluczowe, a zatem wysokiej wartości inwestycje dokonywane w Polsce. Sytuacja ta prowadzi, po pierwsze, do rozproszenia środków publicznych przy jednoczesnym dublowaniu zadań, a także do niskiej transparentności dla podmiotów zewnętrznych zainteresowanych lokowaniem inwestycji na Dolnym Śląsku. W tym obszarze należałoby przeprowadzić badania jakościowe, które pozwoliłyby określić zakres i stopień wzajemnego powiązania tych 3 agencji między sobą, co w efekcie skutkowało by albo restrukturyzacją części z nich, albo klarowniejszym wyodrębnieniem kompetencji.
5. Nie poddając analizie problemów instytucjonalno-prawnych dotyczących wyłaniania się i zarządzania obszarami metropolitarnymi, pragniemy zasugerować jednak, że jednym z pól funkcjonalnych wyłaniającego się nowego Wrocławskiego Obszaru Metropolitarnego powinny być spójne i klarowne działania władz Metropolii, władz Miasta Wrocław oraz Samorządu Województwa Dolnośląskiego w odniesieniu do budowy atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Ten obszar musi w oczach inwestorów być jednakowo rozumiany i wspierany przez władze regionalnego różnego szczebla, w innym przypadku możemy mieć do czynienia z konfliktem w ramach ról, co może się odbić na regresie wolumenu ściąganych inwestycji. Jak bowiem wiadomo, obecnie mamy do czynienia z dwoma odmiennymi wizjami kreowania i zarządzania obszarem metropolitarnym, które zgładza Miasto Wrocław

oraz Samorząd Województwa Dolnośląskiego, co może być potencjalnym zarzewiem konfliktów kompetencyjnych czy finansowych w przyszłości.

6. Zdecydowanie większy priorytet strategiczny winien być nadany kreowaniu świadomości i tworzeniu partnerstw w formie polityki klastrowej między inwestorami zagranicznymi a rodzimymi MMŚP. Deklarowany przez inwestorów rozwój usług outsourcingowych i offshoringowych zwiększa szanse na realizację tego typu działań.
7. Władze powinny opracować plan działań na rzecz stworzenia platformy targowo-wystawienniczej, która skupiałaby firmy i ewentualnych kooperantów z regionu województwa. Brak tego typu działań jest często wymieniany jako słaba strona działań władz publicznych wobec inwestorów.
8. Poprawie powinny ulec wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa publicznego w regionie. Obecnie województwo dolnośląskie jest w grupie 3 regionów, w których notuje się największe natężenie penalizacji prawa. Nie jest to rzecz jasna kluczowa zmienna, ale w coraz bardziej konkurencyjnym środowisku, każdy element może mieć wpływ na wolumen ściąganych inwestycji do danego regionu. Z drugiej strony, na ten właśnie element władze publiczne mają stosunkowo duży wpływ zarówno formalno-prawny, jak i finansowy.
9. Wszystkie pozostałe wskaźniki atrakcyjności inwestycyjnej, w której województwo dolnośląskie nie notuje wysokich not są barierami systemowymi i ich przezwyciężenie wymaga działań i procesów ogólnokrajowych. Do takich barier systemowych zaliczyć należy: chłonność rynku czy zasoby i koszty pracy.
10. Dalszy rozwój i poprawa systemów infrastrukturalnych na Dolnym Śląsku, w tym zwłaszcza drogowego systemu transportowego, który uznawany jest za kluczowy przez większość inwestorów w realizowanych strategiach logistycznych
11. Dalsze działania i wzrost nakładów na zmniejszenie luki technologicznej regionu, w tym zwłaszcza rozwój infrastruktury sektora B+R, Istniejące w tym zakresie niedostatki w znaczący sposób zwiększają bowiem koszty prowadzenia działalności

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

operacyjnej przez inwestorów zagranicznych, a także wpływają negatywnie na realizowane procesy produkcyjne.

12. Podjęcie szerszych działań promocyjnych na szczeblu regionu oraz szczeblach lokalnych. Brak silnej marki regionalnej, która byłaby rozpoznawalna poza Polską utrudnia w znaczący sposób szerszą absorpcję kapitału zagranicznego z uwagi na utrzymujące się nadal negatywne stereotypy związane z regionem i Polską.
13. Wzmacnianie integracji regionalnego systemu kształcenia z sektorem przedsiębiorstw w celu lepszego dopasowania profili kompetencji zasobów ludzkich do potrzeb przedsiębiorców. Działanie takie korzystnie wpłyną na trudną sytuację na regionalnym rynku pracy w zakresie możliwości doboru odpowiednio przygotowanych kadr na wszystkich szczeblach funkcjonowania przedsiębiorstw.
14. Wsparcie dla szerszej internacjonalizacji regionalnego systemu wiedzy oraz regionalnego systemu edukacyjnego, zarówno w odniesieniu do kadry akademickiej i B+R, jak również w odniesieniu do osób korzystających z usług w tym zakresie.
15. Regionalne wsparcie dla kształcenia kadr innowacyjnej gospodarki oraz wsparcie dla szerszego upowszechnienia kompetencji w zakresie praktycznej znajomości języków obcych.
16. Stały monitoring klimatu inwestycyjnego regionu, w tym szczególnie przeprowadzanie systematycznych badań naukowych w tym zakresie.
17. Znacząca poprawa efektywności działania regionalnego systemu statystycznego, umożliwiającą przeprowadzanie wiarygodnych i kompleksowych analiz społeczno-ekonomicznych w odniesieniu do województwa.
18. Wzmocnienie kadrowe oraz rozszerzenie sieci profesjonalnych Centrów Obsługi Inwestora w regionie.

Bibliografia

- Amiti M., Shang-Jin W., 2005, *Fear of Outsourcing: Is it Justified?*, *Economic Policy* (April), s. 308-348.
- BDR, GUS 2010. Bank Danych Regionalnych GUS.
- Biuletyn Statystyczny województwa dolnośląskiego*, 2010, Główny Urząd Statystyczny – Oddział Wrocław, Wrocław, s. 84.
- Bossak J.W., Bieńkowski W., 2004, *Międzynarodowa zdolność konkurencyjna kraju i przedsiębiorstw. Wyzwania dla Polski na progu XXI wieku*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa, s. 133.
- Coucke, K., Sleuwaegen, L., 2007, [Offshoring as a Survival Strategy in Globalizing Industries: New Evidence from Belgian Manufacturing](#), [Vlerick Leuven Gent Management School Working Paper Series](#) 2007-13.
- Desai M.A., [Foley F.](#), [Hines J. R.](#), 2005, [Foreign Direct Investment and Domestic Economic Activity](#), October 2005, NBER Working Paper No. 11717.
- Dolnośląska Strategia Innowacji*, 2005, UMWD, Wrocław.
- Domański B., 2009, Mechanizmy terytorialnego różnicowania inwestycji kapitałowych, s. 485-487, (<http://www.mrr.gov.pl>, 15.09.2010)
- Dunning J.H., 1993, *Multinational Enterprises and the Global Economy*, Addison-Wesley, Wokingham, s. 56.
- Dziemianowicz W., 2002, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne – między teorią a praktyką*, Regionalne Centrum Informacji Integracji Europejskiej przy Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków.
- Ernst&Young, 2010. Dolny Śląsk regionem wiedzy i innowacji (<http://www.raport-dolny-slask.e-publish.pl/>, 20.11.2010)
- Ernst&Young, 2010. Doing business in Poland.
- Feenstra R.C., Hanson G.H., 2001, *Global production sharing and rising inequality: a survey of trade and wages*, (<http://www.econ.ucdavis.edu>, 15.09.2010).

- Feldstein M., 1994, *Fiscal Policies, Capital Formation, and Capitalism*, [NBER Working Papers](#) 4885, National Bureau of Economic Research.
- Gorter, J., Tang P., Toet M., 2005, *Relocation away from the Netherlands. Motives, consequences and policy*, The Hague/Heerlen: CPB.
- GUS 2010a. Regiony Polski
- GUS 2009, Działalność gospodarcza podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w 2008 roku, Warszawa.
- GUS, 2009a. Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2008r., Warszawa, (tabele statystyczne: <http://www.stat.gov.pl>; 18.10.2010).
- Hill Ch., Johnes G., 1992, *Strategic Management*, Houghton Mifflin Comp., Boston, s. 281.
- Hodgkinson A., Nyland Ch., Pomfred S., 2001, *The Determination of Location in New South Wales*, *Regional Studies*, vol. 35.1., s.52.
- IMF, 1993, *Balance of Payments Manual Fifth Edition*, Washington.
- Kalinowski T. (red.), 2005, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa.
- Kalinowski T. (red.), 2006, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa.
- Kalinowski T. (red.), 2007, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa.
- Kalinowski T. (red.), 2008, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa, s. 6, 9.
- Kalinowski T., Sobczak D. (pod red.), Czynniki lokalizacyjne przedsiębiorstw w województwie śląskim i gdańskim. Wyniki badań ankietowych, IBnGR, Gdańsk, 1997, s.8.

- Lachs M., Lesner-Andrychowska P., *Ocena jakości obsługi inwestycji przez „Gminy Fair Play” w 2010 roku. Wyniki badania inwestorów*. Fundacja „Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym
- Lasota T., 2003, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a rozwój regionalny w Polsce*, [w:] W. Karaszewski (pod red.), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń, s.352.
- Navaretti G.B., Castellani D., Disdier A.C., 2006, *How does investing in cheap labour countries affect performances at home? Case of France and Italy*, Development Studies Working Paper, Nr 215, (<http://papers.ssrn.com>, 10.10.2010).
- NBP, 2009. *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2009 r.*, (www.nbp.gov.pl 10.10.2010).
- Nowicka E., 2006, *Delokalizacja w rozszerzonej Unii Europejskiej – perspektywa wybranych państw UE. Wnioski dla Polski*, UKIE – Uniwersytet Warszawski, Warszawa, s. 11.
- Nowicki M. (red.) 2009, *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski w 2009 roku*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk, s. 59.
- OECD, 1996, *OECD Detailed Benchmark Definition of FDI, Third Edition*, Paris.
- Pelkmans J., 2006, *European Industrial Policy*, BEEP briefing Nr15, Brussels, s. 32-33.
- Program Rozwoju Infrastruktury Transportowej i Komunikacji dla Województwa Dolnośląskiego*, dokument ze stron: <http://bip.umwd.pl>
- Przegląd 300 międzynarodowych centrów usług. Definicje, segmentacja, zatrudnienie, plany i prognozy, 2008, DIS, Warszawa, s. 11.
- Rymarczyk J., Błaszczak M., Michalski B., Niemiec M., Niemiec W., Wróblewski M., , 2008. *Klimat inwestycyjny Dolnego Śląska w ocenie bezpośrednich inwestorów zagranicznych*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław.
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku* , 2005, UMWD, Wrocław.
- Strategia. Wrocław w perspektywie 2020 plus*, UM, Wrocław *Strategia. Wrocław w perspektywie 2020 plus*, UM, Wrocław.
- Thompson A., Strickland A., 1984, *Strategic Management*, Business Publication Inc., Plano, s. 130.

Wieloletni Program Inwestycyjny (WPI) dla województwa dolnośląskiego na lata 2007-2013,
2009, UMWD, Wrocław.

Winiarski B., 1992, *Przesłanki, podmioty I instrumenty polityki regionalnej w gospodarce
rynkowej* [w:] B. Winiarski, *Polityka regionalna w warunkach gospodarki rynkowej,*
Zakład Narodowy im. Osolińskich, Wrocław, s.24.

UNCTAD, 2002, *World Investment Report 2002: Transnational Corporations and Export
Competitiveness*, UN publication, Sales No. E.02.II.D.4, New York.

UNCTAD, 2010, *World Investment Report 2010. Investing in a Low – Carbon Economy.*
United Nations, New York-Geneva.

Ziemianowicz W., 2005, *Ranking atrakcyjności inwestycyjnej miast Polski – refleksje po
czterech edycjach badań*, [w:] *Prace i Studia Geograficzne*, tom 35, Warszawa, s. 109–
127.

Źródła internetowe:

<http://koi.fairplay.pl>

<http://www.paiz.gov.pl>

<http://www.stat.gov.pl>

www.gromadka.pl

Spis rysunków

L.p.	Tytuł	Strona
Rys. 1.	Schematy procesu decyzyjnego inwestora	7
Rys. 2.	Czynniki twarde i miękkie i ich istotność dla inwestora oraz wpływ władz publicznych na ich kształtowanie	12
Rys. 3.	Przepływy BIZ w gospodarce światowej w latach 1990 – 2009 (ceny bieżące, w mln USD)	31
Rys. 4.	Struktura podmiotowa BIZ w gospodarce światowej w 2009 roku (ceny bieżące, w mln USD)	32

Rys. 5.	Napływ BIZ do krajów transformacji ekonomicznej w latach 1992 – 2009 (ceny bieżące, w mln USD)	34
Rys. 6.	Napływ BIZ do Polski w latach 1994 – 2009 (w mln EUR)	36
Rys. 7.	Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w 2010 roku zarejestrowanych w systemie REGON w podziale na województwa (stan na koniec czerwca 2010)	39
Rys. 8.	Spółki z kapitałem zagranicznym we Wrocławiu w ujęciu liczbowym według kraju pochodzenia kapitału	46
Rys. 9.	Podmioty gospodarcze z kapitałem zagranicznym przekraczającym 1 mln USD w układzie regionalnym (stan na 31.12.2008)	48
Rys. 10.	Struktura kapitału zagranicznego według województw w 2008 roku	50
Rys. 11.	Struktura geograficzna napływu BIZ na Dolnym Śląsku - stan na 31.12.2008 (w mln PLN)	51

Spis tabel

L.p.	Tytuł	Strona
Tab. 1.	Zmiany atrakcyjności inwestycyjnej województwa dolnośląskiego w latach 2005-2009 – ujęcie syntetyczne	23
Tab. 2.	Wskaźniki szczegółowe atrakcyjności inwestycyjnej województwa dolnośląskiego w latach 2005-2009 roku oraz miejsce w rankingu	23
Tab. 3.	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowane w systemie REGON w powiatach województwa dolnośląskiego w roku	40

	2005 i 2009	
Tab. 4.	Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na Dolnym Śląsku w 2009 i 2010 roku w podziale na miesiące	45
Tab. 5.	Podmioty gospodarcze z kapitałem zagranicznym w układzie regionalnym – wybrane aspekty (stan na 31.12.2008)	47
Tab. 6.	Populacja firm zagranicznych działających na Dolnym Śląsku w latach 2003-2008 w podziale na mikro-, małe, średnie i duże	49
Tab. 7.	Wolumen zainwestowanego kapitału zagranicznego w województwie dolnośląskim w latach 2003-2008	50
Tab. 8.	Liczba pracujących zatrudnionych w przedsiębiorstwach zagranicznych działających na Dolnym Śląsku w latach 2003-2008	55
Tab. 9.	Wysokość kosztów, przychodów z całokształtu działalności gospodarczej oraz wydatków inwestycyjnych inwestorów zagranicznych z Dolnego Śląska w latach 2003-2008	56
Tab. 10.	Liczba zatrudnionych w centrach usług i centrach B+R ulokowanych we Wrocławiu – stan na koniec 2007 roku	59
Tab. 11.	Podział centrów z terenu Gminy Wrocław ze względu na specjalizacje – stan na koniec 2008 roku	59
Tab. 12.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja II – rok 2003	63
Tab. 13.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja III – rok 2004	64
Tab. 14.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja IV – rok 2005	65
Tab. 15.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja V – rok 2006	66
Tab. 16.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja VI - 2007	67
Tab. 17.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja VII - 2008	68
Tab. 18.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja VIII - 2009	69
Tab. 19.	Ocena wybranych zakresów związanych z realizacją inwestycji w gminach województwa dolnośląskiego w 2010 roku	71
Tab. 20.	Gminy dolnośląskie w konkursie „Gmina Fair Play” Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji – edycja IX - 2010	73
Tab. 21.	Ilość nagród i tytułów uzyskanych przez gminy Dolnego Śląska w latach 2003 - 2010 w konkursie „Gmina Fair Play” - Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji	74
Tab. 22.	Dolnośląskie gminy wyróżnione w konkursie „Gmina Fair Play” w latach 2003 – 2010	75
Tab. 23.	Infrastruktura komunalna w gminie Siechnice – podstawowe dane za	87

	2008 rok	
--	----------	--